

ŽELEZAR

JESENICE, 16. JANUARJA 1986

ŠTEVILKA 2 • XXXV

PROIZVODNJA V DECEMBRU

December je bil eden boljših v letu 1985.

Skupna proizvodnja je bila dosežena s 101,2 odstotka glede na operativni program, prodaja s 104,1 odstotka, prav tako glede na operativni program, ki pa je bil v obeh primerih nižji od gospodarskega načrta, zaradi pomanjkanja naročil v posameznih TO.

Zaradi boljšega asortimenta in večje prodaje je bila tudi realizacija dobra — skoraj 10 odstotkov nad načrtovano.

Ti rezultati so posledica dobrega dela TOZD, zadostne oskrbljenosti z vložkom in ugodnih vremenskih razmer.

Oskrbljenost z vložkom iz tujih virov je bila za lastne potrebe dobra, slaba pa za usluge prevajanja.

Pomanjkanje delavcev na ključnih delovnih mestih je še vedno peče.

Livarni, ki je že v novembru dosegla z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo, so se v decembru pridružili še: Martinarna, Valjarna bluming-štekel, Hladna valjarna Bela, Jeklovlek, Elektrode in Vratni podboji.

TOZD PLAVŽ

Slabo delo visokih peči se je nadaljevalo tudi v decembru. Izpad proizvodnje grodja je bil približno 3.100 ton, nižji operativni program pa je bil izpolnjen z 92,4 odstotkov. Vzroki nedoseganja planskih obveznosti so enaki že skoraj vse leto — slaba kvaliteta koks, zastoji zaradi menjave šob in okvar vsipnega voza.

TOZD JEKLARNA

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila dosežena s 100 odstotki. Predvsem pomembno pa je to, da sta obe jeklarni (Martinarna in EL jeklarna) dosegli planirano proizvodnjo, kar je tretjič letos.

Martinarna je slabše izpolnjevala kvalitetni program, kar je tudi posledica premajhnih količin in slabe kvalitete grodja (Plavž).

Elektro jeklarna je po dolgem času delala dobro in izpolnila planske obveznosti količinsko in kvaliteto, čeprav je zaradi okvare dviga oboka (ovén) prišlo do dvodnevne izpada proizvodnje na Lectromelt peči.

Na VOD napravi je bilo obdelanih 81 šarž.

Kontiliv je v tem mesecu odli 5.223 ton gredic ali 104,5 odstotka glede na gospodarski načrt.

TOZD LIVARNA

Z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo je Livarna dosegla s 102,8 odstotka, nekaj slabša pa je bila prodaja, kjer je bilo tujim naročnikom odpremljenih 49 ton odlitkov ali 97,6 % planirane količine.

TOZD VALJARNA BLUMING-SŠTEKEL

Valjarna je v decembru obratovala brez bistvenih problemov, tako da je skupna proizvodnja razmeroma dobra in je glede na gospodarski načrt dosežena s 104,0 odstotka, slabša pa je prodaja, ki je bila dosežena le z 92,5 odstotka.

Kampanja potisne peči je bila izredno dolga (od 26. novembra do 15. decembra), vendar ne preveč uspešna. Izvaljanih je bilo 7.976 ton slabov (od tega 1.400 ton nerjavnih kvalit) ali približno 400 ton slabov na dan.

Stanje brušenja blumov se še ni popravilo — še vedno se obrusi le okrog 55 ton blumov na dan, kar je premalo za pripravo programov.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Obratovanje je potekalo brez bistvenih pretresov, tako da so rezultati dobri, tako v skupni proizvodnji (103,7 %), kakor tudi pri prodaji (115,6 %), glede na z gospodarskim načrtom predvidene obveznosti.

Največji problem te TOZD je slab odvoz že zvaljene žice.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Valjarna je v decembru obratovala dobro. Zaradi pomanjkanja vložka za storitve prevajanja je nižji operativni program v skupni proizvodnji močno presegl (113,4 %), enaki rezultati pa so tudi pri prodaji (113,8 %), tako da je ob boljšem asortimentu, kot je bil predviden, dosežena rekordna realizacija.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Tudi v tem mesecu je podobno, kot vse leto, ta TOZD dobro obratovala. Zaradi pomanjkanja naročil za storitve prevajanja je bil operativni program nekaj nižji od gospodarskega načrta, vendar dosežen, tako v skupni proizvodnji (106,9 %), kakor tudi pri prodaji (108,9 %). Zaradi remonta CBL linije proizvodnja dinamo pločevine ni bila na planirani višini, nasprotno pa je bila proizvodnja in prodaja nerjavnega jekla dobra.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Že nekaj časa tarejo valjarno precejšnje težave, zaradi katerih ne dosegajo planskih obveznosti, čeprav se trudijo in delajo tudi ob prostih

(Nadaljevanje na 6. strani)

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štiri-najstrednik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Grnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradaskja, lektorica — novinarka Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Stevilke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Vakumar (foto: B. Grce)

IZVAJANJE PROJEKTA JEKLARNA 2

Delavski svet Železarnje je na zadnji seji dobil poročilo o izvajanju projekta Jeklarna 2. Poročilo je obravnavalo najpomembnejša področja projekta, in sicer njegovo terminsko izvajanje, priprave kadrov in novo investicijsko vrednost.

STANJE OPERATIVNEGA IZVAJANJA PROJEKTA

Projekt prehaja v zaključno obdobje, saj je do pričetka poskusnega obratovanja ostalo le še dobro leto.

Tuja dokumentacija je v največjem delu kompletna. Manjkajo še razni manj pomembni ali manj nujni deli, tako da lahko normalno teče še preostali del domačega projektiranja. Po delavniški dokumentaciji MDH, prirejeni na naše standarde, je tudi naročen in v proizvodnji velik del domače opreme.

Domače projektiranje je redno, razen nekaterih izjem, sledilo dobavi tuje dokumentacije. Stanje izdelave je zelo različno. V poprečju zamuja tri do štiri mesece, v posameznih primerih tudi preko pol leta, glede na plan po investicijskem programu. Vzrok so že večkrat omenjene zamude MDH pri dobavi osnovnih podatkov.

Temu primerno so bili popravljeni terminski plani za gradbeno delo in izdelavo ter montažo opreme. Jasno je, da se je vrstni red gradnje moral spremeniti, hkrati pa je bila porabljen večina rezerv. Tako je sedaj projekt v takem položaju, da se je treba novih rokov, predvsem rokov ključnih objektov, v celoti držati, da bo dosežen končni cilj.

Gradbena dela potekajo različno uspešno. Izdelava temeljev za konstrukcijo hal poteka v redu, manj uspešno pa izdelava temeljev za kontiliv, predvsem zaradi pomanjkanja delavcev, čeprav termin trenutno še ni kritičen. Zelo slabo pa se izvajajo dela na zgradbi RTP in drugih elektroenergetskih objektih, saj bo zamuda več kot dva meseca. Na ta način lahko pride do resnih ovir pri napajanju žerjavov, razsvetljave in drugih strojev, potrebnih pri montaži opreme. Z zamudo se opravljajo tudi dela na pomožnih prostorih in skladišču maziv, kar pa ne vpliva na končni rok projekta. Zamude so predvsem zaradi pomanjkanja delavcev in zamud pri dobavi materialov.

Tudi izdelava in montaža jeklene konstrukcije ter prekrivanje streh in fasad so na kritični poti. Trenutno je pri teh delih delen zastoj, zaradi problema s transportiranjem opreme.

Tako stanje pomika gradbeno delo v zimski in pomladanski čas, kar pa še ne ovira planov za montažo opreme. Potrebna pa bo mnogo bolj

ša organiziranost dela in večje število delavcev v krajšem obdobju.

Vzporedno z gradbenimi deli se izdeluje in dobavlja oprema.

Dobava tuje opreme poteka približno po novem terminskem planu MDH. Vrednost celotnega uvoza opreme in storitev je 23,5 milijonov DM, kar predstavlja 35 odstotkov celotne dobave.

Izdelava domače opreme poteka različno uspešno. Menimo, da je trenutno najbolj kritična dobava kontiliva, saj je izvajalec Rudisa Strojne tovarne Trbovlje skrajno neresno pristopil k delu. Nekaj težav bo tudi pri dobavi žerjavov, ki so potrebni za montažo opreme. Probleme, ki bodo nastali zaradi zamud pri dobavi opreme, bo moral odpravljati Rudisov izvajalec montaže Hidromontaža.

STANJE PRIPRAVE KADROV ZA PROIZVODNJO IN VZDRŽEVANJE

Izbiranje kadrov

Kadre zbiramo po TOZD ter z razpisi. Do konca decembra je bilo stanje naslednje:

Proizvodnja:
Za vodstvene in ključne delovne naloge je razporejenih 14 delavcev. Iz TOZD Jeklarna je 85 prijav, 66 iz drugih TOZD, skupno torej 151. Pri tem je 53 žerjavovodij (potrebujemo pa 36 žerjavovodij brez rezerve). Vseh potrebnih delavcev je 237.

V petih letih bo pogoje za upokojeitev izpolnilo 40 delavcev iz TOZD Jeklarna in 19 delavcev iz TOZD Plavž. Ti delavci bodo ostali na sedanjih nalogah. Za vse delavce iz TOZD Jeklarna in Plavž imamo izdelan spisek s podatki o njihovih sposobnostih. Manjkajoče delavce bomo razporedili iz obeh TOZD, glede na višek iz ustavljenih agregatov.

Vzdrževanje:
Za vodstvene in ključne delovne naloge je razporejenih 10 delavcev. Pripravljenih je 48.

Vseh potrebnih delavcev je 95. Z razporeditvijo delavcev iz opuščene proizvodnje bo mogoče vzdrževanje dopolniti na 78 delavcev, 17 delavcev pa bo potrebno dobiti z novimi kadri v letih od 1986 do 1988.

zagotovitev kadrov

Trenutno je stalež v TOZD Jeklarna prenizek. Da bi omogočili šolanje

na obstoječih napravah (50 ključnih delavcev), je potrebno stalež povečati na 720, na Vzdrževanju pa z vključevanjem delavcev v montažo naprav v Jeklarni 2 postopoma sproščati delavce. Tako je predvideno, da vzdrževanje v TOZD Plavž prevzame Hidromontaža ter da se s tem sproščajo vzdrževalci za montažo, ki se bo začela maja. Trenutno se v Jeklarni praktično usposablja 21 proizvodnih delavcev.

šolanje

Izvedli smo tečaje in usposabljanje:

- informiranje o opremi, 23 delavcev;
- začetni tečaj nemškega jezika, 17 delavcev, tečaj še traja;
- konverzacijski tečaj nemščine, 36 delavcev, tečaj se je pričel decembra;
- dvodnevna strokovna ekskurzija v Železarno Skopje — spoznavanje naprave za kontinuirno vlivanje, 32 delavcev;
- devet delavcev se je v ZDA usposabljal za procesni računalnik;
- 10 — delavcev — za montažo kokile in segmenta O za kontiliv, v ZRN pri Mannesmann Demag;
- 4 delavci so se šolali za tehtalne naprave na Švedskem pri ASEA;
- 31 delavcev je obiskovalo tečaj za vodstvene delavce — o organizaciji in delovnih ciljih.

(Nadaljevanje na 2. strani)

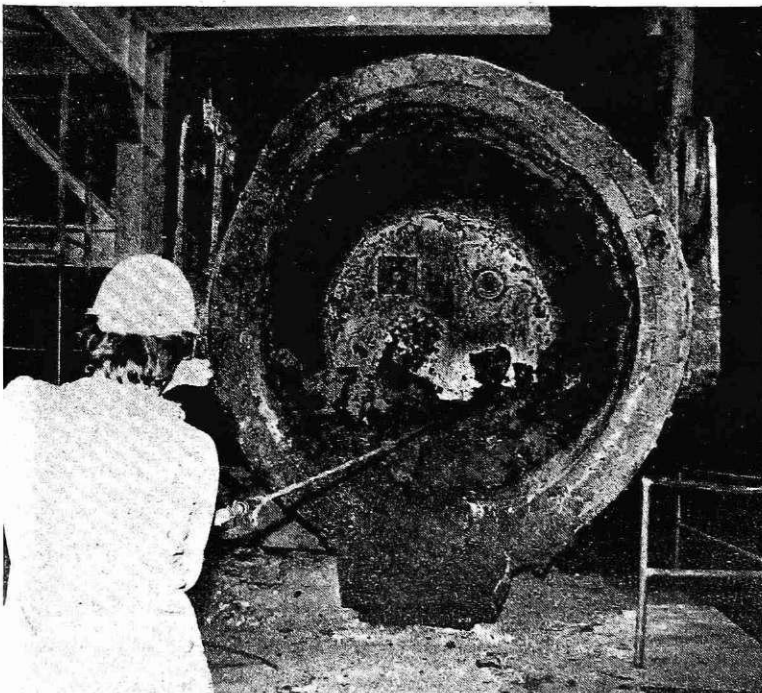
LE JEKLARNA NAD PLANOM

Po podatkih statistične službe smo do 13. januarja izdelali 43.028 ton skupne proizvodnje, kar je 96,7 odstotka operativnega programa.

V TOZD Plavž imajo težave z VP 1 zaradi okvare tesnenja na stiku sedlo—jasek. Izdelali so 4.852 ton grodja. Operativni program, ki je enak družbenemu planu, izpolnjujejo 85,4 odstotka.

V TOZD Jeklarna so vlili 15.848 ton jekla, kar je 101,4 odstotka družbenega in enakega operativnega programa.

V sedmih odpremljenih dneh smo prodali 8.723 ton gotovih izdelkov in storitev. Družbeni plan dosegamo 84,6 odstotka, nekoliko nižji operativni program pa 85,6 odstotka.

Ponovca (foto: B. Grce)

NOVATORJA LETA 1985 JANEZ BIČEK IN FRANC POTOKAR

Janez Biček in Franc Potokar sta dobila nagrado novator leta 1985 za zamenjavo opeke za obzidavo »ponovce«. Sliši se kajpak na moč preprosto, vendar se za tem skriva marsikaj, vsekakor pa precej več, kot pa je moč razbrati iz skope obrazložitve, ki smo jo slišali ob podelitvi nagrade.

»Slišati je, da nista bila posebno navdušena nad obrazložitvijo,« sem udaril kar naravnost. »Zakaj taka zadržanost?«

»Številke, ki so bile zapisane v obrazložitvi, ne povejo dosti, pa še napake so. Pri vsej stvari sploh ne gre toliko za vzdržnost »ponovce« in prihranke, ki jih je mogoče izračunati. Precej več pomenijo »prihranki«, ki

dali novo tehnologijo obzidave. Leta 1981 smo poskusili z obzidavo dveh »ponovce«, naslednje leto jih je bilo nekaj več in šele 1983 smo začeli z redno obzidavo, takrat smo s krom-magnezitno opeko obzidali 58 »ponovce«, lani pa jih je bilo že 77. To seveda ne pove dosti, če ne vemo, da smo 1980 porabili 880 šamotnih in 182 dolomitnih »ponovce«, lani pa le

do menjave generacij pri ponovčarskih zidarjih, tako da so se ti že od samega začetka srečevali z novo tehnologijo obzidave. To pa je prednost tudi zanje, saj smo včasih vsako »ponovco« podrli in jo na novo obzidali, sedaj pa zamenjamo samo obrabljeno opeko. To seveda pomeni, da je dela zanje manj, čeprav ni vedno tudi lažje.

Seveda pa je ves razvoj povezan, saj je šele uvedba drsnega zapirala omogočila predgrevanje »ponovce«, kar je spet zahtevalo kvalitetnejšo in vzdržljivejšo opeko, ta pa je pogoj za izvenpečno obdelavo jekla. Tukaj še vedno iščemo pravo kvaliteto opeke, ki pa je pogojena predvsem s tehnologijo izvenpečne obdelave.

Ko govorimo o obzidavi »ponovce« s krom-magnezitno opeko, poudari Janez Biček, ne smemo pozabiti, da to pomeni predvsem nemoteno delo na kontilivu in vakuumski napravi, kar je še kako pomembno tudi za jeklarstvo, in seveda pravilno vlivanje.

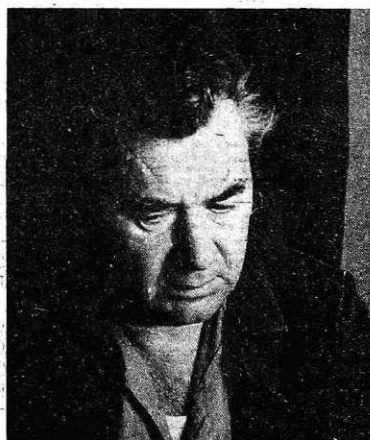
Vakuumska obdelava zahteva posebne kvalitete obzidave in tu še vedno nismo našli optimalnega materiala. Menda bodo začeli delati žgan dolomit, ki bo primeren tudi za vakuumske »ponovce«. To bi bilo vsekakor cenejše, kot pa krom-magnezit.

Vedeti namreč moramo, da poraba ognjevzdržnih materialov sicer pada, saj imamo pri elektropečeh že vodno hlajene stene in obok, vendar pa morajo novi materiali ustrezati vedno višjim kvalitetskimi zahtevam in so zato tudi hudo dragi.

Borut GRČE

Janez Biček (foto: B. Grče)

Franc Potokar (foto: B. Grče)

jih ni mogoče izračunati in o katerih v obrazložitvi ni niti besedice. Pravzaprav pa še sami ne vemo čisto natančno, kaj vse nam je zamenjava opeke za obzidavo »ponovce« sploh prinesla, ali točneje, kaj bi bilo, če bi še vedno delali po starem.

»Kako se je pravzaprav vse skupaj začelo?«

»V jeklarstvo sem prišel leta 1979,« pravi Franc Potokar, »ker so imeli težave s »ponovcami«. Takrat je namreč začel delati kontiliv. Danes imam polne omare projektov za krom-magnezitno opeko, takrat pa sem imel le svoj zvezek. Ugotovil sem, da se v svetu že na veliko uporablja krom-magnezitna opeka za (bazično) obzidavo »ponovce«. Sočasno se je spremenil tudi format oziroma pozicija opeke in hkrati tudi celotna tehnologija obzidave. Nekatere smo izvedeli, da Magnohrom iz Kraljeva dela tako opeko za švedskega naročnika in smo nekako prišli do nje. Seveda pa zamenjava opeke ni tako preprosta zadeva, zato smo potrebovali precej časa, da smo obvla-

še 81 šamotnih, 52 dolomitnih in 77 bazičnih (krom-magnezitnih). Vzdržnost krom-magnezitnih »ponovce« je namreč 64 šarž, medtem ko zdrži dolomitne 23, šamotne pa največ 6,6 šarž. Vendar bistvo vseh prihrankov ni v tem, bolj pomembno je, da zdaj kontiliv lahko dela nemoteno, da nova obzidava »ponovce« in drsni zasunek omogočajo pravilno vlivanje in da smo bili pravočasno pripravljeni na vakuumsko napravo, saj si izvenpečne metalurgije brez ustrezne obzidave sploh ne moremo zamisliti. Zda, ko smo tehnologijo obzidave obvladali, iščemo pravzaprav optimalno kvaliteto opeke, ki bi omogočala daljšo obdelavo v vakuumu. Preizkusimo vse, kar nam kdo doma ali v tujini lahko ponudi, saj vsaka opeka ni več dobra za nas.

»Kako pa so novo tehnologijo obzidave sprejeli delavci, saj jim najbrž ni bilo lahko, ko so morali skoraj povsem spremeniti način dela?«

»Tukaj smo imeli kar srečo, saj je nekako v tem času, ko smo začeli z novo obzidavo »ponovce« prišlo tudi

Železarski globus

INDIJA

Indijsko ministrstvo za železo in jeklo je sporočilo, da v letu 2000 predvidevajo proizvodnjo 17 milijonov ton surovega jekla. Indijske potrebe naj bi takrat znašale 22 milijonov ton surovega jekla, čeprav so potrebe po surovem jeklu ocenjene na 11,5 milijona ton.

VENEZUELA

Še v letu 1985 je ta južnoameriška država uvozila letno okrog 600 tisoč ton starega železa. V naslednjih petih letih pa naj bi se ta številka postopno znižala na 200 ton, kar bodo lahko dosegli na račun večje proizvodnje v obratih za direktno redukcijo železove rude.

še od predvidenih 17 odstotkov letno. Visoka inflacija v zadnjem obdobju je povzročila, da so bila vsa eskalacijska predvidevanja bistveno premajhna.

Za novo vrednost investicije so poleg opisanega stanja do pričetka gradnje v avgustu 1984 pomembni tudi potek gradnje in predvidene podražitve v tem času. Ocena vrednosti sloni na obsegu že izvršenih del in na dinamiki dokončanja investicije ob predvidenih 6-odstotnih mesečnih podražitvah še potrebnih plačil. To velja za gradbena dela, domačo opremo in montažo.

Uvozna oprema ostaja v deviznem znesku enaka s tečajem dinarja, spreminja pa se njena dinarska vrednost. Za uvoz v vrednosti 18 milijonov DM v letu 1985 je predviden poprečni tečaj 110 din/DM, za preostali uvoz v vrednosti 48 milijonov DM pa tečaj 130 din/DM.

Od ostalih stroškov projekta je potrebno omeniti še obratna sredstva. Ta so povišana s faktorjem 1,8, kar je groba predpostavka, saj je težko predvideti gibanje cen surovin in drugega vložnega materiala.

Bistveni del drugih potrebnih sredstev predstavljajo interkalarne obresti domačih kreditov. Ob predvideni višini in dinamiki porabe kreditov ter povečanih obrestnih merah naj bi interkalarne obresti znašale 10,6 milijard dinarjev, kar je 27 odstotkov vseh vlaganj v osnovna in obratna sredstva.

Nova investicijska vrednost projekta do konca gradnje, z upoštevanjem podražitev, brez morebitnih fizičnih sprememb, je 49.592.060.000 dinarjev.

Za pokrivanje predračunske vrednosti je potrebno združiti tudi 6.373.835.000 dinarjev lastnih sredstev Železarnice Jesenice oziroma še manjkajočih 3.115.514.000 dinarjev.

Za nemoteno nadaljevanje del je redno financiranje projekta izredno pomembno. Zato je potrebno, da bo tudi Železarna v letu 1986 poslovala uspešno.

Vodstvo projekta

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA

Podatki o fakturirani realizaciji so na voljo samo za prve tri odpreme dni januarja, čeprav smo že sredi meseca. Spremljanje gibanja realizacije za teden torej ne bo ažurno.

V teh treh dneh smo sicer malenkostno zaostali za ciljem in tako dosegli 1.064 milijonov dinarjev odpreme, kar je za 1,6 odstotka manj od načrtovanih 1.082 milijonov dinarjev.

Pričakujemo, da bodo prihodnjih podatki bolj sveži in bodo tako imeli ustreznejšo motivacijsko vrednost.

Oddelek za nagrajevanje

OSEBNI DOHODEK ZA DECEMBER

Poprečni OD Železarnice za december je za 11,8 odstotka večji od OD za november. Dosežena je bila razmeroma dobra skupna proizvodnja, ugodni so bili rezultati prodaje, nekoliko skromnejša produktivnost pa je vplivala, da nismo dosegli 13 odstotkov večjega OD kot v novembru. Tako smo namreč pričakovali, ko smo se odločili za povečanje obračunskih osnov.

Z doseženim osebnim dohodkom v decembru in v celotnem letu prekašamo raven povečanja življenjskih stroškov. Če je rast življenjskih stroškov realno ocenjena, je naša rast osebnega dohodka prehitela življenjske stroške za več kot 7 odstotkov v celotnem letu, december nam pa izkazuje še ugodnejše razmerje. V letu 1985 smo tako nadoknadili del zaostajanja osebnega dohodka iz preteklih let. Največje izboljšanje rezultata in tudi osebnega dohodka je v decembru dosegla Jeklarstvo. Na elektropečeh je bilo proizvedenega toliko jekla, kot je predvideno z zaostrenim mesečnim planom za leto 1986. Tudi kvaliteta dela je bila glede na prejšnja obdobja zelo dobra, saj je poprečna količina II. a proizvodnje 13 odstotkov, v decembru pa je znašala le 7,3 odstotka. Ob teh rezultatih je osebni dohodek Jeklarne v decembru za 18,7 odstotka večji od poprečja Železarnice. V osebnem dohodku na 182 ur pa odstopa jeklarstvo za 16 odstotkov. Dobre rezultate so namreč dosegli tudi nekatere druge temeljne organizacije, zato Jeklarstvo ni mogla doseči 20 odstotkov OD nad poprečjem. Operativni plan proizvodnje je bil na ravni Železarnice pre-

sežen kar za 3,5 odstotka, zato je doseženo razmerje OD Jeklarne do poprečja Železarnice skladno s sprejetimi sklepi delavskega sveta Železarnice.

Med uspešnimi temeljnimi organizacijami moramo omeniti Valjarno debele pločevine, ki je uspela nadoknaditi zaostanek v namenski proizvodnji, s čimer je dala pomemben delež k visoki zunanji realizaciji in s tem prispevala, da je v tej temeljni organizaciji prvič dosežen nadpoprečni osebni dohodek, vsi delavci Železarnice pa imamo na ta račun skoraj maksimalno stimulacijo za doseganje skupnega cilja poslovanja.

V decembru se vsako leto izravnavajo številni plačanih ur glede na sedemurni delavnik. Delavci z večjim številom plačanih ur imajo za preseženo število ur priznan nadurni dodatek, delavci z manjšim številom ur pa imajo samo označeno, koliko ur manj je plačanih, kot če bi delali redno šest dni v tednu po sedem ur. To velja zlasti za tiste delavce, ki so bili bolezensko odsotni več kot 30 dni.

Oddelek za nagrajevanje

TABELA 1

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV ZA DECEMBER 1985 S PREHODNIMI OBDOBJI

Obdobje	Ur na zaposl.	OD iz sredstev in nadomest. za boln. odsotnost		Za 182 ur	% učinka	Indeks OD na 1984.
		na uro	nad 30 dni na delavca			
L 1980	187.8	49.79	9351	9062	40.0	31.53
L 1981	186.9	67.17	12553	12225	45.4	42.54
L 1982	185.9	82.77	15389	15064	47.3	52.42
L 1983	184.8	105.54	19499	19208	49.0	66.84
L 1984	185.2	157.90	29244	28738	51.3	100.00
I. 1985	188.5	213.54	40246	38865	52.2	135.24
II.	174.9	212.14	37123	38609	52.0	134.35
III.	185.9	208.19	38706	37887	53.9	131.84
Poravn. I.-III.	—	—	8190	—	—	—
IV.	186.6	260.67	48637	47443	56.0	165.08
V.	187.4	241.58	45260	43967	54.3	152.99
VI.	180.5	270.71	48854	49269	54.6	171.44
IV.-VI.	—	—	13214	—	—	—
VII.	187.4	276.66	51834	50532	54.9	175.84
VIII.	187.7	331.78	62270	60384	55.1	210.12
IX.	185.2	319.41	59165	58133	53.5	202.29
X.	188.1	373.51	70271	67979	55.3	236.55
XI.	186.4	393.10	73254	71543	54.3	248.95
Akon. poravn.	—	—	14998	—	—	—
XII. 1985	187.5	436.89	81896	79514	57.7	276.69
I.-XII. 1985	185.5	312.29	57933	56836	54.6	197.77

STRUKTURA OD ZA MESEC DECEMBER 1985

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	Din na fizič. zaposl.	Struktura OD v %			
			27 = 100	25 = 100	23 = 100	19 = 100
1. Osnovni OD	173.811.616	27.775	33,5	33,5	34,3	38,8
2. Učinek	100.407.988	16.045	19,4	19,6	19,8	22,4
3. Stim. za proizv.	14.073.031	2.249	2,7	2,7	2,8	3,1
4. Ocena del. prisp.	22.838.410	3.650	4,4	4,5	4,5	5,1
5. Skupaj 1-4	311.131.045	49.719	60,0	60,7	61,4	69,4
6. Nočni dodatek	11.191.522	1.788	2,2	2,2	2,2	2,5
7. Popold. dodatek	6.390.436	1.021	1,2	1,2	1,3	1,4
8. Nadurni dodatek	5.030.404	804	1,0	1,0	1,0	1,1
9. Nedeljski dodatek	6.133.168	980	1,2	1,2	1,2	1,4
10. Sobotni dodatek	1.166.286	186	0,2	0,2	0,2	0,3
11. Priračunani dodatek	2.541	—	—	—	—	—
12. Skupaj 6-11	29.914.357	4.779	5,8	5,8	5,9	6,7
13. Otežkoč. dodatek	6.297.802	1.006	1,2	1,2	1,2	1,4
14. Dod. za del. dobo	14.025.928	2.242	2,7	2,7	2,7	3,1
15. Sobotni dopust	3.543.830	566	0,7	0,7	0,7	0,8
16. Premije	19.237.751	3.074	3,7	3,8	3,8	4,3
17. Stim. za dos. cilj.	60.310.073	9.637	11,7	11,9	11,9	13,4
18. Ostala plačila	3.804.716	609	0,7	0,7	0,8	0,9
19. Skup. 5 + 12 do 18	448.265.502	71.632	86,5	87,5	88,4	100,0
20. Plačan praznik	—	—	—	—	—	—
21. Red. - izr. dopust	48.838.260	7.805	9,5	9,5	9,6	10,9
22. Nadom. OD za bol. ods. do 30 dni	10.041.986	1.605	1,9	2,0	2,0	2,2
23. Skup. OD iz sred. DO	507.145.748	81.042	97,9	99,0	100,0	113,1
24. Nadom. OD za bol. ods. nad 30 dni	5.350.825	855	1,0	1,0	1,1	1,2
25. Skupaj OD 23 + 24	512.496.573	81.897	98,9	100,0	101,1	114,3
26. Ostale refundac.	5.865.802	937	1,1	1,1	1,2	1,3
27. SKUPAJ izl. netto OD	518.362.375	82.834	100,0	101,1	102,3	115,6

IZVAJANJE PROJEKTA JEKLARNA 2

(Nadaljevanje s 1. strani)

UČNI MATERIAL

Od dobavitelja opreme smo dobili material za procesni računalnik, za elektro peč, TN in vakuum napravo za kontilivno napravo ter varnostne predpise v metalurgiji.

Večji del teh navodil smo prevedli in dali v uporabo.

Izdelali smo popis del in nalog za kontiliv. SEO — oddelku za organizacijo smo predložili predlog organizacije proizvodnje in vzdrževanja.

NOVA INVESTICIJSKA VREDNOST PROJEKTA

V zadnjem obdobju smo pričeli ugotavljati novo predračunsko vrednost projekta. Zamuda pri začetku gradnje, visoka inflacija in spreminjena dinamika gradnje so povzročili tako povečanje vrednosti projekta, da je bilo treba izdelati aneks št. 1 k investicijskem programu Jeklarne 2 — I. faza, marec 1983.

Investicija v novo elektrojeklarstvo je bila predvidena že v prejšnjem srednjeročnem planu investicij v Železarni Jesenice. Zaradi različnih vzrokov se je njen pričetek odlagal. Ves ta čas se je investicijski program tudi dopolnjeval. V marcu 1983 je bil program ponovno izdelan, ker je bila zajeta le prva faza gradnje Jeklarne 2. S tem je bil opredeljen nov

obseg investicije, nova predračunska vrednost in predvideni novi termini gradnje.

Tudi takrat ni bilo mogoče takoj začeti izvajati investicije. Potrebno je bilo še nadaljnje preverjanje upravičenosti gradnje in zagotavljanje finančnih sredstev. To delo je trajalo do avgusta 1984, ko je bila investicija prijavljena Službi družbenega knjigovodstva. S tem je bila dana možnost za začetek njene realizacije.

Cene v osnovnem investicijskem programu temeljijo na marcu 1983. Pričetek gradnje je bil planiran v juniju 1983, pozneje pa decembra 1983. Dejanski začetek gradnje pa je bil avgusta 1984, kar pomeni 16 mesecev razlike. Stopnja letnih podražitev je bila marca 1983 za določitev končne eskalirane vrednosti ocenjena na 17 odstotki.

Planirani 30-mesečni rok gradnje je predvideval določeno dinamiko izvajanja del, s tem pa tudi plačil. Zaradi kasnitve tehnične dokumentacije tujega dobavitelja se bo dinamika izvedbe domačih izvajalcev delno premaknila v drugi del terminskega plana, kar pa bo imelo za posledico večje podražitve.

Dejanske podražitve, ki so bile ugotovljene na osnovi zbranih ponudb ter sklenjenih pogodb z glavnimi izvajalci del, so bile bistveno vi-

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Valjarna žice in profilov

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge

VOZNIK VILIČARJA IN NAKLADALEC ŽICE, šifra 8488, D-3, 7. ktg., 2 osebi.

POGOJI:

— končan tečaj za voznika viličarja.

Prijave na posebnih prijavnicah, ki jih dobite v sprejemnem oddelku kadrovskega sektorja, pošljite v osmih dneh na naslov: Kadrovski sektor, C. železarjev 8, Jesenice.

O DRUŽBENEM IN OSEBNEM STANDARDU

Razprava s programsko volilne konference IO OO sindikata Železarn

V naslednjih nekaj številkah Železarn bomo povzeli nekaj razprav s programsko-volilne konference IO OO sindikata, ki je bila ob koncu lanskega leta. Gre predvsem za razprave, ki so zanimive tudi za tiste bralce Železarn, ki se konference niso udeležili. Tokrat predstavljamo razpravo Boža Pančurja o družbenem in osebnem standardu v Železarni.

»V uvodnem delu poročila je navedeno, da je bilo med glavnimi opredelitvami sindikata delo za izboljšanje družbenega standarda in zaustavitev padanja osebnega standarda.

V zvezi s tem bi rad povedal nekaj besed o družbenih stanovanjskih gradnji. Stanovanje je zanesljivo ena izmed primarnih potreb človeka, zaradi tega smo se družbeno opredelili, da bomo za stanovanjsko gradnjo namenili 6,5 odstotka sredstev po osnovi BOD. Od tega iz dohodka 1,35 odstotka za solidarnost, iz čistega dohodka pa 1,30 odstotka za komunalno urejanje zazidljivih zemljišč, 1,75 odstotka za vzajemnost in 2,10 odstotka za kadrovska stanovanja v manj razvitih delih naše republike in za lastna stanovanjska sredstva. Do takrat, ko smo se v družbi tako odločili, je to pomenilo v Železarni Jesenice okoli 80 povprečnih stanovanj na leto, sedaj pa to pomeni le približno 20 povprečnih stanovanj na leto. Torej moramo dodatno izločiti veliko sredstev iz čistega dohodka, če hočemo zadovoljevati potrebe po 80 stanovanjih na leto, kar so naše planske usmeritve in potrebe. Še vedno imamo okoli 650 do 700 neresenih oziroma neustrezno rešenih stanovanjskih vprašanj. Prav gotovo je to posledica intenzivnega zaposlovanja v preteklosti in nenačrtne stanovanjske gradnje ob investicijskih vlaganjih v naši Železarni. Vse dosedanje investicije, ki jih ni bilo malo, so dale le en stanovanjski stolp na Koroški Beli. Pri sedanji investiciji v obnovo jeklarskih kapacitet je predvidena gradnja dveh stolpov, v katerih bodo stanovanja za jeklarje. Že sedaj se nekaterim zdi škoda investicijskega denarja, ker je drag, pravijo. Osebnostno mislim, da je v družbi najdražje nezadovoljstvo delavcev, ki je velikokrat vzrok slabih proizvodnih rezultatov.

Že tako pičla sredstva za stanovanjsko gradnjo smo v naslednjem srednjeročnem obdobju zmanjšali še za 0,20 odstotka kot nepovratna sredstva za vzdrževanje obstoječega stanovanjskega sklada. To je tudi posledica nepravilne politike pri določanju stanovanjskih najemnin. V stanarinah bi moralo biti zbrano dovolj denarja za vzdrževanje obstoječega stanovanjskega sklada, kar pa so neekonomski stanarini, moramo posegati po sredstvih za novograd-

njo stanovanj, da z njimi vzdržujemo že zgrajen stanovanjski fond. V družbenih stanovanjih uporabniki niso pripravljeni nič vlagati, za neekonomsko stanarino zahtevajo vedno več vzdrževanja; do družbenih stanovanj pa ne gojijo odgovornega odnosa, razen redkih izjem. Tudi temu bi lahko našli rešitev, če bi iz najemnikov družbenih stanovanj poskusili narediti lastnike. Seveda je to daljši proces, pri katerem bi morali spremeniti nekaj določil v stanovanjski zakonodaji. Rad bi odgovoril še tistim, ki ugovarjajo, da ne moremo in ne smemo tako ogromnega družbenega bogastva, kot so družbena stanovanja, spreminjati v zasebno last. Tudi zasebne hiše so nacionalno bogastvo, čeprav so v zasebni lasti. Družba se nič ne briga za njihovo vzdrževanje, so pa celo osnova za davke, ki so dohodek proračuna. Tak odnos bi nastal s stanovanji, če bi postala zasebna last, družba pa bi se znebila stroškov vzdrževanja.

Nekaj besed še o dopustniških kapacitetah.

Vrsto let ni bilo nobenega napredka na tem področju. V zadnjih nekaj letih pa smo napredovali, saj smo nabavili nekaj počitniških prikolic, zgradili bungalov v Ptujskih toplih, uvedli izmenjavo s ČSSR, s čimer delno koristimo zimski dopust,

delno pa ugodne pogoje za zdravljenje revmatikov; zgradili smo novo jedilnico v Crikvenici in kupili dom na Mežakli.

O domu na Mežakli bo potrebno še skleniti, kaj bo z njim. Ob nakupu je bil določen celinski počitniški dom. Koristili naj bi ga delavci, za katere je morje neprimerno; namenjen naj bi bil za višinsko okrevanje in rekreacijo. Na področju počitniškovanja so sprejete naslednje usmeritve: z nakupom in najemom širiti zmogljivosti počitniških prikolic, z nadzidavo jedilnice v Crikvenici zgraditi toliko ležišč, da ne bi bilo potrebno najemati zasebnih sob, v Biogradu vzdrževati in po možnosti modernizirati obstoječe zmogljivosti, izmenjavo s ČSSR večinoma preusmeriti v zdravilišče Skle- ne toplice, le manjši del pa v zimski oddih v Donovaly, obdržati Ptujске toplice in urediti dom na Mežakli.

Se o skladu skupne porabe: Mnogokrat smo med obravnavo o delitvi SSP slišali, da ima sindikat preveč sredstev. Vprašujem se, kdo je ta sindikat, ali nismo to mi vsi. Če je tako, potem ne moremo govoriti, da ima sindikat preveč sredstev, saj so naša in so namenjena nam vsem. Sindikat kot organ vodi le politiko in organizira aktivnosti, ki nam vsem omogočajo koriščenje teh sredstev. Več kot namenimo sredstev, ki so deklarirana kot sindikalna, več jih namenimo sebi in za svoje interese. Ker pa naši interesi niso uniformirani, namenimo sredstva tudi društvom in organizacijam, kjer si zadovoljujemo osebne interese.

KAKO RAZMIŠLJAJO JAPONCI

Brez dvoma ne bomo udarili mimo, če rečemo, da je Japonska med tistimi, ki so najbližje tako imenovani informacijski družbi. Gotovo tudi zato, ker o informatiki razmišljajo nekoliko drugače, kot pa smo tega navajeni pri nas. Prav jeklarska industrija je na Japonskem tista, ki prednjači pri uvajanju informacijskih sistemov. Konec lanskega leta je Japonska zveza proizvajalcev železa in jekla (JISF) pripravila poročilo o informacijskih sistemih v jeklarski industriji, v katerem skušajo ugotoviti, kakšna bo prihodnost jeklarske industrije.

Poudarjajo, da so naftno krizo preboleli brez vidnejših posledic predvsem po zaslugi razvitih informacijskih sistemov v jeklarski industriji. Ti so se začeli razvijati pred 25 leti in se kasneje povezali v sistem korporacijske uprave, ki povezuje vse dejavnosti od marketinga do avtomatizirane in procesno vodene proizvodnje. Integrirana proizvodna procesna kontrola povezuje posamezne proizvodne procese v proizvodno mrežo. Danes ima šest največjih japonskih proizvajalcev jekla programsko opremo s približno 200 milijoni korakov, kar je posledica več

kot dvajsetletnega razvoja na tem področju.

S tem pa seveda še niso zadovoljni. JISF je 1971 ustanovila jeklarski informacijski sistem (SIS, ki pa seveda nima nič skupnega z našimi sistemi), ki predstavlja osrednjo banko klasificiranih osnovnih podatkov vse japonske jeklarske industrije. Ta se vse bolj sooča z zapiranjem tržišča jeklarskih izdelkov in izzivom, ki ga predstavljajo novi materiali (titan, novi keramični materiali, armature iz ogljikovih vlaken). To jih sili v vse večjo raznovrstnost izdelkov in povečevanje deleža specialnih jekel. Hkrati so prisiljeni bolj razumno investirati in se usmerjati v surovinsko in energetsko varnejšo proizvodnjo. Vse to pa seveda zahteva večjo učinkovitost in produktivnost, kar lahko omogoči le napreden in prilagodljiv informacijski sistem, vse manjše tržišče pa bo prisililo japonske proizvajalce jekla, da se bodo še tesneje povezali med seboj in se razvijali še bolj usklajeno. Ta vizija, pravijo, je vznemirljiv izziv, ki napoveduje lepšo prihodnost jeklarske industrije.

Povzeto po Nippon Steel News, nov. 1985

OBVESTILO

Delavce Železarn Jesenice obveščamo, da imamo na voljo še nekaj prostih mest za zimski oddih v Donovaly v ČSSR od 1. februarja do 11. februarja.

Prijavite se na oddelku za družbeni standard, tel. 3211, kjer dobite tudi ostale informacije.

Oddelek za družbeni standard

VOLILNE PREDPRIPRAVE

Predvolilni, predkandidacijski in vsi drugi postopki v pripravi na bližnje volitve so v polnem teku. Tokratne predpriprave so bile še posebno živahne, saj se končuje tretji delegatski mandat, hkrati pa se je izkazalo, da je v delovanju delegatskega in skupščinskega sistema vrsta pomanjkljivosti, ki zavirajo udeležanje teoretične vizije delovanja tega sistema. Pojavila se je vrsta predlogov, kako praktično delovanje delegatskega in skupščinskega sistema izboljšati. Gre pravzaprav za dve osnovni rešitvi: zmanjšati število delegacij in delegatov, ter s tem zagotoviti bolj racionalno delovanje, po drugi strani pa naj bi večje število kandidatov zagotovilo še večjo demokratičnost volitev. Pri tem je kajpak nastalo vprašanje, kako več enakovrednih kandidatov ustrezno predstaviti in kako med enakimi izbrati bolj enakega in bolj šega. V pogovoru z Janezom Jamarjem smo poskušali izvedeti, kako se na marčevske volitve pripravljajo v Jeseniški občini.

»Evidentiranje je potekalo še kar dobro, zato so tudi končni rezultati dobri. Vendar so bile aktivnosti, kljub temu da je evidentiranje stalna naloga osnovnih organizacij, koncentrirane na zadnje mesece lanskega leta. Zato se bomo morali v prihodnje bolj posvetiti predkandidacijskim postopkom. Struktura predlaganih kandidatov je kar ugodna, saj je med predlaganimi 22 odstotkov članov Zveze komunistov, pet odstotkov borcev, deset odstotkov mladih, 37 odstotkov žensk in skoraj 16 odstotkov pripadnikov drugih narodov in narodnosti. Naša osnovna naloga je sedaj, da tako strukturo ohranimo tudi v naslednjih fazah kandidacij-

skega postopka. Seveda je pomembna tudi kvaliteta, vendar se mi zdi, da je ustreza struktura prav tako pomembna.

V pripravi na kandidacijske stopke se je pojavilo nekaj predlogov za izboljšanje delegatskega sistema. Kako gledate na te novosti in v kolikšni meri ste jih že vključili v predvolilne dejavnosti?

»Menimo, da je racionalizacija delegatskega sistema potrebna in da je bilo doslej dejansko preveč raznih funkcij, zaradi česar je bilo težko zagotoviti ustrezno zasedbo delegatskih mest. Strinjamo se z vsemi spremembami v okviru danih opre-

delitev, čeprav seveda pri vseh spremembah ne gre samo za število delegatskih mest, ampak tudi za organizacijske in druge zadeve. V različnih okoljih so različno sprejeli dane možnosti, kar seveda pomeni, da so novosti sprejemali glede na različne potrebe in posebnosti v posameznih okoljih. Ni šlo torej za stihijsko sprejemanje novosti, kar je vsekakor dobro.

Nismo se še odločili, ali bodo kandidatne liste odprte ali zaprte, saj se bodo izoblikovale šele v kandidacijskem postopku. Odprte liste so seveda dobre samo, če imamo na njih enakovredne kandidate. Pri tem pa moramo kajpak upoštevati tudi mnenja samih kandidatov. Osebnostno pa menim, da za odprte liste še nismo zreli. Ne vemo niti, kako kandidate ustrezno predstaviti volilecem. Kaj lahko se namreč zgodi, da mlade in sposobne, o katerih venomer govorimo, da morajo priti do odgovornih funkcij, pozna le ozek krog ljudi. Splošni podatki, ki jih zapišemo ob imenih posameznih kandidatov, pa so za ustrezno predstavitev in odločanje najbrž premalo.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 20. DO 26. JANUARJA

20. januarja, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1, tel. št. 81-727.
21. januarja, Jože OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče 21, tel. št. 88-012.
22. januarja, Janko PERNE, vodja invest. razvoja, Jesenice, Titova 20, tel. št. 81-904.
23. januarja, Janez POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Hrušica 12.
24. januarja, Boris PESJAK, vodja FRS, Jesenice, C. revolucije 2/a, tel. št. 82-726.
25. januarja, Vinko ROTAR, vodja TOZD Remont. delav., Jesenice, C. talcev 8/a, tel. št. 82-792.
26. januarja, Ernest PUŠNIK, vodja komerciale, Hrušica 138.
Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.
V času dežurstva je dežurni obvezen opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 20. 1.	IVAN ŠENVETER	SAŠO DOLŽAN
TOREK – 21. 1.	ZDENKO CUND	KAREL KOBLAR
SREDA – 22. 1.	MARJAN DROLČ	MARKO SUŠNIK
ČETRTEK – 23. 1.	JOŽE CEJ	DUŠAN BAK
PETEK – 24. 1.	FRANC NEČIMER	FRANC ARNEŽ
SOBOTA – 25. 1.	JANKO CERKOVNIK	IVO LEBAN
NEDELJA – 26. 1.	BERTI KRAPEŽ	PETER SEKLOČA

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 20. do 25. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta – dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za borce: od 6.30 do 8. ure – dr. Ivica Vreš.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik.
V soboto, 25. januarja, samo dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar in II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.
Za borce: od 7. do 8. ure.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta – mag. dr. Bela Gazafi.
Za Vatrostalne: od 15.30 do 16.30.
V soboto, 25. januarja, samo dopoldne: III. zobna ambulanta – mag. dr. Bela Gazafi.

RAZPORED DEŽURNIH VATROSTALNE

18. in 19. januarja, Rifet JAŠAREVIČ, Jesenice, Kurirska 1/a, tel. 83-596 doma, v službi 83-916.
Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu. V prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

KADROVSKO GIBANJE V DECEMBRU

Starostno so bili upokojeni: Anton BOŽIČ, 1930, KSI – 36 let v ŽJ; Filip ČRV, 1933, Energetika – 40 let v ŽJ in Stanislav KRIVEC, 1928, Jeklovlek – 37 let v ŽJ.

Invalidsko so bili upokojeni: Anton KLEMENČIČ, 1932, KSI – 21 let v ŽJ; Ivan LEGAT, 1932, OTK – 37 let v ŽJ in Jože SIGMUND, 1930, Žičarna – 30 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zasluženi pokoj!

PLAVŽ	SKLENILI DELOVNO RAZMERJE				PREKINILI DELOVNO RAZMERJE				dejansko stanje 31. dec.	planirano število zaposlenih
	iz JLA	sklepi delavci	ostali	SKUPAJ	v JLA	disciplinsko	po sklepi odb. za IR	upokojeni		
JELIARNA	1	3	4	2	2	1		5	674	723
LIVARNA									84	86
VALJARNA HL.ŠT.	1	2	3	3	1			4	338	380
VALJARNA ŽICE		4	4						155	165
VALJ. DEB. FLOČ.	1	1	2	1	1			2	194	182
HL. VALJARNA BELA	1	1	2	3				3	271	279
HL. VALJARNA JES.				1	1			2	200	216
ŽIČARNA	1	1	2	2	1	1		4	219	250
PROFILARNA		1	1				2	2	62	70
VARNI PODBOJI		1	1						33	50
JEKLOVLEK				1			1	2	142	148
ELEKTRODE									251	255
ŽELJARNA									82	82
STROJ. DELAVNICE	3		3	3		2		5	312	335
REMONT. DELAVNICE	3		3	2		3		5	504	505
VZDRŽEVANJE	2		2				3	3	573	560
ENERGETIKA		2	2	2			1	3	232	247
TRANSPORT				1	1	1		3	360	374
DS KO-PI		1	1						296	281
DS K S J							1	2	326	359
PRIPRAVNIKI S. V. VS. ŠOLA		1	1	2				2	49	
DS E T N		1	1	1	1	1	1	4	486	490
DRUŽBENA PHEBRANA		2	2				1	1	178	171
SKUPAJ	13	21	34	24	4	19	6	53	6246	6419

ODBORI ZA GOSPODARSTVO

TOZD Plavž

Odbor za gospodarstvo TOZD Plavž je na 7. seji, 9. januarja, sprejel operativni plan za januar. Izdelali bodo 13.000 ton grodlja. V decembru so izdelali 12.483 ton grodlja (92 % operativnega plana, ki je znašal 13.500 ton). Višino plana za januar utemeljujejo s tem, da bo zaradi pomanjkanja delavcev poraba ostrižkov znašala le okoli 600 ton, sicer pa znaša planirana poraba ostrižkov mesečno 1700 ton.

Zahteval je tudi, da se pripravi premijski pravilnik za število razlo-

ženih vagonov in premijski pravilnik za zamenjavo šob. Ocenil je, da je razmerje v premijah med TOZD Plavž in TOZD Jeklarna nezadovoljivo, saj TOZD Plavž zadovoljuje vse potrebe po tekočem grodlju TOZD Jeklarna. Odločitev o nagraditvi vzdrževalcev pa je prepustil delavskemu svetu.

Določil je tudi ceno lesenih kolov za delo na livnem polju. Cena enega lesenega kola bo poslej 100 dinarjev.

TOZD Hladna valjarna Bela

Odbor za gospodarstvo TOZD Hladna valjarna Bela je na 6. seji, 24. decembra, med drugim obravnaval gospodarski načrt za leto 1986. V TOZD bodo predelali 100.000 ton jekla, in sicer: 38.600 ton nizkoogljiknih jekel, 8900 ton ostalih jekel, 32.000 ton dinamo jekel, 6500 ton nerjavnih jekel, 12.500 ton bo storitev prevallanja, 1100 ton bo za druge TOZD, 400 ton pa računajo lastne porabe.

V januarju pa bodo predelali 8300 ton (za 1000 ton storitev prevallanja, 2600 ton dinamo jekel, 550 ton nerjavnih jekel, 700 ton kvalitete C, 3.450 ton nizkoogljiknih jekel). Operativni program je enak družbenemu. Izvozi namenavajo 2.200 ton (600 ton dinamo jekel, 400 ton nerjavnih jekel, 300 ton platraka in 900 ton nizkoogljiknih jekel). Program bo po oceni odbora dosežen tudi po kvalitetskem asortimentu. V zvezi s tem tudi ugotavljajo, da se situacija s kontinuirnim dohodkom vložka za dinamo jekla iz leta v leto izboljšuje.

TOZD Žebjarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD Žebjarna je na 8. seji, 17. decembra, med drugim obravnaval tudi predlog plana za januar. Po družbenem planu naj bi v januarju izdelali 630 ton žebelj, vendar jih namenavajo po operativnem 30 ton manj, se pravi 600 ton. Od tega jih bodo 560 ton izvozili na nemško, italijansko in avstrijsko tržišče, 40 ton pa jih bodo poslali na domači trg.

Odbor se je seznanil tudi z nekaterimi podatki o planu in o problemih pri izpolnjevanju plana v novembru. Zaradi ustavitve proizvodnje naročil za ZDA je bilo za normalno proizvodnjo premalo naročil. Operativni plan, postavljen na 500 ton, je bil iz-

polnjen le s 97,28 odstotka (486 ton). Izvoza je bilo samo 420 ton, za domači trg pa je ostalo 66 ton žebelj. Odpremili so 320 ton, od tega v izvoz 276 ton. V skladišču je ostalo 300 ton, 160 ton pa v lukah Reka in Koper (zaradi zapore izvoza v ZDA).

Izvedeli so, kakšni so bili novembrski osebni dohodki v TOZD in v Železarni. Medtem ko so bili osebni dohodki na zaposlenega v železarni 73.000 dinarjev, so v TOZD Žebjarna znašali samo 57.000 dinarjev. Stimulacija izvoza je bila samo 3 odstotke, za storilnost pa 1 odstotek, medtem ko je bila poprečna stimulacija v Železarni 8 odstotkov.

Odbor je soglašal tudi z izračunom druge rente za tehnično izboljšavo »Izdelava zaščite za oljne črpalke na žebeljarskih strojih THA«. Na koncu pa je vodja prisotne seznanil še z informacijo, da se bodo cene žebelj za domači trg povečale za 30 odstotkov, potem ko bo to potrdil delavski svet TOZD.

TOZD Energetika

Odbor za gospodarstvo v TOZD Energetika je na 4. redni seji, 20. decembra, obravnaval predvsem zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za december. V zvezi s predlogom za prenos nadomestila za osebni dohodek med bolezensko odsotnostjo z dela in stroški zdravljenja v zvezi s preprečevanjem, odkrivanjem, zdravljenjem in rehabilitacijo poškodb pri delu in poklicnih boleznih na združeno delo, je ocenil, da je potrebna podrobnejša razprava z informacijami o vzrokih za prenos nadomestil osebnega dohodka n združeno delo.

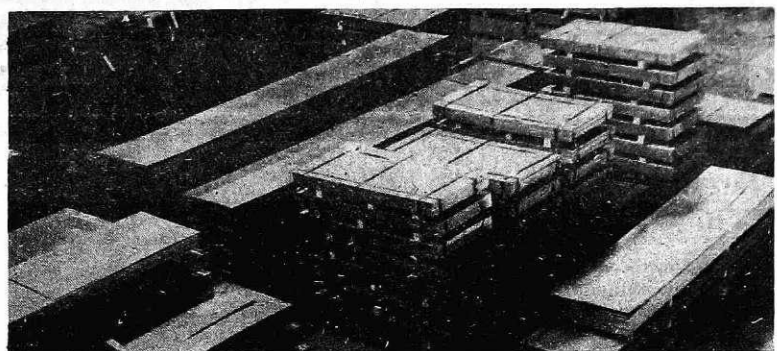
Potrdil je tudi nove cene nekaterih energetskih medijev. Nova prodajna cena TNP, veljavna od 16. decembra, je 113,30 dinarjev za kilogram. Nova cena za ZP, veljavna od 1. januarja, je 74 dinarjev za kubični meter. Nova kalkulacijska cena za paro je 4.926,14 dinarjev na tono, za vročo vodo pa 1.659,25 dinarjev/GJ.

Delavskemu svetu je predlagal, naj iz nerazporejenih sredstev odobri 25.149.000 dinarjev za nabavo transformatorja (8 MVA, 35/5 kV) in, da naj potrdi predlog likvidacijske komisije za odpis dotrajanih in neuporabnih osnovnih sredstev.

Vodju PIV energije je odbor naložil, naj na naslednji seji poroči v zapisniku komisije za inovacije TOZD Energetika z dne 26. novembra 1985, v zvezi s predlogom št. 2517.

TOZD Remontne delavnice

Odbor za gospodarstvo je na 3. seji, 20. decembra, med drugim obravnaval gospodarski načrt za leto 1986. Ugotovil je, da jim gospodarski načrt daje boljše izhodišča za delo kot v preteklosti, in to predvsem na področju investiranja, ter predlagal, da delavski svet načrt sprejme. V okviru te točke je sprejel tudi sklep, da se pri planu amortizacijskih zamenjav za leto 1986 spreminjajo namembnost amortizacijskih sredstev. Sredstva za nabavo peči na lesne odpadke za plastiko (500.000 din) in sredstva za nabavo mopedov za delavnico elektrostrojov Javornik (100.000 din) bodo združili in jih dodali k poziciji

Pločevina (foto: I. Kučina)

»obdelovalni stroji in razni aparati« in bodo tako znašala 2.700.000 dinarjev. Hkrati je sprejel tudi sklep, da se iz ostanka A2 sredstev za leto 1985 nabavi moped za DES Javornik za 100.000 dinarjev.

Seznanil se je tudi s skupnimi temelji za pripravo srednjeročnih planov TOZD, DO in SOZD za obdobje 1986—1990. V okviru te točke je vodja TOZD med drugim tudi pojasnil, da bo še vedno potrebno sodelovanje zunanjih izvajalcev, še zlasti pri večjih remontih. Predvideno je tudi število zaposlenih v Železarni zmanjšati na 6000 delavcev, predvsem na račun modernizacije ter boljše organizacije dela. V večji meri naj bi izkoristili tudi možnosti, ki jih daje drobno gospodarstvo v občini.

Povedal je, da so v planu investicij do leta 1990 zajeti vsi predlogi Remontnih delavnic, se pravi delavnica HIP, DES Javornik, prostori RTA Jesenice in gradnja delavnice GRD. Predlog povečanja normativov v HIP je še vedno v obravnavi na SEO, dokončno pa bo glede tega vprašanja lažje posredovati, ko bo delavnica HIP tudi prostorsko urejena.

Odbor se je seznanil tudi s poročilom o izvajanju ukrepov za izboljšanje poslovnih rezultatov v TOZD, z opravljenimi nadurami v novembru (skupaj so opravili 3733 nadur, od tega 2173 v SRD) ter s poročilom o inventuri v skladišču 83 — ERD Jesenice. V zvezi z ugotovitvijo, da je pri orodju v rabi že dalj časa na črnem kontu 123 pozicij, je odbor vodju obrata ERD dal nalogo, naj zadevo

uredi in o tem poroča na naslednji seji. Na sestanku je bil prebran tudi odgovor oddelka za materialno skladiščno poslovanje glede primanjkljaja VK 58 (kabel) v vrednosti 8.910 dinarjev.

Za obnovo parnega ogrevanja v strugarni valjav Bela je odbor sklenil, da se delo lahko opravi pogodbeno. V ta namen je odobril 41.800 dinarjev. Delo bo opravilo sedem delavcev instalacijskega oddelka. Glede denarja od prodaje lesnih odpadkov pa, da se denar lahko namenijo sindikatu GRD, če ni zadržkov s strani strokovnih služb.

Glede prošnje DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela za pomoč pri urejanju razstavnega prostora Viktorja Gregorčiča je odbor — v soglasju z vodstvom GRD — sprejel sklep, naj pleskarji pobelijo ta prostor, kadar bodo imeli proste zmogljivosti.

Sklep prejšnje seje o dokončni ureditvi normativov in plana kadrov za leto 1986 in naprej je še vedno v fazi dogovarjanja.

TOZD Transport

Odbor za gospodarstvo v TOZD Transport je na 3. seji 22. novembra naložil vodju TOZD, naj uredi z železnico, da se od 1. januarja vagoni ne bi več carinili v železarni. Ta postopek namreč dodatno obremenjuje železniški transport. Posredno vpliva tudi na zvišanje stojnine.

DS za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje

Odbor za gospodarstvo v delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje je na 8. seji, 23. decembra, med drugim obravnaval gospodarski načrt delovne skupnosti za leto 1986. Ugotovil je, da bo potrebno organizirati akcijo za zmanjšanje zaposlenih v neproizvodni dejavnosti in predlagal, naj se kadrovske loti priprave metodologije prerazporeditve delavcev.

Avtorjem tehnične izboljšave »Obnova konzol emisijskega kvantometra 290 ARL 29000« je odobril izplači-

lo enkratnega posebnega nadomestila v ustrezni višini.

Odbor je na osnovi dodatne obrazložitve vodja sektorja potrdil, da so nadure Peniča Rafaela utemeljene. Obravnaval je tudi sedanji sistem obravnavanja nadurnega dela v njihovi delovni skupnosti in sprejel sklep, da se s 1. januarjem sedanja praksa ukine, odgovornost za nadure pa prenese na vodje sektorjev.

Namiznoteniškemu klubu je odbor podaril tri odpisane omare.

CPSI — Božidar Lakota

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjustaža HVJ, skladišče vložka, žarilnica 1, 2, 3 in 4, lužilnica, karisti in odprema. SDS vodstvo TOZD v zvezi s skupnimi temelji za pripravo srednjeročnih planov ugotavlja, da je »klima dokaj neugodna, saj naša TOZD ni zajeta v teh planih«. SDS hladna valjarna 1 opozarja, da je treba v garderobah popraviti kalorifer, pipe in druge stvari, kot tudi, da jih je treba zaklepati. Tudi SDS hladna valjarna 2 in 3 ter adjustaža HVJ ugotavljajo, da je garderobe treba zaklepati. SDS hladna valjarna 3 predlaga, naj se na kalorifer montirajo takšna stikala kot v žičarni (da se bo vsaki dve minuti izklopil). SDS skladišče vložka v zvezi z odgovori na postavljena vprašanja ugotavlja, da je še vedno v ospredju kadrovska problematika in da bo le-to treba čimprej rešiti. SDS žarilnica 2 vprašuje, kdaj bodo dobili odsesalne naprave za globinske peči. SDS žarilnica 4 (Pukšič) ponovno zahteva konkretne odgovore na vprašanja glede vzdrževanja. Vprašanja ponavljajo skoraj na vsakem sestanku. Takole pravijo: »Zahtevamo, da se določijo roki za izvedbo del. Odgovori, da zaradi raznih težav rok še ni določen, so v bistvu izgovori. Ponavljamo samo primer priključitve ekshaustorja za odsesavanje dimnih plinov iz kanala zvonastih peči. Potrebna je samo priključitev elektroinstalacije in montiranje stikala. SDS predlaga — če ni mogoče narediti prej — naj se določi rok eno leto (lahko tudi 10 let), vendar je po preteku tega časa treba strogo ukrepati, če delo ne bi bilo opravljeno.« Pripombe ima tudi na »skupne temelje«. V planu namreč nikjer ne vidijo vloge svoje TOZD, saj zanje ni predvidena nobena investicija, pa čeprav so ena tistih TOZD, ki imajo najbolj zastarel in iztrošen strojni park. SDS želi tudi celovit, obširen-pisni odgovor glede na slabe kvalitete površine. Problem opaza od zadnjega čiščenja plinovodov (sestanke je bil 21. decembra). Čuti se namreč zelo prizadeto zaradi obtožb vodstva TOZD Žičarna, češ da je krivda pri žarilnicah in delovodih žarilnice. Nadalje opozarja na stanje žice, ki je pripravljena na žarjenje. Žica je namreč pomešana po kvaliteti in dimenziji, po namenu (zvonaste-globinske peči); »roči« oziroma svežnji so razvezani in raztreseni. SDS zahteva, da se to stanje popravi, saj jim povzroča velike težave (zmešnjave, zaostajanje manjših količin materiala, ki bi moral biti obdelan, itd.). SDS karisti v zvezi s »skupnimi temelji« pripominjajo, naj bi za HVJ namenili več sredstev za popravilo in posodobitev strojev, saj s tako zastarelimi stroji ni več mogoče delati; SDS odprema pa ima v zvezi s planom takšno stališče: »V teh dokumentih ni razvidna problematika TOZD, saj za to srednjeročno obdobje še sedaj nismo pripra-

vljeni vlagati dovolj sredstev za investicije. Vemo pa, da je to nujno potrebno za nadaljnji potek proizvodnje.« SDS so se seznanile tudi s pripravami na uvedbo tretjega samoprispevka. Večina je od tega vprašanja zavzela odklonilno stališče.

Iz TOZD ŽICARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, žičarna I-1, I-2, I-3, II-1, II-2 in II-3, patentirnica 1, 2 in 3, pocinkovalnica, voličarna ter adjustaža. SDS vodstvo v zvezi z izvajanjem sklepov prejšnjega sestanka opozarja na naslednje: »Proti delavcem v TOZD Energetika, ki so z napadnim čiščenjem vodov zaščitnega plina povzročili ogromne stroške in zastoj v proizvodnji, naj se ukrepa po pravilniku o disciplinski in odškodninski odgovornosti. Zahtevamo, da se vsa škoda oziroma stroški prenesejo na TOZD Energetika.« Na sestanku SDS žičarna I-1 so v zvezi s »skupnimi temelji« največ razpravljali o novi investiciji v lužilnici in na VAC linijah, ki je po njihovem mnenju življenjskega pomena za njihovo TOZD. Povečanje reklamacij s strani kupcev ocenjujejo kot »zaskrbljujoče«. Pod razno pa vprašujejo (18. 12.), kdaj bo urejeno gretje v žičarni I. SDS žičarna II-1 v zvezi z vse večjim številom reklamacij zaradi pokanja kolotov z VAC žico trdi, da le-te »kljub sortiranju in poslednem izločanju počenih kolotov pred pakiranjem naraščajo, da pa prav tega vzroka za to v svojem oddelku ne vidijo. Hkrati pa tudi ugotavljajo, da morajo kvalitetno VAC žico izdelovati ob vse slabših pogojih (slabo luženje, žarenje in sama kvaliteta žice) in zahteva odločen premik na boljše. SDS žičarna II-2 pa pravi, da če bo kvaliteta žarjenja VAC žice ostala taka, kot je (sajata, karodirana itd.), ni mogoče govoriti o izboljšanju stanja (predvsem o voličah), saj se v takem primeru proizvodnja lahko samo ustavi. SDS žičarna 2-3 pa izraža svojo podporo sklepu odbora za gospodarstvo v TOZD Žičarna, da se ostreje ukrepa proti tistim, ki povzročajo reklamacije iz malomarnosti. SDS patentirnica 1 si pod razno zastavlja sledeče vprašanje v zvezi s premijami: »Delavci spravljajo, kako je mogoče, da imajo v nekom TOZD 1800 dinarjev dnevne premije, sprejeto brez referenduma, v TOZD Žičarna pa le simboličnih 150 dinarjev samo zaradi tega, ker so edini obratno stimulaciji oziroma premijo sprejeli na referendumu. Vprašujemo, kdaj bo tudi pri nas prišlo do sprememb, saj bi se proizvodnja verjetno povečala prav na račun višjih premij. Uvedli naj bi se tudi strožji kriteriji za priznavanje premije. Zajeti naj bi bili težja in kvaliteta.« SDS patentirnica 3 ugotavlja, da se število reklamacij ne zmanjšuje in da so krivci iz meseca v mesec isti, saj jih lahko zasledimo v informacijah za SDS. Iz informacije je tudi razvidno, da se na tem področju le nekaj premika, namreč glede odškodninske odgovornosti kršiteljev tehnološke discipline. SDS adjustaža glede reklamacij meni, da jih je nekaj zaradi njihove malomarnosti, da pa je embalaranje velik problem na sami odpremi. Tam se namreč večji del žice iz naloženih posteljk kar prevrača na kamione in se tako poškoduje.

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne. Skupine so se seznanile tudi z gospodarskim načrtom za leto 1986. Iz za-

pisnika SDS profilarna 1 povzemamo, kaj je vodja TOZD povedal o načrtu za leto 1986: Plan zaposlenih je 63 delavcev. Skupna proizvodnja naj bi znašala 21.000 ton. Prodaja na tuje tržišče bo manjša kot v prejšnjih dveh letih. Znašala bo 8000 ton profilov. Vložek za izdelavo vratnih podbojev naj bi dobivali iz TOZD HVB, ker je kvalitetnejši kot iz HVJ. Le s takim vložkom lahko izdelajo planiranih 1450 ton profilov. Predvidena količina namenske proizvodnje rondel je 790 ton in 60 ton okroglih lamel. Diskov naj bi se izdelalo veliko manj, kot je bilo predvideno z investicijskim programom (z nabavo 1250 tonske preše). Glede gospodarskega načrta Železarne pa je povedal, da bo skupna proizvodnja po posameznih TOZD za 2 odstotka manjša od leta 1984.

Iz TOZD VRATNI PODBOJI smo prejeli zapisnik z zbora delavcev vodstva TOZD, adjustaže in proizvodne linije. Obravnavali so zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za december.

Iz TOZD ELEKTRODE smo prejeli zapisnik zbora delavcev, ki se ga je udeležilo 72 članov SDS vodstva TOZD, rezalnica 1, oplaševalnica 1, transport in priprava elektroodnih praskov. Na zboru, ki je bil 19. decembra, so delavci ponovno opozorili, da problem ogrevanja na liniji 4 in v rezalnici še vedno ni rešen ter da tudi zasteklenitev še ni v celoti izdelana. Pod razno so sklenili, da morajo zavijalke po linijah in ročne zavijalke po končanem delu za seboj tudi počistiti, tisti, ki delajo na liniji 4, pa morajo pospraviti kratke konce folije. Opozorili so tudi, da je okoli kontejnerjev vse razsuto ter da se po umivalnicah in straniščih pojavlja nečistoča.

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS priprava dela, težka obdelava 1 in 2, strugarna 1 in 2, orodjarna 1 in 2, konstrukcijska delavnica 1 in 2, ključavničarji strojev, kovačnica-kalilnica ter strugarna valjev Javornik in Bela. Na sestanku SDS priprava dela so bila pod razno izpostavljena vprašanja o postavitvi pregradne stene v pripravi dela, popravilu strehe na kontroli in nabavi pisarniške opreme, ki je dotrajana. SDS težka obdelava pod razno opozarja na kadrovske probleme. »Za najbolj zahtevno in najbolj obremenjeno strožnico, Škoda«, kot pravijo, »ni kandidata.« Razlaga: »Tu se sedaj najbolj pokaže, da delo ni pravilno vrednoteno, saj razlika 1 kategorije ni omembe vredna. Že dostikrat je bilo napisano, zakaj nam uhaja kader v druge TOZD: ker delo v ostalih TOZD ni normirano, ker je delo precej manj zahtevno — in navsezadnje: še bolje plačano!« Na sestanku SDS konstrukcijska delavnica 1 in 2 se tokrat pod razno več pozornosti namenili delu posameznih skupin v obratu, medsebojnemu odnosom in pospravljanju ter delu pred novoletnimi prazniki. Eden izmed članov SDS pa je vprašal, zakaj v tovarniški izpostavi Ljubljanske banke ne zamenjujejo polnih hranih knjižic. Od ustreznih služb zahteva pisni odgovor. SDS kovačnica-kalilnica ni dobila odgovora na vprašanje o pomanjkanju dela.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

KVIZ NA CSUI

Konec decembra je MO CSUI Jesenice pripravila kviz, ki se ga je udeležilo sedem ekip iz gorenjskih srednjih šol: dve ekipi Srednje šole za gostinstvo in turizem, dve ekipi Srednje šole za trgovsko dejavnost, ekipa Ekonomske srednje šole ter dve ekipi Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice. Poleg srednješolcev pa so se kviza udeležili tudi mladinci Železarne in vojniki V. P. Radovljica.

Pred kvizom je vodstvo CSUI Jesenice povabilo vse udeležence na kosilo.

Tekmovanje se je odvijalo v stavbi bivšega ŽIC-a. Za pravilen potek tekmovanja in kontrolo odgovorov je skrbela žirija, ki so jo sestavljali štirje člani. Predsednica žirije je bila Andreja Detiček, kviz pa je vodil Mirko Bogataj. Tekmovalci so odgovarjali na vprašanja s treh področij, in sicer iz samoupravljanja, obrambe in OZN. Ekipa so bile zelo izena-

čene, tako da smo končnega zmagovalca dobili šele s pomočjo dodatnih vprašanj. Največ znanja pa tudi sreče je imela druga ekipa Srednje šole za gostinstvo in turizem, sledila ji je ekipa Ekonomske srednje šole, tretja pa je bila ekipa CSUI (gimnazija). Vsi udeleženci so dobili knjižne nagrade, prvi trije pa tudi diplome.

V prihodnje si vsi želimo še več podobnih srečanj, s katerimi si ne pridobivamo samo dodatnega znanja, temveč krepiamo tudi prijateljske vezi med seboj.

Irena Sekulič
Novinarski krožek
CSUI Jesenice

OKROGLA MIZA!

Klub študentov jeseniške občine organizira v petek, 17. januarja, ob 18.30 v prostoru Kluba na Titovi 12

OKROGLO MIZO

Govorili bomo o Samoupravnem sporazumu o štipendiranju in položaju študentov v občini.

MLADI IZ BEGUNJ ORGANIZIRALI OBČINSKO ŠPORTNO SREČANJE

V počastitev praznika naše armade je osnovna organizacija ZSMS Begunje, ki sodi med najbolj delovne v radovljski občini, v decembru 1985 uspešno pripravila in organizi-

rala športna tekmovanja v odbojki, streljanju, namiznemu tenisu in šahu. Na vseh srečanjih je sodelovalo nad 250 mladih iz petnajstih osnovnih organizacij ZSMS radovljske občine.

Čeprav so bile borbe zelo izenačene, je vendarle uspelo domačim mladincem zbrati največ točk, s čimer si je osnovna organizacija ZSMS Begunje priborila tudi pokal občinske konference ZSMS Radovljica. Begunjski mladinci so po uspešnem preizkusu sklenili, da bodo odslej vsako leto za dan JLA organizirali takšno tekmovanje.

Dodajmo tudi podatek, da so se strelskega tekmovanja udeležili tudi rezervne vojaške strelšine, ki tudi sicer v večini krajevnih skupnosti in šolah tesno sodelujejo z mladino.

JR

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

Vsaka dežela poskuša poseg opraviti z ideološkimi, gospodarskimi in drugimi razlogi. Takšne napadalnosti pa so neuspešne vselej, kadar naletijo na odpor. Tako lahko razumemo tudi nemoč petletnega vojaškega posega v Afganistanu. Zračno desantne sile ZSSR so 27. decembra 1979 prispele na letališče v Kabul »na klic afganistanske vlade«.

Slabo organizirani in medsebojno razcepljeni se afganistanski borci upirajo sodobni sto tisoč glavi armadi. Vprašanje se postavlja, kako se upornikom to posreči. Nedvomno so uspešni kljub številnim žrtvam, kar dokazuje več dejstev. Sovjetska vojaška akcija ni niti po petih letih uspela uresničiti pomembnejših vojaških in političnih ciljev. Odpor ni zadušil, pa tudi nadzor nad deželo ni popoln. Karmalov režim ni zagotovljen. Med afganistanskimi strankami še vedno tekmuje za oblast dve frakciji (Parčam in Halk). Zaradi neenotnosti niso nastopile afganistanske oborožene sile. Ideološke razlike v islamski tradiciji so vse globlje. Odpor mednarodne skupnosti ni nič manjši, pa tudi napetost na območju, ki je obremenjeno z vojno nevarnostjo širših razsežnosti (vojna Iraka in Irana, odnosi v trikotniku Indija-Afganistan-Pakistan) in boj za prevlado v Indijskem oceanu tudi ni popustil. Možnosti za mir so zmanjšane, možnosti za razna pogajanja velikih na račun malih narodov pa prekinjene. Kljub temu, da so intervencijske sile opremljene z najmodernejšo tehniko, niso tako uspešne, kot bi pričakovali. Vrhunska tehnika in specialne enote se težko prilagajajo bojnim akcijam proti največkrat nevidnim, toda povsod prisotnim upornikom.

Partizansko (gverilsko) vojskovanje uspešno tekmuje s tehnično boljše opremljenim nasprotnikom. Gosto naseljeni deli mest, prometnice, sistemi zvez, infrastruktura in zaledje intervencijskih sil se kljub številnim varnostnim ukrepom težko zavarujejo ter so pogosto izpostavljeni nenadnim napadom, ki pa povzročajo žrtve in gmotno škodo. Intervencijske sile ne morejo obvladati vsega območja, zato se jim posamezni deli izmikajo nadzoru. Vse težje je opravičiti početje in cilje takih podvigov. Upornikov ni mogoče osamiti ter jim preprečiti iz različnih virov dobavljeno množino orožja ter streliva. Ti viri pač delajo in dobavljajo orožje v lastnem interesu. Odločen bojevnik, dobro opremljen in z visoko moralno zavestjo je nepremagljiv na bojišču kljub najboljše razviti tehnologiji.

Družina (foto: S. Kocalj)

REFORMA UNIVERZE — PROJEKT ALI UTOPIJA

Težnja za novo univerzo naj bi bila predvsem usmerjena v višjo kvaliteto, ne pa zgolj k formalnim spremembam, to je širjenju oziroma krčenju programov in spremembi organizacijske strukture. Novo kvaliteto pa naj bi dosegli predvsem z odpiranjem univerze navzven (in s povezovanjem le-te z združenim delom), z drugačno obliko financiranja univerze, z boljšo kadrovsko politiko in z boljšim znanstveno-raziskovalnim delom. Pri tako zahtevnem poslu, kjer naj bi dosegli kvalitativno univerzo od nog do glave, gre seveda računati s spodrsiljaji, neuspehi, trenutnimi zablodami in pomankljivostmi.

In prav zato, ker bi kakršnakoli površnost in pavšalnost pri presnovi univerze lahko bila usodna, velja seveda vso pozornost posvetiti doslednosti uresničevanja temeljnih programskih načel zakona o usmerjenem izobraževanju in vseskozi opozarjati na slabe točke že v teku reforme. Naloga, ki sem si jo v tem prispevku zadal, je opozoriti na nekatere pojave, ki reformi univerze že na samem začetku jemljejo sapo.

Pod pojmom odpiranja univerze navzven razumemo odzive na pobude, ki naj bi prihajale iz današnje napredne prakse na področju materialne in duhovne produkcije, v skladu s prizadevanji za kakovostno vključevanje v svetovno gospodarstvo. Pri tem je seveda odločilno, da se znanstvene discipline inter- in multidisciplinarno povežejo, saj je to glavni vir novih spoznanj. Takšno povezanost pa bi nujno moralo spremljati drugačno vrednotenje in družbena vloga posameznih strokovnjakov, ki jim zagotavljajo zgolj preživetje. Samo za armado, na primer, vsak Jugoslovčan (torej tudi upokojenec, nezaposleni ali šolajoči se mladinec) odšteje letno povprečno 73 ameriških dolarjev (izjava Branka Mamule, zveznega sekretarja za ljudsko obrambo), kar po sedanjem deviznem tečaju pomeni za štiričlansko družino 7.300 dinarjev na mesec. Če si torej armada lahko vsako leto zagotovi potrebna sredstva za »obrambo dežele«, mi ni jasno, po kakšni logiki znanosti in izobraževanju ni mogoče izboriti zadovoljivih materialnih predpostavk, saj obe palogi k ohranitvi države prispevata ravno toliko, če ne več, kot armada. Ekonomsko odvisna in obubožana država je ranljiva ne glede na moč njenega vojaškega stroja, saj danes svet pozna bolj subtilne načine vojskovanja, kot je napad s tanki in letali. Pa vendar se naši delegati v skupščinah vedno znova dajo pretenjati. Tisti, ki takšna nesorazmerja predlagajo, pa bi končno že morali spoznati, da se pas zateguje okoli pasu, ne pa okoli vratu. Pa vendar, imeli bomo takšno univerzo, kakršno si zaslužimo!

Roman Lavtar

Post scriptum:

V članku »Kaj iger, dajte nam kruha«, ki je bil objavljen v Železariju 12. decembra 1985, sem pomotoma zapisal, da študentsko kosilo subvencionira Izobraževalna skupnost Slovenije. V resnici gre za sredstva iz fonda podpisnikov samoupravnega sporazuma o štipendiranju. Bralce Železarija prosim, da mi napako odpustijo!

in visokega izobraževanja, nam sistem financiranja postavlja vse naštetost pod vprašaj. Reforma univerze poteka v skrajno neugodnih okoliščinah. Nenehno slabšajoči se družbeno-ekonomski položaj vzgoje in izobraževanja v celoti ima za posledico linearno omejevanje skupne porabe (smešno in žalostno hkrati, da naložbo v znanje še vedno pojmujejo kot porabo). To pa pomeni spodbujanje ekstenzivnosti, to je širjenja visokošolskih programov čez vse razumne meje. Takšen trend povzroča vse večje obremenjevanje študentov, namesto da bi deklarativno izraženo načelo o razbremenitvi subjektov izobraževanja tudi uresničili. Tako se je število ur povečalo s povprečno 3125 leta 1982 na 3508 leta 1984. Prav tako se je število izpitov povečalo s povprečno 30 v letu 1982 na povprečno 43 v letu 1985. Neposreden vzrok ekstenzivnega širjenja visokošolskega izobraževanja je v sistemu financiranja preko tako imenovane svobodne menjave dela, ki je vse prevečkrat (ali praviloma) drugo ime za pogodbeno-tržne odnose, kar zavira kakovost vzgojno-izobraževalnega dela, saj ne upošteva oziroma podcenjuje vloženo delo v znanje. Kot najbolj banalen primer naj navedemo dejstvo, da je, prvič, posamezna fakulteta financirana (med drugim!) glede na število vpisanih študentov in, drugič, da je univerzitetni profesor plačan glede na število pedagoških ur! Ob vsem tem so že nekaj let ukinjene investicije v visokošolske objekte in posodabljanje didaktične tehnologije. Delež sredstev za izobraževanje v družbenem proizvodu pa nenehno pada (z 0,49 odstotka v letu 1976 na 0,36 odstotka v letu 1982). V takšni situaciji je iluzorno pričakovati, da bodo zastavljeni cilji doseženi, saj ni osnovnega predpogoja, materialne baze.

Da reforma v tem trenutku res vodi v slepo ulico, nam pokaže tudi kadrovska politika (če o kakršnikoli politiki sploh lahko govorimo!) na univerzi. Reprodukcijski kadrov v visokem šolstvu ni načrtna. Zgolj za zgled navedimo dejstvo, da v najbolj razvitih državah število študentov na učitelja pada, medtem ko je pri nas trend obraten. Leta 1970 je prišlo v Jugoslavijo približno 16 študentov na učitelja, deset let kasneje pa že 19. Zaradi slabih pogojev dela na univerzi je za mlade strokovnjake iz

združenega dela oziroma za študente z raziskovalnimi ambicijami odločitev za zaposlitev na Univerzi nezanimiva. Poleg tega osnovo osebnega dohodka visokošolskega profesorja še vedno tvori število pedagoških ur, s trenutnim povečanjem števila letih in s povečanjem števila predmetov pa je visokošolski profesor še vedno najprej predavatelj, šele potem raziskovalec. Po drugi strani pa tendence po obveznem obiskovanju predavanj nosijo v sebi kritje za ne-kvaliteto in nestrokovnost (predavanja ex katedra). Z drugačno organizacijo študija (mentorsko delo, individualni študij) bi se povečale možnosti za uresničitev ciljev, kakršne so si načrtovalci reforme zastavili: pedagoška, raziskovalna in strokovna usposobljenost in uspešnost kadrov, po drugi strani pa sprejemljivejše preverjanje znanja študentov, saj bi manjše število predmetov in seminarski način dela študenta razbremenili. Hkrati bi se povečala konkurenca med profesorji. Če kje, potem morata ravno na tem področju univerza in znanost uveljaviti kritičen odnos do sebe, saj se proti poizkusom razvrednotenja nazivov, katerim smo priča, lahko zoperstavi le stroka sama s strogostjo znanstvene presoje.

Že samo dejstvo, da Jugoslavija nima ministrstva za znanost, daje slutiti o tem, koliko cenimo znanje. Vendar si ne moremo in ne smemo delati iluzij, da bi zgolj ustanovitev ministrstva zalegla. Odnos družbe do znanja lahko spremeni le potreba po znanju. Uporabniški interes se ujema z že omenjeno tezo o zbiranju združenega dela okrog univerze. Seveda pa mora združeno delo imeti interese po znanju, le-ta pa ne pride »iz neba«, ampak z načrtnim delom oziroma dolgoročno strategijo poslovanja. Sedanja trendi tega žal ne obljublajo. Strokovnjaki v združenem delu se marsikje dolgočasijo, saj nimajo pravega dela, hkrati pa se prej ali slej zavedo, spričo zastarelosti poslovanja in administriranja, svoje odvečnosti. Vsa čast izjemam! (Kot primer, kaj si določene delovne organizacije predstavljajo pod pojmom razvoj, naj navedem: neka delovna organizacija v jeseniški občini načrtuje v srednjeročnem planu do leta 1990 nakup treh stružnic!) Pa vendar mora sleherni gospodarstvo v vsakem trenutku imeti na razpolago več bolj izobraženega strokovnega kadra, kot to zahtevajo trenutne potrebe, kajti gonilna sila razvoja so strokovnjaki, ne pa zgolj nova tehnologija. Brez ljudi, ki bodo novo tehnologijo znali uporabljati, nam le-ta pravzaprav nič ne koristi. Pri tako počasnem izboljševanju izobraževalne strukture kadrovskega potenciala leta 2000 ne bomo sposobni obvladovati tehnologije 7. stopnje zahtevnosti

(numerično krmiljenih strojev, velikega dela laserske in mikroelektronske tehnologije ter robotskih sistemov). To pa bo, kot ugotavlja Marko Bulc v sobotni prilogi Dela z dne 7. decembra 1985, blokiralo tehnološki razvoj, kajti ne le, da ne bomo sposobni razvijati novih tehnologij, tudi tuje ne bomo sposobni upravljati.

Znanstveno-raziskovalno delo v tem trenutku temelji na modelu narobe obrnjene piramide. Večina raziskovalcev dela v raziskovalnih institutih, ki nimajo neposredne zveze z gospodarstvom. V združenem delu pa je zaposlenih le 5 odstotkov vseh strokovnjakov. Vendar nas ta piramida ne sme skrbeti zato, ker je obrnjena na glavo, pač pa zato, ker je preveč vaze zaprta in ker ni kroženja kadrov med visokim šolstvom in drugimi dejavnostmi. Število raziskovalcev ni zadovoljivo, brez dvoma pa je osnovna napaka znanstveno-raziskovalnih institutov v tem, da v težnji za preživetjem vse preradi podlegajo trenutnim potrebam združenega dela. Ali drugače povedano: vse preveč je aplikativnih raziskav, medtem ko bazičnih raziskav (nove vrste energije, novi materiali) ne namenjajo pozornosti, ki jim gre. Prav v to smer pa težijo načrti, kakršen je Eureka, do katerega je jugoslovanska vlada sila zadržana.

Takšno stanje znanstveno-raziskovalne prakse študentov za te vrste dejavnosti ne stimulira. Če pa upoštevamo dejstvo, da jim le-to pomeni še dodatno obremenitev med študijem (poleg vseh obveznih predavanj; seminarjev, vaj, kolokvijev in podobno), je jasno, da so razmere vse prej kot dobre oziroma, da v prihodnje ne bo nič bolje. Znanstveno-raziskovalno delo študentov bi moralo postati sestavni del študijskega procesa; to pomeni, da bi določeno število ur namenili neposrednemu uvajanju študenta v takšno delo — v vključevanje v aplikativne in fundamentalne raziskave na univerzi in v gospodarstvu. Bogatenje teoretičnega znanja s praktičnim delom bi pomenilo hkrati tudi dodatni vir dohodka za študenta. Znanstveno-raziskovalno delo študentov je torej nujno povezano z uvajanjem študijskih oblik, ki navajajo na kritičen, iskalni pristop k obravnavani snovi. Tak način študija bi morali sankcionirati, postati bi moral kriterij za napredovanje študenta, ne pa da obstaja le kot fakultativna oblika študija. Skozi znanstveno-raziskovalno delo, ki bi povezovalo več fakultet in združeno delo, bi se krepil interdisciplinarni in multidisciplinarni pristop k obravnavanju problemov. Diskusijske oblike študija in timsko delo bi pomenilo preseganje sedaj prevladujoče atomizacije študija in študentov.

Posnemanje žilindre (foto: B. Grce)

PROIZVODNJA V DECEMBRU

(Nadaljevanje s 1. strani)

dnevih. Te težave so predvsem slabša kvaliteta vložka, prekomerni zastoji, pomanjkanje naročil za večje debeline in delno pomanjkanje delavcev. Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila dosežena le s 63,1 odstotka, prodaja pa s 73,8 odstotka.

TOZD ŽIČARNA

Tako kot vse leto, so bile tudi v tem mesecu, poleg drobnih zastojev, največje težave s pomanjkanjem delavcev in zaradi velike odsotnosti, predvsem na ključnih delovnih mestih. Kljub delu ob prostih dnevih izpadle proizvodnje ni bilo mogoče nadoknaditi, tako da je z operativnim programom predvidena skupna proizvodnja dosežena s 93,1 odstotka, prodaja pa s 84,4 odstotka.

TOZD PROFILARNA

V decembru je ta TOZD dobro obratovala. Zaradi pomanjkanja domačih naročil je bil operativni program za 400 ton nižji od gospodarskega načrta in dosežen s 101,2 odstotka, zelo dobra pa je bila prodaja (zmanjšanje medfazne zaloge), saj je bila dosežena s 116,1 odstotka.

TOZD VRATNI PODOBOJI

Tudi v decembru se je dobro delo te TO nadaljevalo, saj so z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo dosegli s 122,0 odstotka, prodajo pa celo s 140,8 odstotka.

TOZD JEKLOVLEK

Pomanjkanje naročil v debelejših dimenzijah (BK linija) je vplivalo na to, da je bil operativni program za 300 ton nižji od gospodarskega načrta. Z dobrim delom je delavec te TOZD uspelo preseči z operativnim programom načrtovano skupno proizvodnjo za 17,1 odstotka, prodajo pa za 10,6 odstotka in s tem praktično dosegli z gospodarskim načrtom predvideno proizvodnjo.

TOZD ELEKTRODE

Proizvodnja v zadnjem mesecu leta je potekala dobro. Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila dosežena s 108,5 odstotka (v vseh oddelkih), gotova za prodajo s 106,7 odstotka, nekaj nižja pa je bila odprema, ki je bila dosežena s 97,3 odstotka, to pa predvsem zaradi pomanjkanja tovarnjakov za prevoz na Poljsko (v skladišču je ostalo 150 ton elektrod).

TOZD ŽEBLJARNA

Z operativnim programom je bilo predvideno, da bo Žebljarna pričela redno obratovati 23. decembra. Zara-

di pomanjkanja naročil se to ni zgodilo, zato je Žebljarna planske obveznosti v skupni proizvodnji izpolnila le z 41,3 odstotka, v odpremi pa z 81,6 odstotka.

Miloš Piščanec

SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE

V torek, 7. januarja, so se na redni seji sestali člani odbora za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarnarje. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so le-ti vsi izvršeni.

Odobrili so naslednji službeni potovanja v tujino:

— Jakobu Medja (OTK), Slavku Justinu (TOZD Valjarna žice in profilov) in Jožetu Čufarju — šoferju osebnega avtomobila Železarnarje, potovanje v Avstrijo k firmi v Pottschach pri Dunaju. Namen potovanja je bila rešitev reklamacije kvalitete toplovaljane žice;

— V okviru šolanja kadrov za Jeklarno 2 je odobril potovanje Milanu Ravniku, Stanku Maleju in Matevžu Pretnarju (vsi iz TOZD Vzdrževanje) v ZR Nemčijo k firmi Mannesmann Demag Fördertechnik v Hamburg ter Francu Nečimru, Karlu Koblarju, Juretu Jeriču (vsi iz TOZD Vzdrževanje) in Jožetu Pintariču (TOZD Jeklarna) v ZR Nemčijo k firmi Messer Griesheim. Pri firmi Mannesmann Demag je organizirano izobraževanje na elektro napravah naprave za kontinuirano vlivanje, pri firmi Messer Griesheim pa izobraževanje na plamenskem rezalnem stroju na kontinuirno in v adjustaži.

Obravnavali so poročila in ocene naslednjih že opravljenih službenih potovanj v tujino:

— Dušana Sikoška (TKR) s potovanja na Češkoslovaško,

— Feliksa Beštra (sektor novogradenj) s potovanja k firmi Mannesmann Demag v Duisburg v ZR Nemčijo,

— Marka Pogačnika in Milana Železnika (Remontne delavnice) s potovanja v ZR Nemčijo k firmi General Automation Aachen,

— Bogdana Ravnika (HV Bela), Oskarja Kurnerja (TKR) in Mojce Abruč (KO-FI) s potovanja v Italijo k firmam Volonterio — Milano, Cea — Lecca, Cebora — Bologna in Transeria Emiliana — Parma,

— Jerneja Hočvarja (KO-FI) s potovanja v Moskvo — ZSSR,

— Borisa Breganta in Marina Gabrovška (PO), Janeza Babiča in Adija Muleja (sektor novogradenj) s potovanja k firmi Austria Draht v Borovlje v Avstriji,

— Borisa Breganta s potovanja na Češkoslovaško na ministrstvo za črno metalurgijo, generalno direkcijo črne metalurgije CSSR, državno plansko komisijo ter firmama Transanta in Ferromet; v Avstrijo k firmi Metimpex na Dunaj,

— Borisa Breganta s potovanja v ZR Nemčijo k firmi Mannesmann Demag Hüttentechnik,

— Antona Kelvišarja, Eda Cetina, Vinka Pogačnika (Žičarna) s potovanja v Italijo v Milano,

— Oskarja Kurnerja (TKR) in Alojza Burja (KO-FI) s potovanja v Švico k firmi Oerlikon ter ZR Nemčijo k firmi in Stanzwerkag,

— Martina Brumata, Romana Pogačnika, Janeza Sodja (Remontne delavnice) in Aleša Robiča (Vzdrževanje) s potovanja k firmi ASEA na Švedsko,

— Emila Šublja, Ervina Ribiča (Jeklarna), Franca Nečimra, Janeza Markovca, Klavdija Mlekuša, Janeza Podlipnika, Vinka Beguša, Andreja Merzelja (Vzdrževanje), Janeza Rozmana (Remontne delavnice) in Bogomirja Eržena (Strojne delavnice) s potovanja k firmi Mannesmann Demag v Duisburg in Benrath v ZR Nemčijo,

— Zvoneta Mikliča (IO KOOS Železarnarje) s potovanja v Avstrijo v Železarno Voest,

— Marjana Ulčarja, Janeza Zaveljčina, Ivana Lakota in Slavka Biljila (Elektrode) s potovanja na Švedsko k firmam Ackers, Surahammar, Fagersta in Domnar,

— Marina Gabrovška (PO) in Borisa Pesjaka (FRS) s potovanja na Češkoslovaško na generalno direkcijo črne metalurgije, v železarno Pol-di — Kladno, železarni Trimec in Kunčice,

— Pavla Dimitrova (SEO) s potovanja v Plovdiv v Bolgarijo,

— Jakoba Medja (OTK) in Slavka Justina (Valjarna žice in profilov) s potovanja v Avstrijo k firmi Franz Burchard's Söhne v Pottschach,

— Petra Kiklja in Bojana Klinar-

ja (sektor novogradenj) s potovanja v Španijo k firmi Altos Hornos de Vizcaya v Bilbao.

V skladu s statutom Železarnarje, sprejetim 29. decembra 1979 (spremembe sprejete 18. novembra 1982), bo odbor od 1. februarja 1986 dalje SPREMLJAL in ne več odobral službena potovanja v tujino. Predlog za službeno potovanje v tujino bo pripravil vodja temeljne organizacije oz. delovne skupnosti, odobril pa poslovodni odbor. Odločbo za službeno potovanje v tujino bo izdal vodja splošnega sektorja. Naložili so vodjo splošnega sektorja, da odboru kvartalno (na 3 mesece) poroča o opravljenih službenih potovanjih, v poročilo pa mora vključiti tudi strokovno mnenje o uspešnosti potovanja. Razrešili so posebno komisijo za odobravanje nujnih službenih potovanj v tujino, ki so jo imenovali na 1. seji 4. junija lani. Vodja splošnega sektorja pa so tudi pooblastili za pripravo predloga plana službenih potovanj v tujino v letu 1986 (do prihodnje seje odbora). Hkrati so sklenili, da se bo odbor v prihodnje sestajal po potrebi in ne več mesečno.

Namiznoteniškemu klubu Jesenice so odobrili finančno pomoč, vlogo Klinike za endokrinologijo in boleznih presnove so odstopili v reševanje odboru za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarnarje, TVD Partizan iz Gorij — Društvo za telesno vzgojo in rekreacijo so odobrili nabavo materiala preko oddelka male prodaje, zavrnil pa so prošnjo SŠEDU Kranj — družboslovne usmeritve (razredne skupnosti IV. letnika) za finančno pomoč. Strinjali so se s prevzemom pokroviteljstva nad jubilejno razstavo likovnega kluba DOLIK.

CPSI — D. B.

DEŽURSTVO V PROSTORIH DIATI

V Železarni Jesenice in v drugih delovnih organizacijah v občini Jesenice poteka več akcij za pospeševanje in organiziranje množične inventivne dejavnosti. V ta prizadevanja se aktivno vključuje tudi Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice. Ena od oblik delovanja je tudi dežurstvo v prostorih DIATI (v Delavskem domu Pri Jelenju — prvo nadstropje).

Namen dežurstva je poleg vpisovanja članov, pobiranja članarine, dajanja pojasnil o delovanju društva in pravilnikih, ki urejajo inovacijsko dejavnost, tudi sprejemanje pritožb članov društva in sprejemanje pobud za boljše delo društva in hitrejšo uveljavljanje množične inovacijske dejavnosti.

Člani upravnega odbora bodo dežurni vsakih 14 dni, in sicer: 23. januarja, 6. februarja, 20. februarja, 6. marca, 20. marca, 3. aprila in 17. aprila, vedno od 14. do 16. ure.

Novatorji, pričakujemo vas!

Upravni odbor DIATI Jesenice

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMO ZA MESEC DECEMBER 1985

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
PLAVŽ	15.600	13.500	12.483,4	80,0	92,5	—	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA	39.800	39.800	39.834,8	100,1	100,1	—	—	—	—	—	—	—
— SM	24.200	24.200	24.199,4	100,0	100,0	—	—	—	—	—	—	—
— EL	15.600	15.600	15.635,4	100,2	100,2	—	—	—	—	—	—	—
— ASEA	6.900	6.900	7.452,1	108,0	108,0	—	—	—	—	—	—	—
— LM	8.500	8.500	7.958,3	93,6	93,6	—	—	—	—	—	—	—
— BBC	200	200	225,0	112,5	112,5	—	—	—	—	—	—	—
LIVARNA	180	180	184,6	102,9	102,9	50	50	48,8	97,6	97,6	48,8	48,8
— jeklo	157	157	161,5	102,9	102,9	50	50	48,2	96,4	96,4	48,2	48,2
— kovino	3	3	3,1	103,3	103,3	—	—	0,6	—	—	0,6	0,6
BLUMING-ŠTEKEL	31.110	31.110	32.375,8	104,1	104,1	5.340	5.340	5.162,2	96,7	96,7	4.944,4	4.944,4
— bluming	16.260	16.260	17.115,9	105,3	105,3	350	350	352,6	243,6	243,6	577,6	577,6
— stekel	11.990	12.850	13.153,1	109,7	102,4	2.440	2.990	2.212,5	90,7	74,0	2.122,6	2.122,6
— stekel storitve	310	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— termična obdelava	2.550	2.000	2.106,8	82,6	105,3	2.550	2.000	2.097,1	82,2	104,9	2.244,2	2.244,2
VALJARNA ŽICE	9.080	9.060	9.396,7	103,7	103,7	2.410	2.160	2.538,9	105,4	117,5	2.497,7	2.497,7
— valjarna žice	9.080	9.060	9.396,7	103,7	103,7	—	—	—	—	—	—	—
— valjarna žice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	6.800	6.300	7.149,2	105,1	113,5	5.530	6.050	6.890,2	124,6	113,9	6.887,3	6.887,3
— valjarna debele pločevine	5.780	6.300	7.149,2	123,7	113,5	—	—	—	—	—	—	—
— valjarna debele pločevine storitve	1.020	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA BELA	8.300	7.100	7.589,9	91,4	106,9	7.380	7.060	7.000,1	94,9	99,2	7.693,1	7.693,1
— hladna valjarna Bela	7.420	7.100	7.170,4	96,6	101,0	—	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Bela storitve	880	—	419,5	47,7	—	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA JESENICE	2.300	2.300	1.452,3	63,1	63,1	1.930	1.930	1.265,6	65,6	65,6	1.424,4	1.424,4
— hladna valjarna Jesenice	2.130	2.130	1.294,6	60,8	60,8	—	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Jesenice storitve	170	170	157,7	92,8	92,8	—	—	—	—	—	—	—
ŽIČARNA	3.900	3.600	3.354,2	86,0	93,2	2.850	2.850	2.412,0	84,6	84,6	2.406,2	2.406,2
— žičarna	3.900	3.600	3.354,2	86,0	93,2	—	—	—	—	—	—	—
— žičarna storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
PROFILARNA	1.740	1.360	1.328,7	76,4	97,7	1.480	1.000	1.098,8	74,2	109,9	1.476,5	1.476,5
— HOP	1.500	1.240	1.156,2	77,1	93,2	1.380	920	932,7	67,6	101,4	1.356,0	1.356,0
— HOP storitve	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— rončele	80	80	155,7	194,6	194,6	80	80	155,6	194,5	194,5	110,0	110,0
— rončele storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— diski storitve	110	40	16,8	15,3	42,0	—	—	—	—	—	—	—
— deli za cestno ograjo	40	—	—	—	—	20	—	10,5	52,5	—	10,5	10,5
SKLADIŠČE 38	90	—	48,6	54,0	—	90	—	48,6	54,0	—	—	—
VRATNI PODOBOJI	100	100	122,0	122,0	122,0	100	100	121,9	121,9	121,9	140,8	140,8
JEKLOVLEK	2.100	1.800	2.109,4	100,5	117,2	2.080	1.800	1.872,4	90,0	104,0	1.990,9	1.990,9
ELEKTRODE	1.730	1.730	1.877,7	108,5	108,5	1.540	1.540	1.642,1	106,6	106,6	1.497,7	1.497,7
— elektrode + varilna žica	1.420	1.420	1.497,8	105,5	105,5	1.410	1.410	1.492,2	105,8	105,8	1.363,6	1.363,6
— varilna žica storitve	—	—	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— varilni prašek	70	70	75,1	107,3	107,3	70	70	74,1	105,9	105,9	58,2	58,2
— suha el. masa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— ognjevarni material	240	240	303,8	126,6	126,6	60	60	75,8	126,3	126,3	75,9	75,9
ŽEBLJARNA	800	200	82,6	10,3	41,3	800	200	82,5	10,3	41,3	163,3	163,3
MONTER DRAVOGRAD	870	361	543,3	62,5	150,5	870	361	543,3	62,5	150,5	543,3	543,3
SKUPAJ	124.460	118.481	119.913,2	96,4	101,2	32.450	30.441	30.727,4	94,7	100,9	31.399,5	31.399,5
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	—	—	292,8	—	—	292,8	292,8
SKUPAJ	—	—	—	—	—	32.450	30.441	31.020,2	95,6	101,9	31.692,3	31.692,3
Storitve	—	—	—	—	—	2.190	210	595,1	27,2	283,4	595,1	595,1
SKUPAJ	—	—	—	—	—	34.640	30.651	31.615,3	91,3	103,2	32.287,4	32.287,4

SEJA ODBORA ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD

Konec decembra so se na redni seji sestali člani odbora za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarn. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnjih sej so sprejeli nekaj ugotovitvenih in zavezujočih sklepov:

Na drugi seji so TOZD Družbena prehrana dali nalogo, da preveri možnost o delnem lastnem prispevku in skupaj s strokovnimi službami pripravi predlog za odbor. Iz poročila, ki ga je TOZD Družbena prehrana pripravila za odbor, je razvidno, da je finančno stanje v tej temeljni organizaciji zadovoljivo, zato samopriskrbe ne potrebuje. Bo pa nujen, ko bomo lahko vsem delavcem Železarn zagotovili topli obrok.

TOZD Družbena prehrana je bila na drugi seji tudi odgovorna za pripravo analize o koriščenju topllega obroka delavcev zunanjih delovnih organizacij v delnici hrane na Beli. Člani odbora so sprejeli sklep, da naj TOZD Družbena prehrana z dopisom opozori nabavni sektor o dopolnitvi pogodb, ki jih sklepa z zunanjimi izvajalci del. V njej naj bo opredeljen urnik prihoda na malico, to pa je po 10. uri. Pismeno naj o tem obvesti tudi zunanje delovne organizacije (TOZD Družbena prehrana) — izvajalce del v Železarni.

Na tretji seji, ko so razpravljali o novi višini stanarine v samskih domovih Železarn, so člani odbora tudi predlagali, naj TOZD Družbena prehrana pripravi analizo odstotnega deleža samoudeležbe delavca glede na ekonomsko ceno stanarine v zadnjih nekaj letih in predlog povznanja samoudeležbe delavcev glede na to ceno. Ugotovili so, da znesek samoudeležbe od leta 1978 upada. Opredelili pa so se za možnost, da stanovanjski pokriva 40. Železarna Jesenice pa 60 odstotkov ekonomske cene stanarine.

Oddelek za družbeni standard (kadrovski sektor) naj z IO KOOS Železarn tudi preveri možnost, da bi delavcem, ki jim iz različnih vzrokov ne moremo nuditi obroka, namesto dosedanjih potrdil za nakup mesa izplačali gotovino, dogovorjeno z družbenim dogovorom. O tem predlogu bo odločal delavski svet Železarn.

V zvezi s sklepi, ki se nanašajo na TOZD Družbena prehrana, so pooblastili vodjo te temeljne organizacije, da do 20. januarja pripravi poročilo s kompleksno problematiko TOZD Družbena prehrana in predloži rešitev. Gradivo bomo v februarju obravnavali na delavskih svetih TOZD oz. delovnih skupnostih. Po razpravi bo odbor pripombe uskladi in poročilo posredoval delavskemu svetu Železarn.

Na prejšnji seji so obravnavali prošnjo za povračilo potnih stroškov delavcem Železarn za smer Kočna—Koroška Bela, ki prihajajo na delo z vlakom. Kadrovski sektor naj pridobi mnenje poslovnega odbora in pripravi predlog rešitve. Na tej seji so sprejeli sklep, da se delavcem Železarn, ki prihajajo na delo z vlakom iz Bohinja in Primorske, IZJEMOMA (zaradi neurejene poti) odobri enosmerni prevoz Kočna—Javornik oz. Koroška Bela.

Razveljavili so drugo alineo sklepa, sprejetega na prejšnji seji, ki določa obveznosti delavca do Železarn po opravljenem usposabljanju in izpolnjenju za Jeklarne (to je eno leto za en teden usposabljanja). Sklep se praviloma glasi: Za strokovno usposabljanje in izpolnjenjave v tujini (praksa, tečaj) je delavec pogodbeno vezan na Železarno za:

- 1 teden (5 delovnih dni) do 1 meseca — 1 leto vezave,
- 1 mesec do 2 meseca — 2 leti vezave,
- 2 meseca in več — 3 leta vezave.

Vezava začne teči od normalnega obratovanja Jeklarne 2.

Obravnavali so vlogo za odobritev štipendije, tri vloge za povrnitev štipendije delovnim organizacijam, odobrili delavki podiplomski študij, odobrili podaljšanje roka zaključka šolanja enajstim delavcem in sprejeli sklep, da se našemu štipendistu prekine izplačevanje štipendije brez povračila. V zvezi s povrnitvijo štipendij so pooblastili kadrovski sektor, da štipendiste veže za eno leto dela v Železarni po zaključku šolanja, poleg določil, ki so že zajeta v pogodbi o štipendiranju. V okviru mednarodne izmenjave študentov so

enemu tujemu študentu odobrili 4-tedensko prakso v naši delovni organizaciji. Za ta čas se mu izplača nagrada v višini 30.000 dinarjev, krijejo stroški prenočišča in izstavijo boni za malico. Za izvedbo prakse pa so pooblastili odsek za izobraževanje — kadrovski sektor. Seznanjeni so bili z informacijo kadrovskega sektorja o povišanju kadrovskih štipendij od 1. decembra 1985 dalje (povišanje vrednosti točke iz 155,20 na 186,20 din).

Svet Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice je predlagal, naj ima Železarna Jesenice (kot ustanovitelj CSUI) dva člana v komisiji za pripravo gradiva o združitvi Delavske univerze Viktor Strazišar Jesenice in CSUI Jesenice. V komisijo so imenovali Božena DOLGAN iz kadrovskega sektorja in Marijo KOMAN iz Centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje.

Seznani so se z zahvalo za finančno pomoč, dve prošnji pa so odstopili v reševanje reklamnemu oddelku Železarn.

Deset društev oz. klubov so vključili v predlog delitve sklada skupne porabe za leto 1986, in sicer z enako višino kot v preteklem letu, povečano za stopnjo rasti sklada. O tem so sprejeli sklep, da so društva oz. klubi, katerim bodo odobrena sredstva iz sklada skupne porabe, dolžna reklamirati ime Železarn Jesenice v različnih medijih obveščanja ob svojih prireditvah. Ob tej točki so obravnavali tudi pet prošenj za finančno pomoč.

Obravnavali so plan odsotnosti za kulturne in telesnokulturne aktivnosti v letu 1986 in predlagali delavskemu svetu Železarn, da ga sprejme. Plan odsotnosti znaša 4770 dni, in sicer 1920 dni izredno plačane in 2850 dni izredno neplačane odsotnosti z refundacijo. Hkrati so predlagali, da se število dni za izredno plačano in izredno neplačano odsotnost združi na ravni delovne organizacije.

Od 1. januarja dalje se za stopnjo rasti cen v letu 1985 poveča osebni prispevek delavcev za prevoz na delo in z dela in znaša 650 dinarjev na osebo in na mesec. Višina je bila usklajena na sestanku komisije za družbeni standard pri IO KOOS SOZD Slovenske Železarn. S predlagano uskladitvijo prispevka je soglašal tudi IO KOOS Železarn Jesenice.

Od 1. januarja dalje veljajo tudi naslednji KRITERIJI ZA IZBOR KANDIDATOV ZA KLIMATSKO ZDRAVLJENJE IN PREVENTIVNO LETOVANJE TER KRITERIJI ZA DOLOČANJE INDIVIDUALNIH PRISPEVKOV:

KLIMATSKO ZDRAVLJENJE je organizirano v Ptujskih toplicah (bolezni lokomotorne aparata), Sklepih toplicah na Češkoslovaškem (bolezni lokomotorne aparata) in Crikvenici — Thalassoterapija (bolezni dihal).

1. Predlog kandidatov za zdravljenje pripravi Dispanzer za medicino dela — Obratna ambulanta Železarn Jesenice.

2. Zdravljenje traja 20 ali 14 dni (glede na vrsto bolezni). Trajanje zdravljenja določi zdravnik.

3. Delavci za polovico delovnih dni koristijo svoj letni dopust, polovico pa izredno plačan dopust.

4. Terapijo in prevoz ter 50 odstotkov regresirane cene bivanja krije delovna organizacija (SSP), 50 odstotkov regresirane dnevne cene bivanja pa vsak sam.

PREVENTIVNO LETOVANJE je organizirano v Ptujskih toplicah in Biogradu.

1. Predlog kandidatov za zdravljenje pripravi Oddelek za zdravstveno in socialno varstvo na osnovi predlogov in priporočil zdravnikov Obratne ambulante Železarn in posameznih temeljnih organizacij. Pri tem se upošteva starost delavca ter delovna doba v Železarni.

2. Oddih traja 10 dni.

3. Delavci koristijo svoj letni dopust.

4. Prispevek delovne organizacije in individualni prispevek sta odvisna od naslednjih kriterijev:

A — dohodek na družinskega člana,
B — invalidnost,
C — leta zaposlitve v delovni organizaciji.

A — Dohodek na družinskega člana

Prispevek DO	
pod 20.000 din	70 %
od 20.000 do 25.000 din	60 %
od 25.000 do 30.000 din	50 %
od 30.000 do 35.000 din	40 %
od 35.000 do 40.000 din	30 %
od 40.000 do 45.000 din	20 %
nad 45.000 din	10 %

Oddelek za nagrajevanje mora kvartalno (na tri mesece) valorizirati prispevek delavca glede na dohodek na družinskega člana. Faktor valorizacije se izračunava na osnovi primerjave povprečnega osebnega dohodka v kvartalu pred nastopom preventivnega zdravljenja s povprečnim osebnim dohodkom enega tromesečja prej.

B — Delovna doba v Železarni Jesenice

Prispevek DO	
od 10 let do 15 let	10 %
od 15 let do 20 let	15 %
od 20 let do 30 let	20 %
nad 30 let	25 %

C — Invalidnost

Prispevek DO	
— telesna okvara do 60 %	10 %
— telesna okvara nad 60 %	15 %
— spremenjena delovna zmožnost	10 %
— invalidnost III. ktg	10 %
(drugo ustrezno delo)	10 %
— invalid II. ktg (po 4 ure)	10 %

Oddelek za družbeni standard mora sproti ažurirati lestvico za določitev prispevka.

Delovna organizacija pa krije stroške preventivnega letovanja največ v višini 100 odstotkov.

CPSI — D. B.

V RAZPRAVI OSNUTEK RESOLUCIJE 10. KONGRESA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

Centralni komite Zveze komunistov Slovenije je na 18. seji 23. decembra sprejel osnutek resolucije desetega kongresa Zveze komunistov Slovenije ter osnutek sprememb in dopolnitev statuta ZKS in pozval komuniste, posebej pa organizacije in vodstva zveze komunistov, naj o njej organizirajo široko javno razpravo in pri tem upoštevajo tudi izhodišča za pripravo dokumentov za 13. kongres ZKS. Poleg specializiranih idejno-teoretičnih razprav po posameznih delovnih področjih in vprašanjih, bodo razprave potekale tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah, društvih in združenjih, znanstvenih in raziskovalnih institucijah.

Razprava o obeh osnutkih bo potekala vzporedno z razpravo o osnutku poročila CK ZKS o delu med 9. in 10. kongresom ZKS. Razprave bodo seveda uspešne le, če bodo razpravljalci spregovorili tudi o nalogah svojega okolja in vse družbe in na tej osnovi spodbujali družbenopolitično in samoupravno aktivnost v svojem ožjem in širšem okolju. Hkrati pa se od razprav pričakuje kritičen in ustvarjalen prispevek k dokončnemu oblikovanju kongresnih dokumentov, ki se bodo oblikovali in dopolnjevali vse do kongresa in tudi na njem samem.

Na podlagi objektivne in kritične ocene uresničevanja sprejetih stališč in sklepov na devetem kongresu zveze komunistov Slovenije, mora resolucija desetega kongresa ZKS opredeliti jasne naloge in usmeritve za odpravljanje težav v razvoju in pomanjkljivosti pri uveljavljanju in uresničevanju poglobitvenih ciljev našega materialnega in družbenega razvoja na temeljih socialističnega samoupravljanja. Prav gotovo bomo morali objektivno in pošteno priznati tudi nekatere pomembne premike in spremembe, dosežene med obema kongresoma, kakor tudi protislovja in prizadevanja za njihovo presežanje in slabosti, ki so nas spremljale. O tem govori tudi osnutek poročila CK ZKS o delu med obema kongresoma, vendar pa se mnogokje razprave kaj rade sprejeto v posploševanje nezadovoljstva in odstopanj ter napak, s čimer se zameglijo dosežki, premiki in spremembe, ki so vendarle očitni, pa tudi lastna neaktivnost.

Seveda je nezadovoljstvo med delovnimi ljudmi tudi upravičeno, saj se kljub jasni zasnovi družbenega razvoja danes soočamo z zastojem pri uveljavljanju delavcev kot dobrih gospodarjev in upravljalcev z družbenimi sredstvi in nosilci politične oblasti. Pa tudi materialni razvoj ni sledil objektivnim potrebam po uspešnem prilagajanju gospodarstva kakovostnim spremembam, enakopravnemu vključevanju v mednarodno delitev dela ter spodbujanju in pravočasnemu uvajanju novega znanja in tehnologij. Skratka, naša družba in zveza komunistov sta se prepočasno odzivali na bistvene spremembe doma in v svetu, ki so in vedno bolj zahtevajo, da se poleg kakovostnih sprememb v načinu gospodarjenja in razvoja pospešeno uveljavlja tudi ustavno opredeljen družbenoekonomski in politični sistem.

Dolgoročni program gospodarske stabilizacije je zahteval in zahteva takšno ekonomsko politiko in gospodarjenje, ki spodbuja kakovostne dejavnike poslovanja in motivira delavce za uspešno in učinkovito delo in upravljanje in odpravljanje vseh virov inflacijske porabe. Inflacija je namreč v svojem bistvu najresnejša ovira v prizadevanjih za mobilizacijo človeške ustvarjalnosti, inovativnosti in uspešnega gospodarjenja z družbenimi sredstvi, hkrati pa omogoča in pogloblja socialne razlike, ki ne temelje na delu in rezultatih dela. Zato je bila tudi jasno izražena opredelitev, da naj edinele rezultati dela in gospodarjenja, naj bodo dobri ali slabi, določajo družbeni položaj slehernega delavca in organizacije združenega dela.

Vse to smo ponavljali iz leta v leto, iz sestanka na sestank, pa vendarle mnogokje nismo dosegli večjega premika, nasprotno, kakor je bilo že rečeno, celo zastoj. Za to pa ima, kakor navaja tudi osnutek resolucije, pomemben delež odgovornosti tudi zveza komunistov. Kajti komunisti svoje avantgardne vloge nismo dovolj celovito uresničevali in demokratsko usklajevali svoje aktivnosti znotraj političnega sistema in pluralizma samoupravnih interesov ter v socialistični zvezi kot najmožnejši organizaciji za socialistično samoupravljanje opredeljenih ljudi. Tako ugotavlja osnutek resolucije, mnogokje pa bodo ob dovolj samokritični in objektivni oceni svojega dela prišli še do drugih vzrokov, ki bi jih lahko opredelili od inertnosti, indiferentnosti ali vsaj nepriznanosti pri dogajanju do nepoznavanja političnih in ekonomskih usmeritev in nizkega idejnopolitičnega znanja in splošne razgledanosti. Običajno so se v takih okoljih izgovarjali za svojo neučinkovitost tudi s tem, da nič ne morejo, da se ne da nič narediti

in podobno. In zato prav gotovo v nekaterih okoljih stanje in razmere odstopajo od splošne slovenske ocene in zato sta tudi nezadovoljstvo ter nezaupanje delavcev in vseh delovnih ljudi še večja.

Teh nekaj poudarkov iz uvoda osnutka resolucije 10. kongresa ZKS, z nekaterimi lastnimi razmišljanji, smo navedli zato, da bi se razprav o kongresnih gradivih lotili čim bolj odgovorno in konkretno, kajti prav gotovo je eden od pomembnih vzrokov, kakor smo že navedli, da komunisti nismo dovolj celovito uresničevali svoje avantgardne vloge tudi zato, ker nismo bili dovolj idejnopolitično oboroženi, ker so razprave o političnih usmeritvah in strategiji delovanja zveze komunistov šle mimo osnovnih organizacij zveze komunistov, marsikje pa celo mimo njihovih organov. Zato komunisti tudi nismo dovolj spodbujali iskanje sedanjih razmeram in potrebam ustrezne konkretne rešitve materialnega in družbenega razvoja, s čimer naj bi dosegli trdno podlago za stabilen materialni in skupni družbeni razvoj.

Osnutek resolucije pa opredeljuje konkretne naloge komunistov v vseh delovnih in življenjskih okoljih, da bi komunisti povsod delovali enotno kot uspešna idejna in akcijska sila, ki bo spreminjala razmere in mobilizirala vse družbene in posamične zmogljivosti, vse socialistično opredeljene ljudi za uspešen nadaljnji razvoj. V razpravi se bomo tako komunisti soočali s konkretnimi nalogami za naše delovanje, hkrati pa bomo imeli možnost resolucijo obogatiti z novimi spoznanji in ugotovitvami.

Osnutek resolucije desetega kongresa zveze komunistov Slovenije, poleg uvoda, v šestih poglavjih opredeljuje:

- naloge zveze komunistov pri uresničevanju socialističnega samoupravljanja;
- naloge komunistov v materialnem, znanstveno-tehnološkem in kulturnem razvoju;
- naloge komunistov v boju za ohranitev in nadaljnji razvoj socialističnih moralnih vrednot in moralno-vrednostne strategije samouprave socialistične družbe;
- naloge zveze komunistov pri nadaljnjem razvoju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite;
- naloge zveze komunistov pri nadaljnjem podružbljanju in samoupravnem odločanju v mednarodnih odnosih, v boju za mir, neuvrščenoost in vprašanja socializma kot svetovnega procesa;
- naloge zveze komunistov pri uresničevanju njene vodilne vloge, pri njenem idejnoteoretskem, organizacijskem in akcijskem usposabljanju in razvoju.

Razprave o osnutkih kongresnih gradiv bi morala biti v tem času že v največjem razmahu, saj mora biti sredi februarja pripravljen že predlog resolucije, ki bo ponovno posredovan v javno razpravo. Ta najpomembnejši dokument kongresa pa se bo oblikoval in dopolnjeval vse do kongresa in tudi na kongresu samem, zato je dejansko dovolj časa, da o njem kakor tudi o osnutku poročila in osnutku sprememb in dopolnitev statuta ZKS spregovorijo v vseh osnovnih organizacijah in ne čakajo na neka navodila ali usmeritve »od zgoraj«.

Prav gotovo se bodo osnovne organizacije in organi zveze komunistov v predkongresnem obdobju morali sestati večkrat, kot je to običaj, kajti razpravo o gradivih, če hočemo, in to prav gotovo tudi moramo, da bi prispevala tudi k spreminjanju stanja in razmer, bomo morali organizirati v več sklopih, s tem da se komunisti z gradivom že predhodno seznajajo, ker so ga v prilogi Komunistu tudi vsi prejeli. Ta naloga pa izhaja tudi iz Statuta ZKS, namreč, da se mora komunist stalno idejnopolitično usposabljanje za samostojno družbenopolitično delovanje. In to je tudi idejnopolitično usposabljanje in zato naj bi razprava o kongresnih gradivih veljala za preverjanje, ali posamezni komunisti to statutarno nalogo tudi uresničujejo.

KONČAL JE ŠOLANJE

Sodelavec Franci KOREN iz finančno-računovskega sektorja je diplomiral na I. stopnji Visoke ekonomske komercialne šole v Mariboru, smer za notranjo menjavo, in si pridobil naziv »ekonomista«.

Vatjarna blatnina-štekel (foto: I. Kučina)

Običajno smatramo, da je zadovoljstvo zaposlenih v veliki meri odvisno od višine plače ali osebnega dohodka. Vendar nam nekatere raziskave kažejo (in tudi naše vsakdanje izkušnje), da denar ni tako vsemogočen vplivni faktor, kot se je na splošno predpostavljalo. Medtem ko se zdi racionalno, da bi posameznik, ki želi kar največje ekonomske ugodnosti, izbral delo na podlagi povsem ekonomskih razlogov, pa je dejansko ekonomska koristnost dela delno pogojena z neekonomskimi razlogi. Takšen vpliv neekonomskih razlogov je lahko povsem na dlani. Ni pa vedno mogoče predvidevati, da to pomeni povečanje zadovoljnosti s plačo. Zato ni povsem racionalno, če izberemo neko delo samo na podlagi ekonomskih razlogov, tudi če nas zanima le kar največja ekonomska koristnost. Denar kot edino merilo izbora postane še manj racionalen, če hoče posameznik z izborom doseči tudi druge, ne le ekonomske cilje. (Hierarhija, str. 180–81). Takšna teorija je lahko precej nevrtašljiva za relativno stabilne in premožne industrijsko razvite države (ki jim je bila Jugoslavija pred desetletjem bliže kot danes). V družbi, ki se otepa z velikimi ekonomskimi težavami, kjer stroški za delovno silo upadajo (to velja tudi za Železarno), se tematika z osebnimi dohodki zaostri in zakomplicira. Marsikatera delovna organizacija se drži na površju tudi s skrajno reduciranimi izdatki za nagajevanje in razvoj kadrov. Delavec, ki s svojo plačo komaj pokrije (ali pa še to ne) neke minimalne življenjske potrebe, zelo verjetno ne more biti zadovoljen delavec.

Na vprašanje o primerni nagajevnosti 55,5 odstotkov anketiranih odgovarja, da so nagajeni »malo primerno« oziroma »neprimerno«. Kjer je napredovanje tudi oblika nagajevanja, smo v danem kontekstu vprašali tudi, kako delavci vidijo svoje možnosti za napredovanje. Če je bil v prvem primeru rezultat zadovoljstva z nagajevanjem slab, pa imamo v primeru napredovanja prav porazen rezultat. Kar 88 odstotkov respondentov namreč meni, da imajo majhne ali nikakršne možnosti napredovanja. Če pomislimo, da imamo opraviti s šolanimi delavci, ki imajo relativno kratek staž (do pet let v ŽJ), potem takšni podatki lahko sugerirajo, da delavci »klimo« v Železarni precej hitro percipirajo kot dokaj neperspektivno za svoj lasten in strokovni razvoj ter napredovanje.

Precej črno sliko lahko samo dopolnimo, ne pa tudi izboljšamo s številom negativnih odgovorov na vprašanje: Kaj bi se zgodilo, če bi kakšno delo posebno dobro opravili? Kar 42,6 odstotka anketiranih namreč meni, da se ne bi nič zgodilo. V Železarni je torej kar močno prisotno skoparjenje tako z materialnimi kot tudi moralnimi nagradami za dobro opravljeno delo. Vendar pa je v zagovor nadrejenih potrebno povedati, da je bilo samo 6,5 odstotka odgovorov, da nadrejenemu ne bi bilo nič mar.

V tej točki smo se že dotaknili hierarhičnih odnosov. Tem odnosom je bilo posvečenih dvojje vprašanje. V prvem vprašanju vprašujemo, kakšen odnos imajo anketirani do nadrejenega. 63 odstotkov respondentov ima zelo ali precej rado svojega nadrejenega kot človeka; slabih 15 odstotkov pa ga ne mara. Kako pa nadrejeni opravljajo svoje delo? Samo 5,6 odstotka odgovorov trdi, da nadrejeni svoje delo slabo opravljajo. Ostali trdijo, da ga opravljajo bolj ali manj primerno (da delo opravljajo odlično, trdi 7,5 odstotka anketiranih).

5.

»Drugi sklop dejavnikov, ki vplivajo na razmišljanje posameznika o tem, ali naj zapusti delovno organizacijo, so znotraj delovne organizacije, ne pa zunaj nje. V ta sklop dejavnikov spada stopnja zadovoljstva s samim delom, z delovno organizacijo, z neposredno nadrejenimi, z osebnim dohodkom, z možnostjo na-

predovanja, s stopnjo avtonomije, s stopnjo in načinom izvajanja kontrole, načinom reševanja konfliktov, s stopnjo vpliva oziroma z možnostjo sodelovanja pri vseh za posameznika pomembnih odločitvah in podobno. Znotraj delovne organizacije deluje sklop dejavnikov, ki vplivajo na stopnjo motivacije in počutje vsakega delavca. Čim bolj neugodno delujejo vsi notranje organizacijski dejavniki na počutje vsakega delavca, tem bolj pogosto oziroma tem intenzivneje razmišlja o tem, da bi delovno organizacijo zapustil in se zaposlil v drugi delovni organizaciji, v kateri pričakuje neke ugodnosti oziroma boljše počutje, ali pa se enostavno želi rešiti določenih napetosti, potencialnih ali aktualnih konfliktov. (Konec citata; Jerovšek Janec, Mobilnost kadrov in gospodarstvo, Ljubljana 1982, str. 77–78). Daljši citat smo navedli, ker na svoj način, vzvratno primerno osvetljuje doslej obravnavano tematiko in nam obenem daje iztočnico za nadaljnje pisanje. Gornji citat je namreč »iztrgan« iz poglavja z naslovom Potencialna fluktuacija delavcev. Nemški raziskovalci so ugotovili, da potencialni fluktuant (tisti, ki začne razmišljati, da bi zapustil podjetje) naredi poprečno za okrog 50 odstotkov manj, kot bi lahko naredil sicer (navedeno po Jerovšek, cit. vir) in izračunali fantastične stroške, ki jih imajo podjetja s (potencialnimi) fluktuanti.

V sklopu obravnavanega vprašalnika sta tudi dve vprašanji (če odmislimo vprašanja o zadovoljstvu z delom in Železarno, ki tudi lahko služijo tudi kot posredni pokazatelj težnje po fluktuiranju), s pomočjo katerih skušamo ugotovljati, če delavci želijo prenesti v (ustreznejše) delovno mesto oziroma če razmišljajo, da bi se zaposlili v neki drugi delovni organizaciji. Premestitev na ustreznejše delovno mesto si želi kar 40 odstotkov anketiranih; 38 odstotkov ne želi premestitve, 17,6 odstotka anketiranih pa je vseeno. Ugotovljamo torej lahko, da si zelo veliko delavcev želi premestitve na drugo delovno mesto. Velika razširjenost takšne želje med drugim lahko kaže tudi na majhno možnost, da bi delavec lahko napredoval tudi v horizontalni smeri. Z drugimi besedami: sistem napredovanja poznamo predvsem le kot napredovanje po hierarhični lestvici navzgor. Kjer pa raznih vodilnih, strokovnih in še kakšnih drugih zaželenih »položajev« hitro zmanjka, se promocija delavcev navzgor lahko pravi hitro konča. V nekaj letih napreduje npr. od III. ključavničarja do ključavničarja specialista, potem pa še morda do skupinovodje ali delovodje in to je vse. Delavec lahko potemtaka tudi nekaj desetletij ostane znotraj istih del in nalog in ima isto plačilno kategorijo. Takšne precej omejene možnosti napredovanja navzgor bi lahko »kompenzirali« z napredovanjem v horizontalni smeri. Delavec bi na primer dobival (ali sam predlagal) zahtevnejše in drugačne delovne naloge znotraj obstoječega delokroga in plačilne skupine. Tako bi bil za

zahtevnejše in raznovrstnejše opravljeno delo bolj nagajen in upoštevan, čeprav po hierarhični lestvici ne bi napredoval. Seveda bi bilo potrebno (med drugim) spremeniti sistem nagajevanja (tudi moralno nagajevanje bi bilo potrebno intenzivirati). Na ta način bi lahko zmanjšali težnjo po napredovanju navzgor (kjer se dogaja, da iz dobrega delavca postane slab mojster) in povečali zadovoljstvo preko zahtevnejšega in dinamičnejšega delokroga.

Še bolj konkretno smo potencialno fluktuacijo skušali ugotovljati z vprašanjem: Ali razmišljate, da bi se zaposlili v neki drugi delovni organizaciji? Dobljeni odgovori so več kot premisleka vredni. Samo 18,5 odstotka anketiranih namreč ne razmišlja o tem, da bi se zaposlili v neki drugi delovni organizaciji; pogosto jih o tem razmišlja tudi 18,5 odstotka; včasih pa kar 61,1 odstotka anketiranih. Skoraj 80 odstotkov respondentov torej bolj ali manj pogosto razmišlja, da bi zapustili Železarno. To je podatek, mimo katerega ne bi smeli iti, kadar se razmišlja o prihodnosti Železarne. Še zlasti ne, ker gre v našem primeru za šolano delovno populacijo, ki bo v ugodnem trenutku zapustila Železarno. In prav lahko se zgodi, da bo v vseplošnem iskanju izhodov iz družbenoekonomske krize vse več prodornih delovnih organizacij pripravljeno ponuditi večje plače in zanimivejše pogoje dela raznim strokovnjakom in vodstvenim delavcem. Novi IBM center v Radovljici to že počenja. Kako lahko torej zaključimo pričujoče razmišljanje: zanikarno ravnanje s kadri bo rodilo zanižne rezultate. Ni treba kdo ve koliko brskati po časopisih in literaturi, da bomo ugotovili, da se sposobni delavci in strokovnjaki danes plačujejo z zlatim denarjem. ZDA so (tudi) zaradi neprimerne usmerjenega (pragmatičnega) izobraževanja prisiljene uvažati vrhunske strokovnjake iz celega sveta. Imajo pač dovolj denarja, da si takšne poteze lahko privoščijo. Tisti, ki denarja nimajo v izobilju, vsaj ne bi smeli uvajati usmerjenega izobraževanja. Kako zanikarna je kadrovska politika OZD nam seveda priča vsesplošno navdušenje nad uvajanjem šol, ki bodo »proizvajale kadre za potrebe gospodarstva«. Skoraj nihče ni pomislil, da sodobna produkcija zahteva tako izobražene ljudi, da bodo čim večkrat in čim hitreje sposobni opravljati drugačne delovne naloge (avtor pričujočega pisanja je že leto dni pred praktičnim uvajanjem usmerjenega izobraževanja na posvetovanju kadrovskih delavcev na Bledu protestiral proti konceptu UI in ostal popolnoma nerazumljen.) Naj tistim, ki bi slučajno pomislili, da takšne razmišljanje pač nima povezave s fluktuacijo, zadovoljstvom itd. rečemo samo to, da bomo prej izgubili dobre in sposobne kot pa manj ali nesposobne ljudi (ne glede na formalno izobrazbo).

(se nadaljuje)

Oddelek za industrijsko psihologijo
Franc Treven

Na podlagi 177. člena zakona o davkih občanov (Uradni list SRS, št. 32/85) izdajajo uprave za družbene prihodke občin

JESENICE, RADOVLJICA, TRŽIČ, KRANJ, ŠKOFJA LOKA

POZIV

k vložiti napovedi za odmero davkov občanov

za leto 1985 za zavezanca, katerim se odmerjajo davki po preteku leta in za leto 1986 za zavezanca, katerim se odmerjajo davki vnaprej za tekoče leto.

Napoved je treba vložiti do vključno 31. januarja 1986.

Napoved za odmero davkov morajo vložiti:

Za leto 1985

1. Zavezanci davka iz dohodka iz gospodarskih dejavnosti in zavezanci davka od dohodka iz gospodarskih dejavnosti, ki občasno dosega dohodek z opravljanjem dejavnosti, ki s predpisi niso prepovedane, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih, doseženih v letu 1985.
2. Zavezanci davka od dohodka iz poklicnih dejavnosti, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih, doseženih v letu 1985.
3. Zavezanci davka od dohodka iz avtorskih pravic, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih, doseženih v letu 1985.
4. Zavezanci davka od dohodka iz premoženja in premoženjskih pravic, o dohodkih, doseženih v letu 1985. Pod navedeno obliko davka spadajo tudi dohodki, doseženi z oddajanjem stanovanjskih ali poslovnih prostorov, garaž in počitniških hiš v najem ter dohodki od podnajemnin in dohodki od oddajanja opremljenih sob.
5. Zavezanci davka od skupnega dohodka občanov o dohodkih, prejetih v letu 1985. Napoved morajo vložiti občani, katerih skupni čisti dohodek v letu 1985 presega 1.696.104 dinarjev.

Napoved vložijo:

- zavezanci iz 1. točke, ki imajo poslovni prostor, pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju je poslovni prostor. Ostali zavezanci, ki nimajo poslovnega prostora, pa pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče. Če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
- zavezanci iz 2. in 3. točke pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče. Če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
- zavezanci iz 4. točke, če gre za dohodke od nepremičnin, pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju nepremičnina leži. Če gre za dohodke od premičnin, pa pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče;
- zavezanci iz 5. točke pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju so imeli v letu 1985 najdalj stalno prebivališče.

Za leto 1986

1. Zavezanci davka od dohodka iz gospodarskih dejavnosti, katerim se odmerja davek v pavšalnem letnem znesku za leto 1986.
2. Zavezanci davka od dohodka iz poklicnih dejavnosti, katerim se odmerja davek v pavšalnem letnem znesku za leto 1986.

Napoved vložijo:

- zavezanci iz 1. točke, ki imajo poslovni prostor, pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju je poslovni prostor. Ostali zavezanci, ki nimajo poslovnega prostora, pa pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče. Če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
- zavezanci iz 2. točke pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče. Če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani.

Napoved za odmero davkov je treba vložiti na predpisanem obrazcu, ki se dobi pri upravi za družbene prihodke občine. Pozivamo zavezance, da napovedi vložijo v roku, določenem v tem pozivu, ker bo za nepravčasno vložitev napovedi odmerjeni davek povečan za 10 odstotkov oziroma najmanj 1.000 dinarjev, zavezanecem, ki ne vložijo napovedi pa za 20 odstotkov oziroma najmanj 2.000 dinarjev.

OBČINE JESENICE, RADOVLJICA, TRŽIČ
KRANJ, ŠKOFJA LOKA
Uprave za družbene prihodke

SINDIKAT V JESENŠKI OBČINI Z RAZGIBANO DEJAVNOSTJO V VRTILJAKU VSAKODNEVNIH TEŽAV IN PROBLEMOM

Zaostrene razmere gospodarjenja, padanje življenjskega standarda, problematika osebnih dohodkov, inflacija, pa kaj bi naštevati. To je paleta vsakodnevnih problemov, ki jih tako ali drugače skušamo razreševati. V ta vrtljak nakopičenih problemov in vsakodnevnih tegob s svojo dejavnostjo posega tudi občinski svet Zveze sindikatov Jesenice. Na kratko oziroma površno je težko oceniti, kako uspešno, dejstvo pa vendarle je, da ta delavska organizacija v železarskem središču išče izhode v lepši jutri. Nobena skrivnost ni več, da so problemi, ki smo jih navedli v začetku, med delovnimi ljudmi povzročili veliko nezadovoljstvo, vse več je nezainteresiranosti za delo v delegacijah, samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah.

Pri občinskem svetu zveze sindikatov na Jesenicah morajo kar najbolj temeljito oceniti delo v zadnjih štirih letih, pogledati v oči svojim slabostim in si začrtati smernice pri-

hodnjega dela. Tukaj so še priprave na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije in 10. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, odveč pa je poudarjati, da smo na pragu novega leta in seveda pred novo paleto družbenih problemov, ki jim ne bomo zlahka kos. Člani občinskega sveta bodo računali na svoje štiriletno delo polagali na seji skupščine, ki bo 22. januarja. Člani predsedstva so na zadnji seji obravnavali poročilo o zadnjem štiriletnem obdobju, pripomb pa ni bilo. Težko si je razložiti ta molk na seji: ali je poročilo res temeljito pripravljeno ali pa člani ob koncu mandata obdobja niso več tako zagreti za razprave. Upravičeno lahko zapišemo, da je poročilo dobro pripravljeno in je lahko dobra podlaga za razpravo na bližnji seji skupščine občinskega sveta Zveze sindikatov. Vsebuje tudi precej samokritike, ki je sicer v zadnjem času na vseh ravneh nismo preveč vajeni. Med drugim je poudarjeno, da sindikat ne more biti povsem zadovoljen s svo-

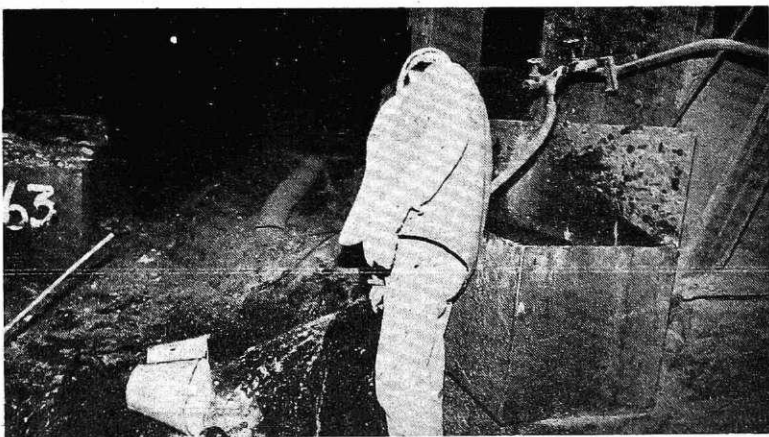
jim delom, čeprav ob tem ne pristaja na pavšalne kritike. Prisoten je na vseh področjih družbenega delovanja, večkrat pa s svojimi pobudami ostaja osamljen. V preteklem obdobju so se v sindikatih lotili nekaterih akcij, ki niso dale rezultatov, predvsem je bilo delo za aktiviste v osnovnih organizacijah preobsežno. Posameznih akcij so se lotili tudi nenotno in neorganizirano, predvsem pa brez pravih argumentov. V preteklem mandatskem obdobju so precejšnjo skrb namenjali delu osnovnih organizacij v TOZD in drugih OZD. Prizadevali so si za tesnejšo povezanost z občinskim svetom, predvsem z izmenjavo informacij, posveti s predsedniki, udeležbo na letnih sejah osnovnih organizacij sindikata in z drugimi neposrednimi akcijami. Informiranje so izboljšali z mesečnimi informacijami, s katerimi so članstvo seznanjali z aktualnimi nalogami, sklepi občinskega sveta, pripravili so povzetke posameznih gradiv in podobno. V tem mandatskem obdobju so člani občinskega sveta večkrat obiskovali osnovne organizacije in se pogovarjali o zaključnih računih, problematiki proizvodnje, družbenoekonomskem položaju delavcev, spremembah samoupravnih organiziranosti, kadrovski problematiki in podobnem. V osnovnih organizacijah v Železarni so bile v ospredju aktivnosti pri dograjevanju sistema delitve po delu in uveljavljanju del in nalog. Po neuspelem refe-

rendumu sedaj odgovorni končujejo s pripravo dopolnjenih aktov.

Člani občinskega sveta Zveze sindikatov so v tem mandatskem obdobju tudi razreševali probleme na področju kovinsko-predelovalne industrije, gostinstva in turizma, gradbeništva, turizma, v zadnjem času pa predvsem zdravstva in šolstva, kjer so se delavci znašli v neenakopravnem položaju v primerjavi z gospodarstvom. Sodelovali so pri oblikovanju programa dela zborov skupščine občine Jesenice, v lanskem letu so veliko pozornosti namenili pripravi na volitve, razreševali problematiko položaja upokojujencev in usklajevanja pokojnin, ponovno pa so navezali tudi stike s sindikalnimi aktivisti v pobrateni občini Trbovlje. V poročilu je navedeno tudi delo posameznih svetov, odborov in komisij, ob vsej tej obsežni dejavnosti pa ne gre zanemariti tudi delo pravne posvetovalnice in kluba samoupravljalcev, ki pa ima v zadnjem času organizacijske težave.

Člani predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov Jesenice so se na zadnji seji zavzeli, da poročilo na skupščini dopolnijo, predvsem kritična in ustvarjalna razprava pa bo najboljše zagotovilo, da bo delo sindikata v jeseniški občini v naslednjem mandatskem obdobju še bolj učinkovito.

J. R.

Pomivanje posode (foto: B. Grce)

OBČINSKA ORGANIZACIJA RDEČEGA KRIŽA JESENICE MED BOLJŠIMI V SLOVENIJI

Pretekli četrtek, 9. januarja, so se sestali delegatke in delegati na programsko volilni seji konference občinske organizacije Rdečega križa Jesenice in ocenjevali opravljeno delo v obdobju 1981—1985 in sprejeli programsko izhodišča za naslednje petletno obdobje. Zaradi preteka mandata so na seji izvolili tudi novo predsedstvo organizacije in za predsednico Ivanko Zupancič iz jeseniške železarnice.

Seja konference je bila skrbno pripravljena, saj so delegatke in delegati k vsem točkam dnevnega reda prebrali pregledna pisna gradiva. Potem ko je sedanja predsednica predsedstva Mira Jazbinšek pričela sejo in pozdravila vse navzoče in poudarila izreden pomen organizacije Rdečega križa v sedanjem svetu nasproti in konfliktov, oboroženih spopadov, terorja in groženj, so sprejeli poslovnik seje konference in izvolili delovne organe.

V zadnjem petletnem obdobju, kakor je poudarjeno v poročilu, se je občinska organizacija Rdečega križa vnovič potrdila kot množična humanitarna in zdravstveno vzgojna organizacija, ki je uspešno uresničevala sprejete programe in akcije. Občinska organizacija Rdečega križa šteje 12.366 članov, od tega pa je 123 aktivistk in aktivistov, na katerih v glavnem leži največje breme vseh akcij Rdečega križa. Pri tem pa je še zlasti pomembno, da članstvo v krajevnih organizacijah narašča. V podmladek Rdečega križa je vključenih okrog 4.000 mladih v starosti do 14. leta, 1.265 pa v starosti med 14. in 16. letom. Seveda pa svojo pripadnost Rdečemu križu s sodelovanjem v različnih akcijah in aktivnostih izkazuje mnogo več delovnih ljudi in občanov, kakor znaša formalno članstvo.

Uspešno delo občinske organizacije Rdečega križa pa je pogojeno tudi s sodelovanjem s samoupravnimi interesnimi skupnostmi, še zlasti s socialnim skrbstvom, socialnim in otroškim varstvom, zdravstveno skupnostjo, organizacijami združenega dela, vzgojno-izobraževalnimi organizacijami in društvi.

V letih 1981—1985 je bilo v občini zbrano okrog deset tisoč kilogramov oblačil, okrog 1.300 kg obutve, 65 kg

posteljnine, poleg pohištvenih elementov in čez 2.500 kg neuporabnega blaga. Večino tega so oddali občina Nova mesto in Tolmin in za Kopaonik v SR Srbiji. Zbrano pa je bilo tudi 489.600 dinarjev za Kopaonik, Debeli rtič in za Afriko.

POPREČNO LETNO 1.544 PROSTOVOLJNIH KRVODAJALCEV

Prednostna naloga občinske organizacije Rdečega križa je vsakoletna prostovoljna krvodajalska akcija, ki se v občini vsako leto odvija v septembru. V zadnjih petih letih je v občini darovalo kri 7.711 prostovoljnih krvodajalcev ali poprečno 1.542 letno. Razen tega je 107 prostovoljnih krvodajalcev sodelovalo v dveh izrednih akcijah. To je dejansko največja množična solidarnostna in zdravstveno preventivna akcija.

Tudi v razpravi je direktor Gorenjskih bolnišnic Pavle Dolar poudaril velik prispevek prostovoljnih krvodajalcev jeseniške občine pri pokrivanju potreb po tem, velikokrat nenadomestljivem zdravilu. Ko se je zahvalil za ta dragocen prispevek, je dejal, da to potrjuje visoko osveščenost prostovoljnih krvodajalcev, dobro organizacijo akcije in delo aktivistov Rdečega križa.

V imenu jeseniške bolnišnice se je prostovoljnim krvodajalcem in aktivistom Rdečega križa zahvalil dr. Stane Čebokli, ki je dejal, da prostovoljni krvodajalci, ki nesebično dajejo kri, dajejo najdragocenejši del sebe, z upanjem, da pomagajo tistim, ki jih je bolezen ali nesreča pahnila v stanje, iz katerega je rešitev, poleg vseh medicinskih pripomočkov, odvisna tudi od te dragocene tekočine. Govornik je opozoril, da se iz leta v leto povečujejo prometne nesreče, nesreče v gorah, v železar-

ni, železnici in drugod, ki velikokrat zahtevajo nujno transfuzijo krvi. V jeseniški bolnišnici letno porabijo prek 1.000 litrov krvi, 120 litrov krvne plazme in albuminov. Samo za tri bolnike — hemofilike, ki jih oskrbujejo s krvno plazmo, letno potrebujejo kri 1500 krvodajalcev.

V poročilu občinske organizacije Rdečega križa pa se s skrbjo sprašuje o prostorih za odvzem krvi. Namreč, Delavski dom na Jesenicah, kjer vsa leta poteka odvzem, vedno bolj načenja zob časa in je vsako leto bolj neprimeren. V septembru, ko v občini poteka krvodajalska akcija, v šolah že poteka pouk, zdravstveni domovi pa so že tako preutesnjeni in zato se sprašujejo, kje organizirati odvzem krvi, če se prostori v Delavskem domu ne bodo obnovili in ustrezno vzdrževali.

2.231 UDELEŽENCEV TEČAJEV PRVE POMOČI

Osrednje naloge občinske organizacije Rdečega križa na področju zdravstvene vzgoje in dejavnosti so bile akcije za napredek osebne higiene in varstva okolja, boj proti kajenju, alkoholizmu in sodelovanje pri aktivnostih ob svetovnem dnevu zdravia. S finančno pomočjo občinske Zdravstvene skupnosti veliko pozornost namenja tudi zdravstveni vzgoji občanov in zdravstveno preventivni dejavnosti.

V zadnjih petih letih se je 80- in 10-urnih tečajev prve pomoči udeležilo 2.231 občanov. Za preverjanje znanja in usposobljenosti pa vsako leto organizirajo tekmovanje ekip prve pomoči civilne zaštite. V letih 1981—1985 se je teh tekmovanj udeležilo 1.138 udeležencev.

Veliko razgibanost in aktivnost organizacije Rdečega križa jeseniške občine dokazuje tudi to, da sta se Mojca Škrli in Mateja Smagin, študentki višje šole za socialne delavce, v letu 1984 odločili za diplomsko nalogo Pregled dejavnosti občinske organizacije Rdečega križa Jesenice.

PROGRAMSKA IZHODIŠČA 1986—1990

Na programsko volilni seji konference so sprejeli tudi programsko izhodišča za delovanje občinske organizacije Rdečega križa v naslednjem srednjeročnem obdobju. Poleg povečevanja članstva, vključno s podmladkom, bodo širili krog prostovoljnih sodelavcev in aktivistov Rdečega križa v krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela pa bodo poskušali z ustanavljanjem aktivov Rdečega križa. Seveda bodo v zvezi s tem namenili tudi ustrezno pozornost izboljševanju pogojev delovanja organizacij Rdečega križa.

Velika pozornost je v programu namenjena delovanju Rdečega križa v sistemu splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite in socialni dejavnosti. Poleg pospeševanja sosedskih pomoči in drugih oblik pomoči posameznikom in družinam, bodo še povečali aktivnost pri zbiranju oblačil, obutve, posteljnine in postelj ter drugih pohištvenih predmetov, kar je ob elementarnih in drugih nesrečah nujno potrebno.

Program zajema tudi naloge na področju zdravstvene vzgoje in še zlasti vsakoletno akcijo prostovoljnega, brezplačnega in anonimnega darovanja krvi in tkiva, pri čemer se zlasti računajo na veliko pomoč organizacij zveze sindikatov in SZDL.

Sicer pa v svoj program vključujejo vse stalne akcije Rdečega križa, kot so: 8. maj — mednarodni dan Rdečega križa, maj — teden Rdečega križa, zbiranje oblačil, obutve in posteljnine — zadnji četrtek v maju, 4. junij — dan krvodajalcev, teden solidarnosti od 1. do 7. junija, tekmovanje ekip prve pomoči — maj in junij, v juliju in avgustu organizacija krvodajalske akcije, ki poteka v septembru, september — teden boja proti pljučnim boleznim in kajenju, oktober — akcija zbiranja starega papirja za B program, poleg akcije higienizacija in varstvo okolja in pomoči starejšim, invalidom in drugim, ki potekata vse leto.

PRIZNANJA ZA DELO V ORGANIZACIJAH RK

Na programsko volilni seji konference občinske organizacije Rdečega križa so podelili priznanja za požrtvovalno delo v organizaciji Rdečega križa, ki so jih prejeli:

Terezija Bajt, Marija Grošelj, Ivica Žnidar, Anica Korošec, Danica Butinar, Marija Kavalir, Zinka Bratuš, Milena Najdenova, Marija Modrič, Boris Manevsky, Jerca Potočnik, Pepca Gašperšič, Rozalija Medved, Ivan Medved, Marija Globočnik, Jožica Brelih, Angelca Miko, Doboviškova, Marica Kastelic, Ivan Martelak, Terezija Čop, Jolanda Strugar, Mila Mežek, Minka Bešter, Ivanka Rev, Majda Štern, Franc Zaklorkar, Francka Bulovec, Pavla Hočevvar, Marija Zupan, Stanko Globelnik, Pavla Pintar, postaja mejne milice Rateče — cestni mejni prehod, postaja mejne milice Korensko sedlo — cestni mejni prehod, Železniška postaja — promet Jesenice, osnovne šole: Gorenjskega odreda Žirovnica, Karavanskih kurirjev NOV Koroška Bela, Prežihov Voranc Jesenice, Tone Čufar Jesenice, 16. december Mojstrana in Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora.

Diplome za sodelovanje pri krvodajalstvu pa so prejeli: Marjan Jemec, osnovna šola Gorenjskega odreda Žirovnica, delovna skupnost krajevne skupnosti Mirka Roglja Petka, ABC Pomurka — TOZD Rožca Jesenice in občinska konferenca ZSMS Jesenice.

ZA 25 IN 30 KRAT DAROVANO KRI

Plaketo oziroma diplomu in značko so prejeli:

— za tridesetkrat darovano kri: Branko Čačak in Mirko Zupan, — za petindvajsetkrat darovano kri: Anton Avbar, Senad Ališić, Vladimir Benet, Ivan Haus, Lado Jesterle, Valentina Kernc, Marjan Knežević, Peter Močnik, Milan Nikolavčič, Jože Peljhan, Marjan Oblak, Ivan Sušnik, Vinko Štancar in Joža Varl.

TUDI DRUŽBENE VREDNOTE SO POGOJ ZA VIŠJO KVALITETO ŽIVLJENJA

Ta prispevek predstavlja le poskus razmišljanja o človeških odnosih kot socialni sestavini celotnega pojmovanja nove in višje kvalitete življenja in biti ljudi. S pojmom kvalitete življenja je potrebno pojmovati ekonomske, ekološke, socialne in druge vidike človekovega življenja.

Vprašanja o kvaliteti življenja zadevajo slehernega posameznika, socialne skupine in skupnosti kot tudi našo celotno socialistično samoupravno skupnost. Zato pogled na kvaliteto življenja ne more biti usmerjen samo v sedanost, temveč predvsem v prihodnost, ki izhaja iz sedanosti. Pri tem se lahko najprej opremo na ugotovitve dr. Jožeta Gorčarja:

«V prvi vrsti gre za spremembe v človeku samem, drugačnem pojmovanju kvalitete življenja. Le-ta nam ne sme pomeniti zgolj materialne blaginje, temveč vključuje poleg čistih ekonomskih kazalcev (ekonomska varnost, možnost zaposlitve, primerno stanovanje) tudi: kvaliteto življenjskega okolja, zdravstveno varstvo, izobrazbo, možnost kulturnega življenja, politične svobode, možnost kulturnega preživljanja prostega časa.» (Možnosti višje kvalitete življenja, Naši razgledi, 1984).

To pomeni, da je potrebno čimprej doseči odločen premik v načinu razmišljanja in v odnosu do načina življenja, narave, proizvodnje človeka in tudi družbenih vrednot. Nostalgija in idealiziranje preteklosti ni in ne more biti podlaga za sedanost in zlasti prihodnost. Pri tem gre za dialektično preseganje preteklosti in sedanosti ter oblikovanje takšne danosti za prihodnost, ki bi človeku omogočila bivanje sploh. Celotna rast naše samoupravne socialistične družbe za in v prihodnosti mora razvijati takšen način proizvodnje, ki bo zagotavljal kreativno delo, polno zaposlitev in novo kvaliteto življenja v zdravem in humanem okolju. To mora biti pravo nasprotje svetu kapitala, v katerem je, kot poudarja Dušan Plut: «Človekov uspeh in ugled tragično degradiran na nivo homo economicus, ob istočasni rasti odtujenosti, napadalnosti, kriminala, različnih oblik frustracij in splošne nezadovoljnosti. Materialna blaginja, ki naj bi bila le sredstvo za doseg človeka vrednega in polnega življenja, je postala iz sredstva v bistvu osrednja vrednost, vsebina življenja. Mit »napredka« vzbudbuja potrošniško mrzlico, slonelco na predpostavki: imeti več — boljše živeti. V bistvu pa človek ne more svoje lastne dejavnosti, s katero preoblikuje svet okoli sebe, niti umsko prav usmerjati niti čustveno obla-

dati, zmanjkuje mu časa in volje za zadovoljevanje drugih kvalitativnih življenja, katerim je določena stopnja materialne blaginje le pogoj za možnost njihove uresničitve.» (Za ekološko svetlejši jutri, 1985, str. 14). Tu gre torej za nujen premik v smeri rasti družbe, ki bo podrejena humanim ciljem: rasti človeka, ne pa rasti dobička in moči.

Uveljavitev novega in bolj celovitega pojmovanja kvalitete življenja je torej pogoj za ustrezno načrtovanje in usmerjanje proizvodno tehnološkega in družbenega razvoja kot podlage za razvijanje človeku primernega življenja. Materialna podlaga kvalitete življenja je in bo pogoj, da se sleherni posameznik uveljavlja kot ustvarjalno bitje. Pri tem je potrebno upoštevati ne samo kot vizijo, ampak tudi kot realno nujnost v sedanjem in prihodnjem razvoju naše samoupravne socialistične družbe naslednje družbene cilje tako imenovanega samoupravnega ekosocializma, ki jih navaja dr. Hubert Požarnik, in sicer:

— bogastvo resničnih človekovih potreb v nasprotju z ustvarjanjem vedno novih, umetnih, potrošniško zasnovanih in temu prilagojenih proizvodnih in potrošnih,

— duhovna emancipacija človeka, osvoboditev od okov ekonomskega determinizma in skladnost življenja z drugimi ljudmi in naravo,

— cilj gospodarske aktivnosti v socializmu je večanje človekove sreče, materialna rast prek določene meje ni v pozitivni korelaciji z njo, temveč to srečo celo zmanjšuje,

— zrak, voda, zemlja, lepota narave niso brezplačne dobrine in »neekonomske kategorije«,

— varstvo človekovega okolja ni izoliran pojav, reševanje je možno le ob radikalnih spremembah načina proizvodnje. (Alternative, 1984, str. 96). V cilju razvoja naše samoupravne socialistične družbe je in mora biti vpeto ne samo odpravljanje izkoriščanja človeka po človeku, ampak tudi naravne danosti. Zdravo naravno okolje je eden izmed temeljnih pogojev za vsestranski razvoj človekove osebnosti in višje kvalitete življenja. Zato mora obstajati smotrno upravljanje s sredstvi za proizvodnjo in naravnimi viri, da bi zagotovili uresničevanje humanih ciljev proizvodnje, dela in družbenega

življenja ljudi. Prav v tem času, ko se sprejemajo razvojni načrti OZD, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in drugih samoupravnih in družbenopolitičnih skupnosti, je mogoče še proučiti vse sestavine, ki lahko zagotovijo celoten ali vsestranski razvoj in predvsem višjo kvaliteto življenja. S tem lahko zagotovimo, da sedanost in prihodnost ne bosta svet revščine, pa tudi ne svet neomejene rasti in izkoriščanja narave.

Na podlagi navedenih spoznanj lahko trdimo, da moramo zagotoviti materialno, duhovno in kulturno bogatejšo življenje ljudi, v katerem mora biti razvit ustrezen odnos do živga sveta in nežive narave. To je osnova za zagotavljanje »biti« in bivanja ljudi. Temu cilju morajo slediti proizvodnja, tehnologija in gospodarjenje, kar pogojuje drugačno kvaliteto življenja. V tej smeri je potreben premik v miselnosti ljudi, kot smo že omenili, da bi dosegli spremembe v načinu in kvaliteti življenja ter rast novih življenjskih vrednot.

Nobenega dvoma ni, da moramo oblikovati ustrezen vrednostni in stvarni odnos za zagotavljanje skladnosti življenja ljudi z naravo. Zagotavljanje lepote narave in racionalno izkoriščanje njenih dobrin zahteva namreč reformistične ukrepe (npr. tehnološke izboljšave, čistilne naprave itd.) v racionalizaciji proizvodnje ter načinu in kvaliteti življenja. Ne moremo živeti kot Caringtoni in Colbij v televizijski filmski nadaljevanki Dinastija. Tehnološke spremembe nujno vplivajo na vsa področja življenja ljudi in pogujejo preoblikovanje družbenih vrednot. V tem smislu je torej potrebno doseči drugačno vrednotenje razmerij med človekom, proizvodnjo in naravo. Vsestranski razvoj človeka je mogoče zagotoviti le v simbiozi med človekom in naravo. Ustrezno oblikovanje vrednotnega sistema in družbene zavesti o tem pa je mogoče in nujno razvijati v družini in zlasti v sistemu vzgoje in izobraževanja ter tudi druge (sredstva informiranja). Ob tem lahko poudarimo, da niso nepomembne različne čistilne akcije v OZD, krajevnih skupnostih, v Triglavskem narodnem parku in drugod. V tem smislu bi lahko dodali dva znana ljudska reku: »Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača« in »Zaverozanost v lepoto narave je vsakomur potrebna«.

Iz tako zasnovanega odnosa do narave izhaja tudi potreba po določe-

nem preoblikovanju nekaterih eksistenčnih (ekonomskih) vrednot. Vrednostna orientacija mora izhajati iz krepitve družbenega odnosa do sredstev za proizvodnjo in naravnih virov, samoupravnega mehanizma vodenja, upravljanja in odločanja ter svobodnega razpolaganja in odločanja o delu in rezultatih dela. Samoupravno organiziran sistem združenega dela, ki temelji na uveljavljanju ekonomskih zakonitosti, mora zagotoviti, da bo združeni delavec uveljavil svojo osebnostno in družbeno svobodo pri uresničevanju samoupravnega dogovorjenih odnosov ter usklajevanju posameznih, posebnih in skupnih interesov in potreb. Vse to pa mora biti oprto na pospešen razvoj proizvodnih sil in zlasti tehnične in tehnološke osnove dela, na napredek znanosti, monotivnega in kreativnega dela, kar lahko zagotovi takšne razmere, da bo mogoče zadovoljevati raznovrstne potrebe, želje in interese ljudi. H krepitvi materialne osnove naše samoupravne socialistične družbe morejo pomembno prispevati znanosti in tehnologije (npr. robotika, informatika, biotehnologija itn.), pri čemer ima pomembno mesto tudi razvijanje nove kvalitete proizvodnih materialov. V tem smislu je potrebno torej razvijati vrednostno orientacijo o materialnih in duhovnih vrednotah, pri čemer mora priti do izraza vprašanja o smislu življenja oziroma bivanja ljudi. To praktično pomeni razvijanje vrednot in norm o delu, humanosti, naprednosti, učinkovitosti, demokraciji, solidarnosti itn. H oblikovanju eksistenčnih (ekonomskih) vrednot vrednot lahko prispeva ne samo ustrezna delitev po delu in rezultatih dela, ampak med drugim tudi različna delovna tekmovanja (tekmovanje kovinarjev, modnih kreatorjev, aranžerk itn.) in sredstva informiranja (populiziranje). To pomeni, da tudi ta vrsta vrednot ni nekaj povsem neodvisnega od človeka, njegovih potreb in interesov, marveč da se vrednostni odnos oblikuje v razmerju človeka do narave, družbe in samega sebe.

V sistemu družbenih vrednot imajo in morajo imeti posebno mesto etične in čustvene vrednote ali subjektivne vrednote. Le-te je potrebno evolutijsko razvijati v skladu s spremembami v proizvodno-tehnološkem sistemu in načinu življenja. To pomeni, da je potrebno v tem kontekstu razvijati predvsem takšne življenjske vrednote, kot so preprostost, umirjenost, notranja rast in

zadovoljstvo, ustvarjalno življenje, sožitje z živim in neživim svetom. Človek sedanosti in prihodnosti ni in ne bo robot, ampak ustvarjalno in čustveno bitje. Zato imajo življenjske vrednote s čustveno osnovo posebno mesto v sistemu družbenih vrednot.

Za uveljavitev nove in višje kvalitete in kvalitete življenja je nujno potrebno konkretno in ustvarjalno delovanje ljudi, pri čemer pa morajo biti prisotne tudi čustveno zasnovane življenjske vrednote in norme.

V smeri nadaljnjega razvoja naše samoupravne družbe je potrebno razviti takšne pogoje in razmere, v katerih se bo človek vse manj odpovedoval in vse bolj užival materialne in duhovne vrednote. V tej smeri je potrebno razvijati družbeno angažirane vrednote, med katerimi imajo posebno mesto ustvarjalne vrednote, ki se povezujejo s človekom kot smotrno bitjem. Človekovo delovanje mora biti smotrno naravnano v ustvarjalnem delu ter individualnem in družbenem življenju. Zato imajo ustrezno vrednost ustvarjalne vrednote, kot so znanje, sposobnost in ustvarjalnost, delo in zaposlitev itn. Te vrednote so povezane tudi s pregovori, kot so: »Delo je vir zadovoljstva«, »Dobro orodje — lahko delo, itn.«

Pri tem ne smemo pozabiti na druge socialne vrednote, kot so samostojnost, svoboda, demokracija in mir, sreča, nacionalna identiteta ter bratstvo in enotnost, ki so in bodo sestavni del sistema družbenih vrednot v naši samoupravni socialistični družbi. To pomeni, da mora biti človečnost prisotna v napredku, v sedanem in prihodnjem razvoju naše družbe. Pri tem pa morajo biti upoštevana vprašanja, kot so: kaj zmoremo, kaj smemo in kako živeti, da bi dosegli novo in višjo kvaliteto življenja. Sestavina nove in višje kvalitete življenja v naši samoupravni socialistični družbi morajo biti razviti samoupravni družbeni in medosebni (človeški) odnosi ter družbene in osebne vrednote, med katerimi imajo torej posebno mesto življenjske vrednote in norme posameznikov in ljudi.

Za zagotovitev ustreznega oblikovanja življenjskih in drugih vrednot so potrebni premiki v načinu razmišljanja, individualni in družbeni zavesti, kot tudi v praktičnem odnosu do narave, družbe in ljudi, ki pa jih lahko spodbudijo in zagotovijo različni družbeni dejavniki (družbenopolitične organizacije, sistem vzgoje in izobraževanja itn.) v naši samoupravni socialistični družbi.

Srečko Krč

JULIJAN O

Pri tem je težko ugotoviti, v kolikšni meri se je Julijan, ko je pred desetletji to pisal, zavedal, da te njegove »misli« niso samo neokusne, ampak tudi že tisočkrat prežvečene. Mogoče pa se je vendarle zavedel; v kasnejših dnevnikih ni več podobnih razmišljanj, ki bi dišala po starinskem moraliziranju.

NADALJEVANJE DNEVNIŠKEGA ZAPISA (18. 6.)

Zgodaj dopoldne. Prav nič utrujenosti ne čutim, ne čutim pa tudi nobene potrebe po tem, da bi se metal nekakšno mrzlično delavnost, kot sem se vse prejšnje dni. Tole, kar me zdaj prevzema, mogoče sploh ni lenobnost. To je zavest, da je vse na svojem mestu, da mi ničesar pomembnega ni treba spreminjati. Na kaj se nanaša ta (verjetno kaj varljiva) gotovost? Na življenje ali na literaturo?

Ta hip je nastopilo nekakšno komično ravnanje — ali pa sem se le jaz sam začasno nekako ujel? Zgodaj davi, ko sem se vrnil iz hotela, sem kakšno uro spal. Nebo se je medtem pooblačilo. No ja: pogled tja gor v tiste svukaste gmote, ki se tako samoumevno počasi premikajo: to naj bi bilo vse, kar človek ta čas potrebuje.

Zakaj bi se potem takem ubadal s pisanjem romana?

Zato, ker je globoko v tebi vsajen nekakšen občutek dolžnosti do drugih — ta občutek pa ti velewa, da moraš (drugim?) podati obračun o sebi? Če bi bilo tako, kot je bilo nekoč z mladim Julijanom, bi si zdaj moral predstavljati, kaj misli o meni višja instanca: gospod Lucij, oziroma njegov naslednik, Sveti goslač. Prejšnje čase čase spet in spet zalotil, da polagam račune kakšni taki očetovski figuri. Zdaj se mi dožuja nekaj drugega: kadar zaprem oči, se mi začne prikazovati neskončno dolga vrsta neznanih obrazov. Zagotovo vem, da teh in takih obrazov nikoli nisem videl, ne v resnici ne na sliki! Večji del so to portreti v različnih tehnikah, od peroris do oljnatih slik, reliefov in v bronu odlitih glav. Od kod to? V tem bi rad videl mimohod neuresničenih človeških možnosti. So to srečanja, ki sem jih zamudil ali liki iz še ne napisanih zgodb?

Tisti, ki stoji za »Svetim goslačem«, gotovo ne bi bil zadovoljen s tem, kakor je v romanu prikazan; pa saj se sploh ne bi spoznal, kvečjemu bi lahko ugotovil da »ta tip« včasih izraža podobne misli. Ob tem verjetno ne bi čutil posebnega zadovoljstva.

Jaz pa sem, nasprotno, zelo zadovoljen s tem, kar sem zadnje tedne napisal. Čeprav nad celoto nimam pravega pregleda — le v slutnji jo lahko preletim — in čeprav se tudi podrobnosti izgubljajo: toliko jih je! — ampak ob sebi čutim prisotnost tega teksta, kakor da bi z zaprtimi očmi ždel tik ob utripajoči očeanski gmoti. Vodna gladina, ki ji ni konca, podložena z neugotovljenimi globlinami: venomer te draži z občutkom, da se lahko v njej povsem izgubiš, zgubiš, tako dokončno zgubiš, da boš potem čisto pri sebi!

Zdaj grem torej pregledovat, kaj sem napisal, popravljati in urejati. (In mogoče iskati navdih. Ker kje naj iščem napotke, kaj naj storim s sabo — z Julijanom — danes, jutri, dan kasneje — v tem prepadu, ki se mi, kakor v sanjah, kar naprej odmika?)

*Poskusil sem popraviti odlomek, kjer je govor o smrti Jelovškove matere. Tega »koščka resnice« se mi ne zloži, ko ni posrečilo postaviti v čas. Razen tega sem takrat (ko sem pisal o tem) pozabil omeniti neko drugo smrt. Tiste dni — menda dan pred smrtjo stare Jelovškove gospe — je umrla tudi S. N., pesnica, ki jo tako rekoč vsi poznajo po imenu. Vendar le malokdo iz mlajše generacije ve, da je S. N. nekoč živel z g. Lucijem v nekakšnem dirjem zakonu. (Ne vem, ali sem za to razmerje uporabil pravi izraz. Ne morem se spomniti, kako je g. Lucij rekel. Je mogoče, da je govoril o »svoji metresi«? Očitno so prav tista spominska območja, ki so naseljena z likom g. Lucija, najbolj prizadeta od te bolezn — od bolezn belih peg.)

Me je smrt S. N. kakorkoli prizadela? Ni me, iz preprostega razloga: zadnje čase nisem bil v Ljubljani in torej nisem mogel govoriti z g. Lucijem.

jem ali s kom drugim, ki je poznal S. N. — Po drugi plati pa mi je tovariš Jelovšek sam govoril o smrti in svoji družini.

Zamikalo me je, da bi (še ta hip!) izvedel poskus. In sicer poskus s samim seboj. Kaj, če bi takoj zdaj poskusil kar se da zvesto obnoviti kak izsek iz preteklosti, iz časa, ko se je Julijan redko družil z g. Lucijem? Tak izsek, v katerem bo govor tudi o S. N.?

Tole bi bil torej vzorec pogovora med Julijanom in g. Lucijem, v času, ko je Julijan (ne vedo vedoč, kam vsi to pelje) študiral germanistiko na ljubljanski univerzi.

Gospod Lucij o dobrih slikah: če imaš občutek, da te nekdo gleda v hrbet, v resnici pa je za tabo le stena, na kateri visi portret: potem je tisti, ki je naslikal ta portret, »en zares dober slikar«. Besede g. Lucija so se dejansko glasile »je to stvarno en dober slikar« — izgovorjene pa so bile s hotenim, komaj zaznavnim južnjaškim naglasom, ki naj bi spet in spet pričal o njegovem dalmatinskem izvoru. Pesnica S. N. ki je nekaj let živela v simbiozi z g. Lucijem — seveda je bila to, kot sta oba poudarjala, umetniška simbioza — se je iz tega naglasa, iz teh srbohrvaških besed, sploh iz tega mediteranskega mita pogosto norčevala:

Če bi Luce nosil kužuh, je imela navado reči, veste, on ga ne nosi, to je samo zaradi metafore, — torej, če bi Luce de facto nosil kužuh, potem bi bil ta kužuh popolnoma bel, veste, popolnoma bel in z neprevetlikami in na redko posejanimi črnimi lisami. Pardon, ne on, jaz bom nosila tak kužuh. Nekega dne, ko se bova razšla, bom iz hvaležnosti na ta leta sožitja nosila njegov kužuh, Lucetov, in se bom lahko takole visoko nosila: to bo pasji kužuh, a ne, če smo natančni, bo to kužuh pravega dalmatinca, veste, takega z rodovnikom.

Gospod Lucij se je ob tem, to si lahko mislimo, zelo hrupno smejal, tako hrupno, da je pokvaril velik del učinka. Kasneje je s takimi anekdotami — z anekdotami o temperamentu svoje nekdanje metrese poskušal spraviti v dobro voljo svojega novopečenega mladega prijatelja: Julijana. Dal mu na znanje, da je razmerja z metreso že dolgo konec — vse skupaj se je nehalo že nekaj let preden je g. Lucij sprejel pokroviteljstvo nad mladim germanistom. Bila je edinstvena epizoda v življenju g. Lucija, zdaj pa je bilo tega konec za vse večne čase, — in ni se moglo ponoviti. G. Lucij in pesnica pa sta vseeno ostala dobra prijatelja, oziroma, po njegovem: ostali smo dobri prijatelji.

Umetniške simbioze v dvojje je bilo konec, začelo se je strpno sožitje dveh družčin, Lucijev in pesničin. Pogosto so sedeli v lokalih ob sosednjih mizah: ob eni S. N. in tolpa prismojnih žensk (živopisnih metuljev, kot jim je pravil g. Lucij), večinoma nesrečnih mladenk, ki so tožile svoji zaščitnici o brodolomih ljubezni in se hkrati pitale s kofalgoli, fenalgoli in plivadoni, — ob drugi pa g. Lucij in prgiščke mladim mož, od katerih je bil v nekoč samo eden njegov najzupnejši učenec.

Ko je torej Julijan prišel v uk k g. Luciju, je bil razmerja med S. N. in Lucijem že zdavnaj konec. Julijan dolgo časa ni bilo jasno, v čem je bilo bistvo tega razmerja: kaj naj bi to bilo, ljubezen ali slepilo? Dejansko je g. Lucij nekaj časa stanoval pri S. N. in imel na njenem podstrešju svoj prvi pravi atelje. O tem je Julijan nekaj zvedel iz prvega vira, nekaj tudi od drugih. Vse skupaj — zlasti pa to, kako se je g. Lucij med vojno, ko mu je grozil zapor, zatekel k pesnici, je bilo sestavni del njegovega mita. Ko sta guru in učenec v prvih mesecih svojega znanstva posedala po kavarnah in je prišla mimo S. N. s kakšno svojo simpatijo, je g. Lucij obzirno namignil, da dobro pozna to bratovščino: bratovščino, ki bi pravzaprav zaslužila ime posestrimstvo. Dakako, je rekel g. Lucij kasneje, recimo nekaj mesecev po prvih namigih, — dakako, jaz je nisem poznal s te strani.

Bilo je nenavadno, vendar Julijan ni pokazal dvomov. Vseeno se je g. Lucij takoj popravil — kakor da gre za majhen besedni spodrselj: Seveda ti zdaj nisem povedal prave resnice, je zamišljeno dodal. Vedel sem za ta njena nagnjenja, vedel sem tudi, zakaj me je v tem času začel obletavati roj živopisnih metuljev: zdelo se je, da obletavajo mene, v resnici pa so iskali družbo očarljive poetese. Jaz sem jim bil samo ...

To me ne bi motilo (je nadaljeval), vic pa je v tem, da metulji nimajo smisla za transcendenco. (Tu se je g. Lucij začel zamišljeno čehljati po obrvi z nohtom mezinca, njegov pogled pa je postal vedno bolj prepojen s toplino.)

Metulji so (je dodal) kljub svojemu pisano-plahutajočemu videzu zelo stvarna bitja, zelo globoko so usidrani v imanenci. To je, glede na videz, dakako paradoks. Ampak tako so vloge razdeljene, moj mladi prijatelj.

Julijan je v tem času znal že precej dobro ločevati imanenco od transcendence. Vedel je, da je inferiornost, če vztrajaš v imanenci; vedel je tudi, da so vsi izbrani duhovi določeni za transcendenco. Da so izbrani duhovi tisti, ki tvegajo, bistvo tveganja pa je slej ko prej prav v tem: v prestopu iz imanentnega v transcendentno stanje.

In tako sem se, dragi prijatelj, hočeš-nočeš moral odločiti za Sokratovo pot, je sklenil pogovor g. Lucij. Pri tem se je mlo in malce opravičujoče smehljaj. Veliki prelomi, ki ga je pripeljal sem, kjer je stal ta hip — ta veliki prelom sicer ni bil posebno jasno orisan, nasprotno, Julijanu se je zdel zgolj megleno nakazan. Bil pa je (Julijan) takrat še tako mlad, da je vsakršno meglenost v človeških zadevah jemal kot nekaj povsem navadnega.

Vendar: je bilo Julijanu v tem hipu jasno, da »Sokratova pot« ne pomeni nič več in nič manj kot figurativni izraz za nagnjenje, ki ga gojijo sredovečni muškarci do dečkov? Da so metulji simbol frfotajočih ženskih kril, je zlahka uganil. Glede sokratske ljubezni pa se je, kot smo nekje že poskusili razložiti, delal malce gluhega. Vendar, kaj pomeni v tem primeru biti gluhi ali delati se gluhega? Povsem naravna misel, da ta obraz s frajersko krivim nosom, košatimi obrvi in še bolj košatimi zalizki izraža toplotu in prizanesljivo ljubezen do negodnega sogovornika — pri čemer bi bilo treba besedo toplotu razumeti najmanj v dveh pomenih — taka misel se preprosto ni mogla izoblikovati v Julijanovih možganih. Topla čustva, da, seveda v pomenu prijateljska čustva; bratska ljubezen, da, vendar predvsem v smislu vseslovanskega ali, v tem primeru, južnoslovanskega bratstva. Samo nikar tega spravljati skupaj, nikar povezovati topla čustva z bratsko ljubeznijo.

Julijan se je bolj ali manj razločno zavedal mikavnosti svojega telesa, svojih širokih (pa ne preširokih) ramen, močnih (pa nikakor ne robatih) mišic na prsih, stegnih in metih. Predvsem pa tega, kako sproščeno je znal stati pred sogovornikom v drži na mestu voljno. Vedel je, da je vse to dopadljivo. Slišal je govoriti g. Lucija o grški pederastiji, včasih tudi o podobnih primerih v naši kulturi. Teh podatkov pa nikakor ni zmožgel urediti v svoji glavi tako, da je gospod Lucij, kot umetnik in bohem bil upieten v kaj več kakšne nenavadne erotične zveze; po možnosti kdaj prej. Prav gotovo pa ni bil pripravljen dovoliti, da bi se v njegovi glavi predstava o velikem in blagem učitelju povezala z besedama, ki vsaka zase zvenita še kar sprejemljivo, če ju povežeš, pa zopmo opolzko in uničujoče posmehljivo: z besedo topli in besedo brat.

Pri vsem tem pa sploh ni bil tako daleč od ustrezne rešitve. Kako malo je včasih manjkalo, da bi v njegovi zavesti prišlo do direktnega stika med toploto in bratstvom, naj pokaže naslednji pogovor, pravzaprav odlomek iz pogovora, ki ga bomo navedli skoraj dobesedno. Pogovor je sledil prvi resnejši predstavitvi pesnice S. N., začel se je takoj zatem, ko so bili omenjeni moteči, frfotajoči, živopisni in v imanenci zasidrani metulji, in ko je bil omenjen Lucijev dokončni prestop na Sokratovo pot; o čemer smo pravkar poročali.

Aleš je v krčeviti notranji stiski zastokal. Zdaj se je Bernardu, ki ga je nalašč pustil nekaj časa v novi vznešenosti, zdelo primerno, da ga je vprašal:

— Te je prizadelo? Te moti, ker ni vse tako, kot je videti?

Aleš ni vedel ali se mu zdaj še roga, kajti vanj se je poleg vseh drugih, zajedla še nova bolečina. Molčal je, v sebi pa je čutil divjanje, da mu je iz grla uhajalo slabo zadrževano grgranje.

Bernard je opazoval Alešev podpluti obraz, ki je bil v medlem siju pepejnato siv, mrtvaški. Imel je zaprte oči, ličnice pa so mu drgetale. Se enkrat ga je ogovoril, kajti fant se mu je zasmilil, hkrati pa ga je njegova silovitost prepričala, da mu lahko zaupa.

— Tudi kaj takega te ne sme preveč motiti. Ne vznemirjaj se!

Toda Aleš ni mogel odgovoriti. Najraje bi se pognal vanj. To bi bila zanj v tem trenutku edina sprostitev. Vendar je bil za kaj takega preveč zbehan. Tej skrivnosti ni bil kos. Rad bi spregovoril, zavpil, a ni mogel. Še bolj se je pogreznil in zakrknil vase in se skušal spomniti, kaj vse mu je pripovedoval. Bernard zdaj ni več silil vanj. Čakal je, da se bo oglašil sam.

Aleš se je čez čas prisilil k treznejšemu premisleku. Nenadoma je spregovoril tiho, obtožujoče, kot bi bil jezen sam nase:

— Posvaril si me, a sem naivnež kar govoril. Kako lahko je bilo! Bernard se mu je razumevajoče nasmehnil:

— Sam si rekel, da vedo skoraj vse. Saj mi nisi povedal nič novega.

— In kako neumno sem ti zaupal! Zdaj se bodo še norčevali iz mene, hudiči!

— To te moti? Je še bezal Bernard.
— Ne samo to. Prevaral si me! Govori!
— Prevaral. S čim? Da tako lepo delajo z menoj, kaj?
— Mar to, kar sem videl, ni dovolj? Je treba dodati še kaj?
— Eh, fant, nisi opazil vsega. Preveč so te že zdelali.
— Le kaj naj bi še moral?

— Da ne verjameš nikomur več, imaš prav. Toda ali nisi videl, kaj je tvegati stražar s tem dejanjem? Saj tega vendar ni storil po službeni dolžnosti, temveč na svojo roko! Policist sredi brloga, vedno na očeh, nacistični hlapec, pa je tvegati! Kaj meniš?

Aleš je poslušal. Verjetno, prepričljivo ali ne, moral je zvedeti vse. Bernard se je primaknil bliže in mu začel zadržano pripovedovati:

— Ni čudno, da si se prestrašil saj si nisi mogel misliti, da so tudi tu ljudje v uniformah, ki niso poživljeni hitlerjevci. Če je možakar

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

49

povest

tvegati, da mi je olajšal zapor, je storil veliko. To je znamenje, da zaupa tudi tebi, da že ve, kdo si. S tem daje duška svojemu nasprotovanju temu, kar počenjajo tu nacisti. Tudi on jim hočeš-nočeš mora služiti. Kako so tudi taki prišli v to nasilniško gnezdo, je težko uganiti, kajti lahko dobijo surovežev, kolikor hočejo.

Zame vedo tu že vsi, dobri in slabi gestapovci in policisti. In če s takim dejanjem pritrjuje našemu upor, sebi pa manjša krivdo, tega ni težko razumeti, saj ni veliko bral. Da ne boš tako nesrečen, me poslušaj do konca, kaj vse sem že doživel te tri tedne. Sprašujejo me na razne načine, uporabljajo vseh vrst znanosti, delajo se sladki, pa spet podivjajo. A po vseh naporih in spraševanjih vem le toliko, da sem Bernard! Nič drugega: Bernard! Izgubil sem spomin! O vsem in za vse. Tudi zase. Od prvega udarca, ki sem ga dobil po glavi! Izgubil se je kakor voda v puščavskem pesku. Razumeš! Tega tudi tebi ne bi smel pripovedovati, a vsak človek ima slabosti. In če je to slabost, mi ni žal. Druga ti ne bom pripovedoval, vedi pa, da moj spomin ne sme živeti! Vidiš, in tako sem že dolgo po različnih bunkerjih. Vlačijo me sem in tja, da bi se česa spomnil. Nič ne vem, kaj slišajo o meni gestapovci in stražarji, to skušam brati iz njihovih pogledov. In ne morem reči, da so sovražni. Prej kaj drugega. Sam si videl ravnokar. To ni bilo prvič. Pridobil sem si naklonjenost, zaupanje, kajti medsebojno nadzorstvo je tu vpeljavno z vso natančnostjo. Kljub temu so se pokazale razpoke. In kadarkoli v tem času stražarji ta možak, pride in stori kakor nocoj. Zame vedno vedo, kje sem zaprt. Izkazujejo mi izredno »čast«, ki si je zdaj deležen tudi ti.

Kakšna pozornost! Nikoli pa me ne pozabi tudi ozmerjati. Slišal si kako. Za primer, če bi ga kdo opazoval in prisluškoval. Zjutraj zarana, ko je spet na vrsti, pa spet pride in me okuje. Po predpisih. Boš videl. Prišel bo in se jezil, da imajo z menoj toliko sitnosti ... Kdo ve, kako je živel, dokler ni bilo vojne, pomembno pa je, da taki kmalu zvedo, komu lahko zaupajo in komu ne. Kdo je pravi in kdo ni. In če tako zaupa tudi tebi, si zmagal. Bodi prepričan, da o tebi zdaj potihlo vsi govore. Zdaj ni več tako pomembno, kdaj boš, in če boš moral umreti, zdaj tvoje junastvo prav gotovo ni več notranja skrivnost. To pa tudi nad izdajalca kliče večjo in hitrejšo kazen. Pokazal se bo, boš videl, in naši ga bodo dobili! Dokler boš živ, tudi zate poslej ne bo slabše. Priznati je treba, da tudi tu znajo spoštovati pogum, kadar je izreden. Sprva jih jezi, potem jih premagaš. No, o tem ti ne bi govoril ... kajti ne smeš si lagati, kaj lahko pričakujeva.

In kaj, misliš, tvega ta, ki prihaja k meni? Če bi odkrili kaj takega, bi gestapo imel to za hujši upor, kakor je najin. V njihovih vrstah! Podobno sem doživel že v zaporih kraljeve Jugoslavije.

Sicer pa je nemogoče, da so prav vsi v uniformah za Hitlerja in za tako nasilje. Tega ne smemo pozabiti! Jih je pač vpregel nevarni zločinski mehanizem!

Toliko in tako Bernard se ni govoril, odkar je bil v zaporih. Zdaj se je sprostil in povedal je več, kot je hotel. A tudi to je bilo za Aleša zdravilo. Prva sodba o Bernardu torej ni bila zmotna. Sedel je že v jugoslovanskih zaporih!

Se potem tudi o Filipu ne motim? Je pomislil takoj nato. Vendar dokazov ni mogel najti. Ne o Bernardu, ne o kom drugem! Samo na svoje občutke se je lahko zanašal in jih povezoval z dejanji in dogodki.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Tokrat, kot vselej tik pred novim letom, je bilo še veliko postoriti povsod, kjer so bili vezani na roke in pogodbe. Tudi izvršni svet občinske skupščine Radovljica se je moral sestati na izredni seji 26. decembra, da bi dokončno sprejel amandmaje na dolgoročni družbeni plan. Poslale so jih še delegacije krajevnih skupnosti Bled, Bohinjska Bistrica, Brezje, Gorje in Kmetijsko zemljiška skupnost. Sočasno so izvršniki pretresali tudi pripombe k davčnim odlokom in ponovno tudi rebalans občinskega proračuna za leto 1985.

● Na prvi letošnji, sicer pa 138. redni seji, 7. januarja, je izvršni svet občinske skupščine Radovljica obravnaval številne pripombe in predloge k predlogu resolucije o družbenem in ekonomskem razvoju občine za leto 1986. Sprejel je predlog občinskega proračuna za leto 1986 in predlog za uvedbo davka od osebnih dohodkov. Obravnaval je tudi predlog vezave sredstev za pospeševanje drobnega gospodarstva pri LB TBG Kranj. Na dnevnem redu je bil tudi predlog srednjeročnega programa nastavitve in vzdrževanja geodetskih evidenc geodetske službe za srednjeročno obdobje in za leto 1986 ter dela in naloge agronoma za potrebe zemljiškega katastra.

● Na skupni seji občinskega sveta Zveze sindikatov in občinske konference SZDL Radovljica, 9. januarja, je bila v veliki sejni dvorani občinske skupščine najprej slovesnost, na kateri je predsednik občinske skupščine Bernard Tonejc podelil odlikovanja Predsedstva SFRJ zaslužnim udeležencem NOB in družbenopolitičnim delavcem. Sejo so nadaljevali v skladu z rokovnikom predložitve priprav. Delegati so brez posebnih pripomb sprejeli poročilo volilne komisije o dosedanjem poteku političnih aktivnosti. Sprejeli so dogovor o merilih in sestavi družbenopolitičnega zbora občinske skupščine, sklep o postopku delegiranja delegatov iz OK SZDL Radovljica v omenjeni zbor in rokovnik za izvedbo predkandidacijskih, kandidacijskih in volilnih postopkov ter konstituiranja delegatskih skupščin v občini. Po razpravi so sprejeli sklep tudi o oblikovanju in delegiranju v občinsko kandidacijsko konferenco in poslovnik za delo te konference. Z nekaterimi dopolnili iz naknadnih pobud oz. kandidiranj so sprejeli seznam evidenciranih možnih kandidatov za delegate družbenopolitičnega zbora občinske skupščine in za nosilce vodilnih funkcij v skupščinih SIS.

● Volilna komisija pri OK SZDL Radovljica je še pred iztekem leta 1985 objavila seznam evidenciranih možnih kandidatov za družbenopolitični zbor občinske skupščine. V OK SZDL so za ta zbor evidencirali pet možnih kandidatov, v OK ZKS 12, naknadno še dva, v občinskem odboru ZZZ NOV osem, v občinskem svetu ZSS pet in v OK ZSMS deset možnih kandidatov. Od 42 možnih kandidatov za 25 delegatskih mest v družbenopolitičnem zboru je le deset ali slaba četrtina žensk!!

● Na zadnji decembrski seji sta zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti občine Radovljica sprejela sklep, da se dopolni osnutek odloka o proračunu občine za leto 1985. Pri-

hodki nad planiranimi v rebalansu, v znesku 2,5 milijona dinarjev, se po tem sklepu na predlog izvršnega sveta razporedijo v tekočo proračunsko rezervo za leto 1985. S tem se tekoča rezerva poveča od 2.022.152 na 3.522.152 dinarjev, razporejeni prihodki skupaj pa od 503.957.417 na 505.657.417 dinarjev. Proračunski porabniki so s tem sklepom dodatno dobili še 3.974.541 dinarjev.

● Gospodarska zbornica Slovenije je na vsakoletni januarski slovesnosti ob obletnici smrti velikega revolucionarja Borisa Kreigherja najuspešnejšim slovenskim gospodarstvenikom podelila Kreigherjeve nagrade. To visoko priznanje je prejel letos tudi glavni direktor DO Elan Begunje Dolfe Vojsk, ki vodi Elan že od 1974.

● Na seji sveta Triglavskega narodnega parka, ki je bila konec lanskega leta na Bledu, so sprejeli osnutek dolgoročnih smernic razvoja in potrdili poročilo o dosedanjem izvajanju zakona o TNP, ki je bil sprejet pred štirimi leti. Opozorili so na pogoste kršitve zakona, zlasti pa na nedovoljene prostorske posege na območju parka. Ponovno so ugotavljali, da še vedno ni urejeno financiranje dejavnosti delovne organizacije TNP, kar bi morala biti skrb celotne republike.

● V resoluciji o politiki uresničevanja družbenega plana občine Radovljica za leto 1986 je na področju stanovanjskega gospodarstva predvideno, da bodo dogradili 123 stanovanj na območju Lesc in Radovljice. Sočasno bodo pričeli z gradnjo 63 stanovanj na Stočju pri Kropi, v Begunjah in v Podnartu. To je precej manj, kot so potrebe v občini.

● S ciljem, da bi pospešilo združevanje oz. zbiranje denarja za turistično infrastrukturo, je Hotelsko turistično podjetje Bled dalo pobudo Izvršnemu svetu občinske skupščine Radovljica, da se v to akcijo vključijo tudi zasebniki, predvsem oddajalci zasebnih turističnih sob in gostinice. Izvršni svet je pobudo sprejel. Zato bo Uprava družbenih prihodkov vsem, ki se bodo vključili v združevanje sredstev, ta sredstva priznala kot davčno olajšavo oziroma kot strošek.

● V osnutku družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1986-2000 je predvideno, da se bo v tem času število prebivalcev v občini povečalo za 3.061, število novih delovnih mest pa za 2.153. In kako bodo reševali stanovanjsko stisko? Predvidevajo, da bodo v tem obdobju uspeli zgraditi 1.200 novih družbenih stanovanj, 882 zasebnih in 310 zasebnih bodo po tem načrtu obnovili.

● Na referendumu o ukinitvi TOZD v delovni organizaciji Elan Begunje, ki so za izvedbo konec lanskega leta, je od 1194 glasovalo za ukinitve 1149 delavcev ali 91,5 odstotka vseh zaposlenih. S to odločitvijo je Elan namesto sedanjih šest TOZD in delovne skupnosti skupnih služb postal enovita delovna organizacija.

● V Vezenini Bled so začeli z gradnjo nove vezilnice in trafo postaje. Uvozili bodo tudi več novih strojev, ker so sedanji že povsem iztrošeni. Njihova vrednost je ocenjena za manj kot odstotek nabavne vrednosti!! Z novim obratom in stroji bodo v blejski Vezenini povečali proizvodnjo zaves kar za trikrat, vezenin pa za več kot polovico. Zaposlili bodo 27 delavk, od teh kar 19 novih.

● V domu družbenopolitičnih organizacij na Brezjah je konec decembra Center za mladinsko prostovoljno delo pri OK ZSMS Radovljica organiziral, po nekaj letih premora, zbor brigadirjev iz radovljiške občine, ki so od 1977 dalje sodelovali v občinski mladinski delovni brigadi Stane Žagar. Srečanja na Brezjah pa se je proti pričakovanju organizatorjev udeležilo le 25 brigadirjev; torej precej manj, kot so načrtovali. Najbrž tudi datum ni bil najbolj posrečeno izbran?

● V letu 1985 je Indok center skupščine občine Radovljica izdal devet rednih in eno izredno številko glasila delegatov Obzornik. Zadnja številka Obzornika je izšla 18. decembra. Z objavo gradiva sklepnega zasedanja občinske skupščine, je zaključila plodno delo na področju informiranja v lanskem letu.

● Na sedežu Kulturne skupnosti Radovljica je zasedala medobčinska žirija za podelitev Prešernovih nagrad Gorenjske za leto 1985. Žirijo sestavljajo po trije člani, delegirani iz vsake gorenjske občine, ki odločajo o nagradjenih. Prešernove nagrade kot priznanja za kulturno umetniške dosežke podeljujejo na Gorenjskem že od leta 1956. Organizacijo osrednje gorenjske proslave ob Prešernovem dnevu, na kateri bodo podeljena ta priznanja, so zaupali letos februarja Kulturni skupnosti Radovljica. Ta bo predvidoma v domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici.

● Na 7. seji muzejsko galerijskega odbora pri Kulturni skupnosti Radovljica so razčlenili in presojali galerijsko dejavnost v radovljiški občini v letu 1985. Soglasno so menili, da je ta vrst kulturne dejavnosti v občini zelo razgibana in vsebinsko bogata. Program so v celoti izpolnili. To velja tudi za galerijo v Šivčevi hiši v Radovljici, saj se razvija v vse bolj pomembno galerijsko središče, ki privablja tudi vse več priznanih slovenskih umetnikov. Prav tako zanimanje za razstave v Šivčevi hiši med ljubitelji likovne umetnosti raste, kar potrjujejo podatki o naglem naraščanju števila obiskovalcev.

● Pred koncem leta so se zbrali na redni letni občni zbor tudi člani Komornega moškega pevskega zbora Antona Tomaža Linhartarja iz Radovljice, skupaj s svojimi prijatelji. Predsednik Jože Rebec je v svojem izčrpnem poročilu med drugim povedal, da so radovljiški pevci program v celoti realizirali. Imeli so 81 vaj, 7 samostojnih koncertov, 15 nastopov na raznih prireditvah in proslavah in na 12 pogrebih. Pridobili so tri mlajše pevce, tako da zbor šteje 18 članov. Vodi ga prizadevna Betka Župan iz Radovljice, ki sočasno vodi tudi mešani zbor Slovenskega kulturnega društva iz Hodiš na Koroškem. Linhartovci so lani gostovali v Hodišah, gostili pa so Hodišane in moški zbor Kočna iz Sveč. Na občnem zboru so izrekli priznanje in zahvalo svojim podpornikom Almiri, Murki, SGP Gorenjcu, občinski skupščini, svetu in KK SZDL Radovljica.

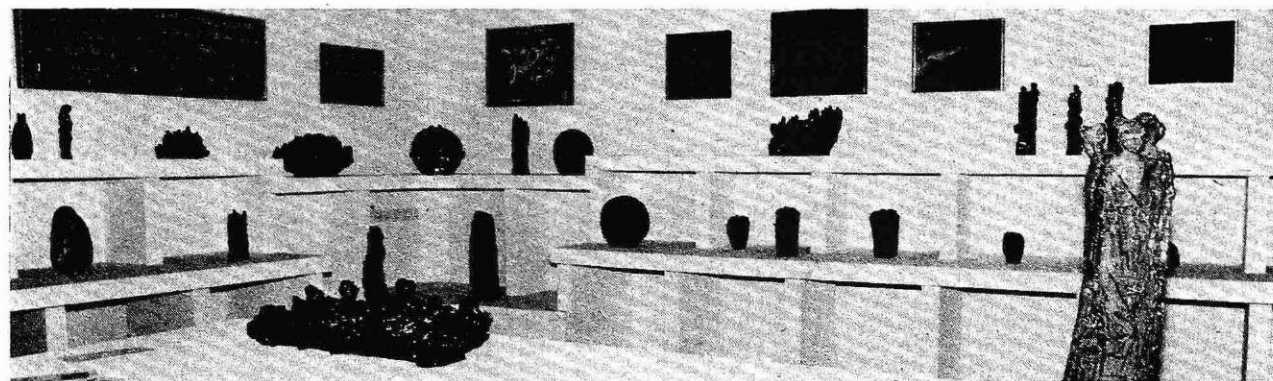
● V letošnji knjižni zbirki Prešernove družbe, ki obsega poleg koledarja še pet knjig, je tudi novi roman Grenko brinje, pisateljše samorastnice Polone Škrinjar z Lipnice, ki je sicer zaposlena v Iskri Lipnica. Slovenski bralci jo poznajo po uspešnih romanih Pavla in Črni človek.

● Zveza kulturnih organizacij Radovljica in člani Linhartovega odra KUD Radovljica so ob izidu najnovejšega romana Polone Škrinjar »Grenko brinje« v prostorih knjižarne Državne založbe priredili literarni večer s predstavitvijo te knjige.

● V domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici so v spomin na znanega bohinskega slikarja Valentina Hodnika 13. januarja priredili svečano otvoritev razstave z naslovom Krajina. Svoja dela na to temo so predstavili učenci gorenjskih osnovnih šol.

Drago Tršar v galeriji Kamen

(foto: B. Grce)

PRIZNANJA IN ODLIKOVANJA ZASLUŽNIM BORCEM, REZERVNIM STAREŠINAM IN OBČANOM IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

V decembru minulega leta so številna priznanja in odlikovanja prejeli zaslužni udeleženci NOB, družbenopolitični delavci in rezervni vojaški starešine.

Na slovesnosti v Ljubljani je visoko odlikovanje predsedstva SFRJ red dela z rdečo zastavo prejel pisatelj in kipar Tone Svetina z Bleda za svoje literarno-umetniške upodobitve NOB. Pred dnevi smo našli na knjižnih policah že četrto knjigo Ukane, ki je izšla pri založbi Borec v pet tisoč izvodih, kar je zavdanja vredna naklada v Sloveniji.

Ob prazniku JLA 22. decembra, so na svečani akademiji v Radovljici prejeli zlato plaketo ZRVS Jugoslavije Janez Goričnik iz Radovljice, zlato značko ZRVS Jugoslavije Peter Župan iz Radovljice, plaketo ZRVS Slovenije organizacijski odbor vsakoletnega pohoda »Po poteh heroja Kebeta« v okviru prireditve ob obletnici Dražgoške bitke.

Občinska priznanja ZRVS so za zasluge pri delu v svoji organizaciji prejeli Franc Beguš, Jurij Petek, Alojz Pintar in Franc Polajnar iz krajevnih organizacij ZRVS Radovljica; Marjan Kajdič iz KO ZRVS Bled, Janez Maček iz KO ZRVS Gorje, Blaž Cvetko iz KO ZRVS Kamna gorica, Marjan Jauševc iz KO ZRVS Lesce, Franc Praprotnik iz KO ZRVS Ljubno in Janez Arh iz KO ZRVS Srednja vas v Bohinju.

Za najuspešnejše izide v streljanju s pištolo in avtomatsko puško je prejela posebno priznanje Občinske konference ZRVS ekipa rezervnih starešin iz KO Radovljica.

Na svečani akademiji so bogate knjižne nagrade podelili učencem, ki

so napisali nagradni spis na temo o JLA — kovačnici bratstva in enotnosti in bili ocenjeni kot najboljši. Nagrade je prejel po en učenec iz vsake od šestih osnovnih šol v občini.

Odlikovanje predsedstva SFRJ pa so podelili tudi na svečanosti 9. januarja na skupnem zasedanju OK SZDL in občinskega sveta ZSS Radovljica.

Red zaslug za narod s srebrno zvezdo so prejeli člani ZZZ NOV: Stanko Adam, Jože Ješe in Alojz Špiler iz Radovljice, Anton Kelbl iz Bohinjske Bele, Janko Pristavec iz Polj v Bohinju in Miroslav Terzić iz Kamenj v Bohinju.

12. POHOD PO POTI HEROJA KEBETA

V organizaciji republiške konference Zveze rezervnih vojaških starešin in republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije ter v sodelovanju z OK ZRVS, OK ZSMS Radovljica, Športnim društvom Plamen Kropa in strelsko družino Stane Žagar Podnart je bil v nedeljo, 12. januarja, 12. pohod Po poti heroja Kebeta iz Kroe v Dražgoše.

Tekmovanja se je udeležilo 28 občinskih ekip, sestavljenih iz treh članov ZRVS in treh članov ZSMS. Poleg teka iz Kroe v Dražgoše je bilo v tekmovanje vključeno tudi reševanje topografskih nalog, taktične naloge, odgovarjanje na vprašanja iz teorije in streljanje z malokalibrsko puško.

REZULTATI: 1. občinska ekipa Murska Sobota 497 točk (Jože Časar,

Red dela s srebrnim vencem so prejeli člani ZZZ NOV Martin Bevc iz Bohinjske Bele, Franc Grm iz Srednje vasi v Bohinju, Valentin Malej iz Ribčevega Laza v Bohinju, Milorad Popović iz Radovljice ter zaslužni družbenopolitični delavci: Ana Fajfar-Gale s Posavca, Ernest Noč iz Lesc, Tončka Polak-Zvegelj z Bleda, Jože Rebec iz Radovljice in Ivanka Sodnikar-Škrab iz Kranja. Za požrtvovalno dolgoletno delo v družbenopolitičnih organizacijah in društvih so medaljo zaslug za narod prejeli: Alojz Cilenšek in Janez Pezdnič iz Radovljice ter Jože Koselj z Brezij. Medaljo dela pa sta prejela Šarika Debenc-Kovač iz Radovljice in Marjan Markovič iz Ljubnega.

JR

Vič-Rudnik, 10. Slovenske Konjice, 11. Ljubljana Bežigrad, 12. Maribor Tabor, 13. Maribor Ruše, 14. Maribor Pesnica, 15. Ljubljana Šiška, 16. Titovo Velenje, 17. Novo mesto, 18. Trebnje, 19. Kranj, 20. Nova Gorica, 21. Ljubljana Moste-Polje, 22. Maribor Podbrežje, 23. Trbovlje, 24. Maribor Rotovž, 25. Maribor Tezno, 26. Ribnica, 27. Ljubljana Center, 28. Gornja Radgona.

Prva ekipa je prejela prehodni pokal in pokal v trajno last, posamezniki pa medalje in praktične nagrade. Drugo in tretjevršni ekipi sta prejeli pokal v trajno last, posamezniki pa srebrne oziroma bronaste medalje ter knjižne nagrade. Vsi tekmovalci, spremljevalci ekip, organizatorji in sodelavci na tekmovanju so dobili spominske značke.

Ciril Rozman

AKTIVNOSTI MEDOČINSKEGA DRUŠTVA CIVILNIH INVALIDOV VOJNE

Medobčinsko društvo CIV Kranj se ukvarja s športno-rekreativno dejavnostjo, socialnozdravstveno in dejavnostjo v okviru mirovnega gibanja in ohranjanja tradicij NOB.

Komisija za šport in rekreacijo je lani v Škofji Loki organizirala meddruštveno tekmovanje v streljanju z zračno puško, v Mariboru tekmovanje v atletiki, v Celju tekmovanje v plavanju, tekmovanje v kegljanju v Novem mestu, tekmovanje v namiznem tenisu v Novi Gorici. Vsa tekmovanja so bila v meddruštvenem merilu.

Ekipno prvenstveno tekmovanje v šahu je bilo na Okroglem pri Kranju. Člani se udeležujejo tudi vseh tradicionalnih pohodov, na primer po poteh partizanske Jelovice v Dražgošah, po poteh spominov in tovarištva v Ljubljani in po poteh II. grupe odredov v Ivančni Gorici.

Socialnozdravstvena komisija je šestim članom zagotovila klimatsko zdravljenje v Strunjanu in Šmarjeških toplicah. Devet članov je dobilo pomoč za nabavo ozimnice. Obiskali so 80-letnice in trinajst hudo bolnih ter vsem izročili skromna darila.

V okviru tradicij NOB se redno udeležujejo komemorativnih slovesnosti na Okroglem, Udenborštu, obiskujejo kraje s spomeniki NOB (leto Metlika, Črnomelj, Žužemberk). Vzdržujejo spomenik fašističnega nasilja v Slatini. Ob dnevu CIV, 6. aprila, pa so že drugo leto organizirali pohod od Begunj do Slatine in položili venec ob spomeniku žrtvam nasilja. Ob 15-letnici organizacije CIV so v Kranju pripravili tovariško srečanje z bogatim srečelovom in izlet v partizansko Belo Krajino. Ob dnevu CIV pa so se udeležili tudi republiškega srečanja v Čateških Toplicah. Veliko pozornost društvu posveča tudi obveščilo o dejavnosti v organizaciji. Člane obvešča preko poverjenikov po občinah in z informacijskim glasilom.

Jože Mravljje

KADROVSKE ŠTIPENDIJE V JESENIŠKI OBČINI

V 46. številki Železarnja smo iz članka Potrebe po kadrih v luči štipendijskih razpisov lahko spoznali, kako so v zadnjih petih letih naše delovne organizacije razpisale kadrovske štipendije. V današnjem prispevku pa želimo prikazati, kakšen je odziv naših dijakov in študentov na razpisane štipendije ter kakšna sta obseg in sestav kadrovskega štipendiranja v občini Jesenice za šolsko leto 1984/85.

Podatke smo zbrali iz individualnih vprašalnikov za štipendiste Zavoda SRS za statistiko (RAD-10A) in z dodatnim osebnim preverjanjem v kadrovskih službah OZD.

Tabela 1: Število in struktura podeljenih kadrovskih štipendij po stopnjah strokovne izobrazbe za šolska leta od 1981-82 do 1984-85:

Program	OBČINA JESENICE							
	81-82		82-83		83-84		84-85	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
	1	2	3	4	5	6	7	8
SKR-II.	35	7,1	70	13,3	43	8,8	59	10,7
SR-III. IV.	237	48,0	240	45,7	220	45,1	250	45,5
SR-V.	123	24,9	134	25,5	143	29,3	163	29,6
VI-VI.	35	7,0	25	4,8	20	4,1	8	
V-VII.	64	13,0	56	10,7	62	12,7	70	14,2
Skupaj:	494	100,0	525	100,0	488	100,0	550	100,0

V nasprotju z lanskim letom, ko je število kadrovskih štipendistov upadalo, je zadnje leto to število spet naraslo.

Ugotavljamo, da skušajo OZD z razpisi predvsem poskrbeti za kader od II. do IV. zahtevnostne stopnje, odziv na razpise pa potem v strukturi stanje nekoliko izboljša v prid višjim zahtevnostnim stopnjam. Zato je struktura podeljenih kadrovskih štipendij še vedno boljša od strukture razpisanih. Zaskrbljujoče

je lahko dejstvo, da je v upadanju predvsem delež štipendistov na višjih in visokih šolah.

Tako kot prejšnja leta je še vedno največ kadrovskih štipendij med dijaki, ki se šolajo na IV. in V. težavnostni stopnji. Med njimi se jih največ usposablja v programu kovinar-strojinik (IV. stopnja), za elektro stroke (IV. in V. stopnja), metalurgijo (V. stopnja) in železniški promet (IV. in V. stopnja).

Tabela 2: Preglednica razpisanih in podeljenih kadrovskih štipendij po OZD v občini Jesenice in razmerje glede na število zaposlenih za 1984 in 1985:

OZD SIS druga org.	Število razpis KS 84-85		Število podelj. KS 83-84		Štev. zaposl.	delež % razpis.		delež % podelj.	
	1	2	3	4		1:5	2:5	3:5	4:5
Železarna	205	248	273	301	6.172	3,3	4,0	4,4	4,9
Iskra Bl. D.	6	6	48	42	448	1,3	1,3	10,7	9,4
Gor. ZC - Bolnica	3	2	—	3	495	0,6	0,4	—	0,6
Osn. zdr. - ZDJ	2	—	4	5	135	1,5	—	2,9	3,7
Skup. obč. Jes.	1	2	—	1	96	2,0	2,1	—	1,0
ELIM Hrušica	7	4	14	9	87	6,5	4,6	13,1	10,3
KOVIN Jes.	15	—	7	6	122	12,3	—	5,7	4,9
Vatrosalna	13	—	2	10	207	6,3	—	1,0	4,8
Kovinar	2	5	6	3	281	0,7	1,8	2,1	1,1
HP Gorenjka	13	14	16	17	375	3,8	3,7	4,7	4,5
Kompas Kr. g.	4	15	8	9	156	2,7	9,6	5,4	5,8
TTG - Gost. Jes.	6	4	—	1	66	7,9	6,0	—	1,5
TDO Golica	3	4	10	5	370	0,8	1,0	2,7	1,4
ZTO - Promet Jes.	17	11	39	38	331	5,1	3,3	11,7	11,5
Kovinoservis	6	3	2	3	58	9,1	5,2	3,0	5,2
Tehn. biro Jes.	2	1	—	2	54	3,7	1,9	—	3,7
LIP Mojstrana	3	4	1	4	82	4,5	4,9	1,5	4,9
Elektro Žirovnica	4	4	6	—	89	4,4	4,5	6,6	—
Vodovod Jesenice	1	1	1	1	77	1,3	1,3	1,3	1,3
KO-OP Mojstrana	7	5	2	4	145	5,0	3,4	1,4	2,8
BUSP Jesenice	—	—	1	—	68	—	—	1,5	—
KŽK Klavnic	2	2	—	2	88	2,3	2,3	—	2,3
Planika Breznica	12	10	12	6	218	5,5	4,6	5,5	2,8
Gor. oblačila Jes.	5	5	15	12	172	2,9	2,9	8,7	7,0
Gradiš Ljubljana	21	—	6	—	518	4,1	—	1,2	—
Gradbince Kr.	—	21	—	46	489	—	4,3	—	9,4
PTT Jesenice	6	5	4	4	58	10,3	8,6	6,9	6,9
MPP SAP Jes.	8	8	—	1	141	2,8	2,8	—	0,7
GG BLEB	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Izobraž. skup. Jes.	2	—	14	12	—	—	—	—	—
Skup. otroš. var.	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Kult., tel. kult.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
skupnost Jes.	—	2	2	2	—	—	—	—	—
Radio Jesenice	1	—	—	1	—	—	—	—	—

Legenda: * podatki o številu razpisanih in podeljenih kadrovskih štipendijah so prikazani v občini, kjer je sedež delovne organizacije.

Po smernicah »Osnutka elementov načrta zaposlovanja v SRS« naj bi OZD razpisovale najmanj dve kadrovski štipendiji na sto zaposlenih za delavce od II. do VII. stopnje strokovne izobrazbe. V gorenjskih občinah smo to določilo nekoliko preoblikovali, in sicer tako, da bi zagotovili takšno število štipendij, da bodo na sto zaposlenih delavcev podeljene najmanj štiri kadrovske štipendije, pri čemer se štejejo vse na novo podeljene v tekočem šolskem letu in podeljene štipendije iz prejšnjih let (vsota vseh kadrovskih štipendistov).

Če upoštevamo ta kriterij, izstopajo po številu kadrovskih štipendistov predvsem ZTO - Promet Jesenice, Elim Hrušica in Iskra Blejska Dobrava, pa tudi Kompas - Hotel Kranjska gora in Gorenjska oblačila ter PTT Jesenice lepo skrbijo, da čim več svojih kadrovskih potreb zadovoljijo s svojimi štipendisti.

Kot že več let zapored tudi letos nekaj delovnih organizacij s 50 in več zaposlenimi delavci ne razpisuje kadrovskih štipendij. Te delovne organizacije so: Kemična čistil-

nica in pralnica Jesenice (62 zaposlenih), Izolirka Ljubljana, TOZD Jesenice (86), Merkur Veleželeznina Kranj, TOZD Univerzal Jesenice (100), Dom upokoencev dr. Franceta Bergha Jesenice (51).

NEPODELJENE KADROVSKE ŠTIPENDIJE ZA ŠOLSKO LETO 1984-1985

Tudi za šolsko leto 1984-85 ni bilo med dijaki in študenti odziva na vse razpisane kadrovske štipendije. Nepodeljene so ostale kadrovske štipendije za naslednje smeri izobraževanja:

- metalurgija SKR program: 5 štipendij
- metalurgija SR - IV. stop: 35 štipendij
- kovin-stroj. SR - IV. stop: 23 štipendij
- gostinstvo in turiz. SR - IV. stop: 14 štipendij
- gradbeništvo SR - IV. stop: 7 štipendij
- obutvena tehnika SR - III. stop: 8 štipendij
- trgovinska dcj. SR - IV. stop: 2 štipendij
- tehnika kuharstva SR - V. stop: 1 štipendija

Največ štipendij je torej ostalo nepodeljenih na IV. stopnji zahtevnosti, za V. stopnjo ena, za šolanje na višjih in visokih šolah pa nobena.

Vzrok je še vedno treba iskati v višjih izobraževalnih namerah učencev. Tudi struktura gospodarstva je v jeseniški občini taka, da je veliko kadrovskih potreb po manj privlačnih in nižje vrednotenih poklicih, za katere je med mladimi manj zanimanja.

Naslednja značilnost našega gospodarstva je, da je bistveno manj možnosti za zaposlovanje žensk. Med vzroke za to, da ostane precej razpisanih kadrovskih štipendij nepodeljenih, lahko prištevamo tudi dejstvo, da se veliko naše mladine usmerja v sosednjo radovljiško občino, kjer tudi išče možnosti za kadrovske štipendije. To velja predvsem za smer kovinarstvo-strojništvo (Veriga) ter gostinstvo in turizem (na Bledu). Dodati kaže še to, da je priliv učencev iz drugih republik v večini gospodarskih dejavnosti usahnil. Med jeseniškimi štipendisti ga najdemo le še v gradbeništvo in pri železniškem transportu.

POVEZANOST KADROVSKIH ŠTIPENDISTOV S ŠTIPENDITORJI

Ob ugotovitvi, da se delež in struktura kadrovskega štipendiranja v občini vztrajno, čeprav počasi, dvigata, smo se vprašali, ali so se izboljšali tudi odnosi med štipendisti in štipenditorji.

Da bi dobili podatke o tem, koliko so štipendisti že med šolanjem povezani s svojo bodočo delovno organizacijo, smo se obrnili na kadrovske službe tistih delovnih organizacij, ki v jeseniški občini največ štipendirajo. Te so: Železarna Jesenice, Gradbince, Iskra Bl. Dobrava, ŽTO Ljubljana TOZD za promet Jesenice, HP Gorenjka, Izobraževalna skupnost, Gorenjska oblačila TOZD Konfekcija Jesenice, Vatrostalna, Kompas - Hoteli Kranjska gora, Elim Hrušica. Kratak povzetek njihovih ugotovitev:

Povezave štipenditorjev s štipendisti so boljše pri srednješolcih in šibkejši pri študentih. Srednješolci opravljajo proizvodno delo po programu šole praviloma pri štipenditorju. Srednje usmerjeno izobraževanje je stike med štipenditorji in štipendisti še utrdilo, kadrovske službe tesneje sodelujejo z vzgojnoizobraževalnimi organizacijami in sprotne spremljajo uspešnost štipendistov.

Pri šestih delovnih organizacijah so za organiziranje delovne prakse, proizvodnega dela in pripravništva zadolženi posebni delavci.

Pri organiziranju delovne prakse študentov so v delovnih organizacijah manj uspešni. Študentje prihajajo praviloma v času počitnic, torej v času, ko so razmere, tako na področju kadrov kot na področju proizvodnje, izjemne.

Stiki s štipendisti preko predavanj niso bili povsod uspešni. Odziv študentov je bil zelo skromen, zato so to prakso ponekod opustili. Največji štipenditor ocenjuje, da se je odzvala šibka tretjina študentov. Zato sodelujejo s štipendisti v obliki svetovanj glede usmeritev med študijem ter s sredstvi, materialom, mentorji, napravami, strokovno knjižnico in podobnim pomagajo štipendistom pri seminarskih in diplomskih nalogah.

Nekatere delovne organizacije izvedejo skupinski podpis štipendijskih pogodb, na katerega so poleg štipendistov vabljeni tudi starši. Ob tej priložnosti priključijo informacijam o medsebojnih pravicah in obveznostih še predstavitev in ogled delovne organizacije. Ponekod imajo informativni dan s posebnim programom za prve in višje letnike.

Dve delovni organizaciji redno informirata svoje štipendiste preko svojih glasil.

V naštetih organizacijah so doslej uspeli zagotoviti ustrezno zaposlitev vsem štipendistom, ki so pravočasno in uspešno zaključili šolanje.

Magda Pogačnik

PRISOTNOST TREH GENERACIJ, ZAVZETO PRIZADEVANJE ZA MLADE...

V petek, 10. januarja, so se fotoamaterji FK Andrej Prešeren zbrali na občnem zboru in pregledali delo v preteklem obdobju. Predsednik kluba Trojar je izčrpno orisal delo in nakazal smernice dela za naslednje obdobje. Razstavna dejavnost je bila pestra, obenem pa je odbor kluba s svojimi mentorji izdatno pomagal na osnovnih šolah ter veliko mladih seznanil s fotografijo. Program za mlade, ki je bil v celoti izpolnjen, bodo nadaljevali tudi v naslednjem mandatnem obdobju. Razstavna dejavnost naj bi se pravilno ovenotila tudi v prihodnje. Volje do dela ne manjka, vprašanja ostajajo pri delitvi sredstev.

Delovni predsednik Milan Polak je odlično vodil plodno razpravo. Dragotin Arko, predsednik Foto-kinno zveze Slovenije, je razložil stanje na Foto zvezi in dal koristen predlog za proslavo stoletnice prvega foto kluba v Sloveniji, to je FK Ljubljana. Ta jubilej bo 1989, do tedaj pa naj bi vsi slovenski klubi pripravili razstavno gradivo.

Predsednik ZKO Jesenice Jože Varl je predlagal biennialno razstavno dejavnost med pobratenimi mesti Trbovlje in Valjevo. Obenem je poudaril, da doseženi uspehi fotoamaterjev obvezujejo, da načrtno gojijo dokumentarno, reportažno in umetniško fotografijo. Prvi dve vrsti fotografije spadata v okvir kulturne dediščine. Iz te zakladnice naj bi črpali dokumente iz preteklosti za prihodnost. Razstavni saloni, na Jesenicah imamo štiri, to so Dolik, Kovača graščina, dom Julke in Albina Pibernik ter pano v kinu Železar, nudijo ugodne pogoje za razvejanje razstavno dejavnost. Če bo fotografsko gradivo pripravljeno, bomo našli tudi razstavne termine. Stroški posameznih razstav pa so razmeroma visoki. Vendar, če bo volja, se bodo našla tudi sredstva.

Mencinger, predsednik ZOTK Jesenice, je orisal naloge, ki čakajo foto klub pri srečanju mladih gorenjskih tehnikov. Obljubil je finančno pomoč, saj foto klub vzorno skrbi za vzgojo mladih fotoamaterjev.

Znider je nakazal tudi smernice za vzgojo mladih v prihodnje. Obenem pa je priporočil starejšim aktiv-

nim razstavljalcem, naj uredijo svojo kartoteko dejavnosti za doseg imenovanj. S tem bi se dejavnost razstavljalcev dokončno uredila ter pravilno ovenotila.

Razprava je bila realna. Odsevala je današnji čas in potrebe kluba, ki je v lanskem letu praznoval svojo šestdesetletnico. Trenutno je v klubu en kandidat mojster, osem fotoamaterjev prve stopnje ter šest fotoamaterjev druge stopnje. Občni zbor je potrdil smernice dela za naslednje mandatno obdobje, pravilnik o podeljevanju klubske plakete, klubskega statuta ter imenovanje dveh častnih članov in amaterja druge stopnje.

Trojar je za častna člana imenoval Jaka Čopa in Franca Kolmana, mladega Janija Novaka pa za fotoamaterja druge stopnje. Janez Gregori, Janez Beden in Slavko Tarman so prejeli zlate Prešernove klubske plakete za uspešno, zavzeto in večletno prizadevanje v odboru foto kluba. Po razrešnici staremu odboru so člani z javnim glasovanjem izvolili naslednje člane: Izidorja Trojarja, Janeza Znidarja, Stanka Torkarja, Janeza Gregorija, Marklja, Andreja Malenška, Slavka Tarmana, Miha Kersnika, Alojza Cuznarja, Klemena Čebulja, Toneta Vončina, Janeza Koželja, Janeza Bedena, Jaka Čopa, Franca Kolmana in Franca Črva.

Po uradnem delu občnega zbora (udeležba je bila 57-odstotna) je Koželj prikazal zanimivo barvno projekcijo diapozitivov »Železnice nekoč in danes.«

Slavko Tarman

ZDRAVKO KOTNIK NADARJEN SLIKAR VAŠKIH NASELIJ IN NJIHOVIM ARHITEKTUR

Jutri, v petek, 17. januarja, ob 18. uri, bodo s krajšim nastopom šolskega pevskega zbora osnovne šole »16. decembra« Mojstrana odprli prvo letošnjo razstavo. S svojo osmo samostojno razstavo slik se bo predstavil član likovnega kluba DOLIK Zdravko Kotnik.

Zdravko Kotnik je bil rojen 15. marca 1919 v Mojstrani, kjer tudi živi in ustvarja. Že zelo zgodaj ga je zamikalo, da je v roke vzel svinčnik in čopič in začel na papir in platna zapisovati lepote in zanimivosti okolice, kjer je živel. Po zmagovitem narodnoosvobodilnem boju, v katerem je kot partizan - artiljerer sodeloval, je njegova likovno ustvarjalna dejavnost dozorevala.

Leta 1963 se je aktivno vključil v likovni klub DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, v katerem so se že od 16. februarja 1946 dalje organizirano zbirali in delovali slikarji z Jesenic in bližnje in daljnje okolice. Slikar redno sodeluje pri delu DOLIKA in je v tem času več kot 120-krat sodeloval na skupinskih razstavah likovnih del članov DOLIKA udeležil pa se je tudi številnih slikarskih kolonij. Tokrat že osmič na samostojni razstavi predstavlja svojo likovno ustvarjalnost (Mojstrana 1965, 1966, 1968, 1975 in 1979 in Jesenice 1968, 1971 in 1986). Vse to potrjuje, da sodi med najbolj aktivne in ustvarjalne člane likovnega kluba DOLIK. Za svojo slikarsko ustvarjalnost je leta 1979 prejel občinsko Čufarjevo nagrado. Umetnostni zgodovinar in likovni kritik dr. Cene Avguštin je ob letošnji Kotnikovi razstavi zapisal:

»Začetki slikarstva Zdravka Kotnika segajo daleč nazaj, v leta, ko se je kot mlad fant učil soboslikarstva pri mojstru Jemcu na Bledu. Že takrat so ga lepote gorenjske krajine in njenih naselij privlačile v toliki meri, da jih je začel zavzeto upodabljati. Od tistih časov pa do danes se

je pod njegovim čopičem rodilo komaj pregledno število slik, ki so raztresene po vsej Gorenjski in še marsikje drugod.

Razstava v Dolikovem salonu na Jesenicah ne sodi med slikarjeve retrospektivne razstave, vendar obsega najbolj izbrana dela iz zadnjih let.

Zdravko Kotnik je nadarjen slikar vaških naselij in njihovih arhitektur. Tako se na razstavi srečujemo s številnimi oljnimi upodobitvami Gornjesavske doline, Podkorena, Reteč, Kranjske gore, Martuljka, Dovjega in še posebej Mojstrane. Po svoji stilni usmerjenosti je Zdravko Kotnik realist. Pokrajino in arhitekturo v njej skuša podati tako, kakršna se mu zdi, da v resnici je. Seveda ga kdaj pa kdaj zapelje oko, da poudari najbolj barvite dele motiva, da bi po njegovem mnenju slika postala bolj privlačna za gledalca.

Na sedanjih razstavi je večina slik barvno zadržanih, predvsem zato, ker so nastale pozimi in slikarja ni mogla zavesti večih kar prebogata barvitost drugih letnih časov.

Slikarju se je tako v zadnjih nekaj letih posrečilo naslikati vrsto upodobitev v olju, ki so resnično vredne svojih privlačnih predlog: Šoštarjevo, Koširjevo in Hrastarjevo hišo v Mojstrani, hiše v Grabnu v Podkorenu, Kranjsko goro s cerkvijo in različne vaške motive iz Reteč, Podkorena in Mojstrane.

V monocromni, beli barvi sta naslikana dva motiva: Hiše v Podkorenu in Jalovec s Slemen. Krajina je odeta v mehko belino, noben oster obris in nobena težka barva ne moti zimskega razpoloženja. Skoraj ne dvomimo, da obe sliki spadata med najboljše na razstavi.

Ob koncu ne smemo pozabiti poudariti, da v času, ko ljudska arhitektura na vasi bolj in bolj izumira, predstavljajo Kotnikove slikarske upodobitve gornjesavskih vaških ambientov nadvse dragocen dokument te, nekdanj tako pomembne spomeniške posesti.

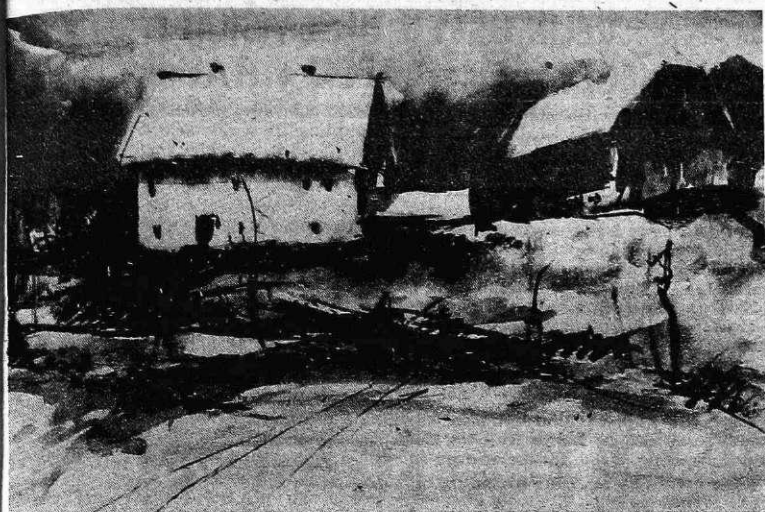
Razstava slik Zdravka Kotnika bo na ogled do vključno 29. januarja vsak dan, razen ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldne, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

MOŠKI PEVSKI ZBOR ZARJA IZ TRBOVELJ GOSTUJE NA JAVORNIKU

V soboto, 18. januarja, ob 19. uri, bo v Delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku koncert moškega pevskega zbora Zarja iz Trbovelj.

Moški pevski zbor Zarja iz Trbovelj sodi med najboljše moške pevske zборе v Sloveniji. Šteje od 45 do 50 pevcev. Ljubiteljem zborovskega petja se v soboto zvečer obeta prijeten pevski večer, zato krajane in delovne ljudi ter ljubitelje zborovskega petja vabimo, da se koncerta v čim večjem številu udeležijo.

DPD Svoboda France Mencinger
Javornik-Koroška Bela

»Zimski motiv« Franc Berce

VABILO

V torek, 21. januarja, ob 18. uri bo v hotelu POŠTA konstituantna seja Kulturno-umetniškega kluba Tone Čufar Jesenice. Vabljeni ste vsi, ki se umetniško izražate in ste pripravljeni vstopiti v klub. Članstvo v klubu boste potrdili s svojo prisotnostjo, upoštevali pa bomo tudi pisna opravičila, ki jih sprejema uredništvo Železarja.

Dnevni red:

1. Konstituiranje kluba
2. Volitve uredniškega odbora knjižne zbirke Mala Čufarjeva knjižnica
3. Urejevanje Listov, priloge Železarja
4. Razno.

KO PRIDE SPOZNANJE

Mladost je čas, ko si poln energije, ko želiš priti do spoznanj — kljub mnogim razočaranjem.

Tu je nekaj misli dijakov CSUI Jesenice. Vas zanimajo?

— Deževen dan... Sedim, premišlujem... Pred desetimi leti... Morda več. V drugem razredu smo dobili novega sošolca. Oblečen je bil v umazano obleko, na kolenih je imel umazane hlače. Še isti dan se ga je prijel vzdevek Vol. Pol leta kasneje... Sedaj Vola že kar dobro poznamo. Je tarča naših posmehov, napadov. Tepemo ga, ker je šibak in se ne more braniti. Tricet let kasneje... Šola se že končuje, Vola pa ne gre najbolje. Matematika mu dela hude težave, reši ga lahko le pozitivna ocena. Vemo, da se težko uči, a mu nihče ne pomaga. Nekega dne smo pisali spis z naslovom Moji odnosi s starši. Dolgo smo čakali, da nam jih je učitelj vrnil. Še sedaj ga imam pred očmi, ko je dejal: »Le en spis bi vam rad prebral...« In nato ga je prebral. Bilo je nepozabno, boleče. Bil je Volov spis. Opisoval je življenje z očetom in kruto mačeho, ki ga je nekoč zaprla v omaro brez kruha in vode, še prej pa strahotno pretepla. Po brebranam spisu sem pogledala Vola, ki je boljšal skozi okno; niti trenil ni. Spoznala sem, kako smo ga vsa ta leta poniževali in mu delali krivico. Šlo mi je na jok.

— Živela je življenje povprečne sedemnajstletnice. Živela je zanje, za svoje prijatelje. Nenadoma pa je prišla sprememba. V jasnih poletnih nočeh je gledala v nebo in željno iskala utrinke, da bi si zaželela... Kmalu je gledala utrinke v dvojce. Bila je srečna. Hotela je uiti pred samo seboj in mislila je, da si je ušla. Zanj je bilo to eno najlepših poletij. Toda, ko sta se med počitnicami ločila, se je v njej nekaj zganilo. Sprva se ji je zdela samota pusta, kot ženska v beli obleki z belimi rokami, lasmi in ustnicami. Toda nemirni duh v njej je zagrabil pusto samoto. Začel se je ogledovati okrog sebe, začel jo je prepričevati, da je sama, neka-

ko skrivnostno svobodna. V zvezdastih poletnih nočeh je hodila po prostih travnikih. Toda ni premišljevala o njem... Zgrozila se je ob lastnih mislih, zakaj premišljevala je že o davno pokopani ljubezni, na katero ne bi smela več misliti. A srce je cigan... Sovražila se je, zakaj njen cigan ni hotel več utripati zanj... Zvečer je v postelji sklenila, da se ne bo več vračala v preteklost. Prišel je dan snidenja, zanj najlepši dan, čeprav o tem ni bila najbolj prepričana. A želela se je znebiti teh pustih, mračnih misli in sčasoma je res pozabila. Toda njeni občutki so se nenadoma začeli mešati kot saharški pesek, kadar čez zaveje veter. Zaželela si je svobode, prostosti, zaželela si je preteklosti. Upirala se je tem svojim mislim, a so bile tako močne, da so jo prisilile in je klonila. Vedela je, da si mora pomagati le sama... Ni upala pogledati resnici v oči, kajti vedela je, da nima dovolj moči zanj. Veliko sta se pogovarjala, le malo sta se pogovorila... Konec! Gledala ga je in ni vedela, če je ravnala prav. Prizadela ga je, hudo ji je bilo, čeprav je on mislil, da ji je vseeno. Gledala ga je, kako se ji pred očmi uničuje. Postala je šibka v svoji notranjosti in verjetno se je on počutil zmagovalno, saj jo je nekoliko prizadel s svojim ravnanjem. Postala sta prijatelja. Besede so se resda na začetku še nekoliko zatikale, toda nekoč se bodo zlikale... Oba vesta, da se nekoč prav gotovo bodo...

— Starši, odrasli!

Sedemnajst let imam, ki se jih spominjam včasih z radostnim smehom, drugič pa z grenkim priokusom. Odraščam, stopam v svet odraslih. Starši, verjemite mi, da je to odraščanje »težko«, že misel sama — stopila bom v svet odraslih — je »težka«. Bojim se je, nočem se v ta svet.

Starši, odrasli! Tako ste strogi, resni, zaverovani sami vase. Naš smeh, vaša radost in spontanost le redko izbruhnejo na dan. Vse vrline in slabosti mladosti ste polačili ne-

gumbar na gumnu
šiva gumast gumb
na gumbnico
in se gunca,
da je gumpec že ves
gumijast

do besed se je
vedel povsem dobesedno,
besno je besedoval
bil je beseden besedavej
besednjakarski besediščnik
z besedolomnim besediščem,
skratka, besedotvoren
besedovalec
in besno dobeseden
v besu in besedah

boli me bolečina,
bolezen,
bolero,
bolha,
boljševik,
bolničar,
Bolivija,
koga bolim jaz?

ta je pa fant od fare,
da mu farški farizej ni do petu
in je proti njemu
farmacevt na farmi
navadna farmakološka farsa

ČLAN DOLIKA FRANC BERCE RAZSTAVLJA V DOBRNI

»Oblina« Franc Berce

Prav gotovo je bilo v štiridesetletnem razvoju likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice malo članov, ki bi v razmeroma kratkem času dosegli tak kvaliteten in sploh ustvarjalni vzpon, kot ga je dosegel slikar Franc Berce, delavec jeseniške železarne. Ob tem, da je s svojimi slikami prisoten na vseh skupinskih razstavah slik članov DOLIKA, se zelo uspešno uveljavlja tudi s samostojnimi razstavami. V Dobrni so 4. januarja odprli že njegovo peto samostojno razstavo, ki bo tam na ogled do 31. januarja. Slikar na razstavi predstavlja trideset slik v akvarelu in mešanih tehnikah, predvsem krajino.

NIKOLI VEČ JAJC

Zadnjič sem prišel domov in na mizi našel listek:

»Sine, odšla sva na veselico. Prideva jutri zjutraj, zato si današnji večer priredi po lastni želji. Če boš lačen, si kaj poišči v hladilniku.«

Staršev ni bilo doma, zato sem se samo uredil in odšel na randi. Vrnil sem se prestrašen kot pes. Vprašali me boste, zakaj pri puncici nič ne jem. Pri njej ne jem nič zaradi tega, ker sem opazil, da njena mati vedno bere »Janos«. Rekli mi boste, kaj pa ima to zveze s tvojo lakoto. Pač, ima, saj vso hrano pripravljala njena mati, zadnjič pa sem v »Jani« slučajno prebral tole:

»UPORABNOST KISA

S kisom lahko uspešno zdravimo žulje na nogah. Noge za pet minut namočimo v liter kisa in obrišemo. Kisa še ne vržemo stran, ampak z njim pomijemo posodo, saj vemo, da kis odlično topi maščobe. S preostankom pa potem natremo razna živila, kot naprimer meso, ribe in sir, saj jim s tem podaljšamo obstojnost, pa tudi smrdijo ne.

Zdaj torej veste, zakaj se vračam domov lačen. Toda vrnimo se na tisti večer.

Ko sem odprl hladilnik, so moje oči ugledale jajca. Sveža, krhka in če bi bila pripravljena na način, katerega obožujem...

Ker ni bilo nikogar doma, sem se moral lotiti kuhe sam. Namenil sem si skuhati mehko kuhana jajca, te imam najraje. Ker pa jajc še nikoli v življenju nisem kuhal, sem se znašel pred problemom. Koliko časa moram kuhati jajca, da bodo mehko kuhana? Po daljšem tuhtanju in premišljevanju sem prišel do sklepa, da se morajo kuhati, dokler se ne zmehčajo.

Nisem bil preveč prepričan o popolnosti moje hipoteze, zato sem hotel vzeti v roke Kuharsko knjigo. A mami jo je posodila neki svoji sodelavki (tej sodelavki sem potem podaril za Novo leto »Veliko knjigo o kuharski umetnosti v svetu«) in tako sem ostal brez pomembnega pripomočka za vsakega kuharja-zacetnika. Ker se pred žlahtno in znanci nisem hotel osramotiti, je tudi pomoč preko telefona odpadla.

Poiskal sem knjigo o vzreji perutnine, vendar sem o jajcih izvedel samo to, da se dajo valiti in da se iz njih rodi piščanci in podobno, nikjer pa ni pisalo o kuhanju. Potem sem začel brskati po leksikonu. Pod geslom J — jajce, je pisalo, da jih valijo vse vrste ptictev na svetu in da so lahko tudi hrana. Nič drugega. Brskal sem še tja do desetih in našel tudi take stvari:

»V Angliji najraje jedo mehko kuhana jajca. Pri vsakem dobrem angleškem zajtrku ne sme manjkati mehko kuhano jajce.«

Nikjer pa ni pisalo, kako je to jajce priromalo na mizo. Zato tudi sedaj javno protestiram proti trditvi, da je naš leksikon popoln.

Sklenil sem, da bom vendarle brez predhodne teorije poizkušal skuhati jajca, pa čeprav jih bom moral nekaj žrtvovati in vreči stran.

Vzel sem t. i. ekonom lonec, vanj nalil pet litrov vode in dal pet jajc. Vse sem neprodušno zaprl, postavil na štedilnik in kuhal pol ure. Ko sem jajca olupil, so bila trda, zato sem jih vrgel nazaj in kuhal še pol ure, vendar so bila še vedno trda. Vrgel sem jih stran.

»Moram ubrati drugačno taktiko,« sem si rekel in nabral vsa jajca, ki sem jih še imel, vse dal v lonec, nalil vode in brez prekinitve kuhal eno uro.

Toda bila so trda. Lonec sem zaprl in nadaljeval kuhanje...

Zjutraj so me našli neprespanega in lačnega, saj se mi jajca niti po osmih urah kuhanja niso zmehčala. Bila so trda, jaz pa na robu živčnega zloma.

Boštjan FON

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA

V sredo, 15. januarja, ob 18. uri, bosta v kletnem razstavišču Prešernove hiše v Kranju Teos Perne in Darko Burja pripravila multimedionalno prireditev, ki obsega video, film, glasbo, igro in sliko.

Ob 18,30 se bo v okviru kulturnega sodelovanja z Beljakom v galeriji Mestne hiše v Kranju s svojimi deli predstavil avstrijski slikar Rudolf Hass.

Ob zaključku kulturnega večera, ob 19. uri, bodo v Mali galeriji in Stebrični dvorani Mestne hiše odprli razstavo Likovna prizadevanja na Gorenjskem v letu 1985.

NAŠA PARTIZANSKA PESEM, DRUGIČ

V glasilu Železar 9. januarja, sem ob članku z naslovom »Naša partizanska pesem — ali je še naša?« razmišljal, če so partizanske pesmi še naše, mar niso?

Resnično so ne samo naše, pač pa so se vkoreninile v poštenega slehernika, od pesnika, skladatelja, do pevca različnih starosti, v številnih zborih in glasbenih skupinah.

Menim, da gre našim amaterskim in poklicnim ustvarjalcem ter pedagogom vse priznanje, da so te pesmi ostale to, kar so bile in kar so pomenile med NOB in pomenijo še danes. Med NOB so bile enako priljubljene med borci v enotah in med političnimi delavci. Danes jih ne slišimo samo ob tovariških srečanjih borcev NOV, pač pa ob stoterih priložnostih

v celem jeseniškem in na območju naše socialistične skupnosti.

Spodrsrlaj pevec v Planini pod Golico menda ni osnova za dvom, čigave so partizanske pesmi. Na mnogih pogrebih umrlih borcev NOB so bile zapete in zaigrane primerne pesmi, tudi partizanske — torej naše!

Mogoče je res le to, da je marsikateremu borcu NOB ta naša skupna partizanska pesem zamrla navzven. Ivan Saksida-Peter

POJASNILO

V proznem tekstu Vrt ali od kod ta sanjska slika, objavljenem v zadnjih Listih, 26. decembra lani, so vse osebe izmišljene in je vsaka podobnost zgolj naključje.

Damjan Jensterle

Sadovnjak (foto: I. Kučina)

Benjamin med plezanjem v ledenem slapu (foto Rudi Kocijančič)

ZIMSKI PREHOD ČEZ VRŠIČ

Z zadovoljstvom sem po radiu poslušal komentatorja z Jesenic o nameri, da bosta jeseniška in tolminska občina s skupnimi napori poskušali usposobiti stalen prehod, tudi pozimi, čez Vršič. To bi bilo res velikega pomena za Kranjsko goro, pa tudi za Trento in Posočje. Ob tej priložnosti je bil omenjen tudi predor.

To sporočilo me je spodbudilo k razmišljanju. Najprej sem se spomnil na plazove, ki pozimi onemogočajo varen prehod čez Vršič. Pred leti je plaz poškodoval celo Tičarjev dom. Stara cesta je bila čez vrh Vršiča speljana tako, da bi se izognila plazovom. Grajena pa je bila le za konjski promet, zato je njen vzpon blag in je s tem tudi daljša. Mogoče ne bi bilo narobe tudi sedaj upoštevati njene smeri, seveda hkrati z možnostmi za prilagoditev današnjim prometnim razmeram. Vsekakor danes ne bi bilo mogoče uporabiti vse njene trase, vendar bi bil del nje še vedno uporaben za novo cesto. Glede stroškov, skoraj brez škode za okolico, bi bila taka delova gotovo cenejša od vrtnja predora; obenem pa bi se ohranil lep pogled s ceste na prekrasno okolico.

Z zemljevida sem ugotovil dve možnosti za smer predora, ki bi ustrezali naravnim razmeram Vršiča. Predor bi na vsak način škodil prehodu čez vršičsko sedlo (naravne lepote), pa tudi prometu v Tičarjevem domu. Pozimi pa bi vsekakor ustrezal zahtevam prometa. Zato je potrebno dobro premisliti, kaj je boljše!

Omenil sem dve možnosti za predor. Prva bi vodila od Erjavčeve koče na Veliko planino pod Tičarjevim domom. Obe točki imata približno enako nadmorsko višino, okoli 1500 m, dolžina predora pa bi znašala okoli 1400 m. Druga možnost je od koče na Gozdu pa do ostrega ovinka (njegove številke ne vem) pod Makleno pečjo. Nadmorska višina je okoli 1200 m, dolžina predora pa bi bila okoli 3300 m.

Projekt bi moral upoštevati vse tri možnosti, tj. staro cesto in oba pre-

dora. Pomembno je, katera možnost je najlažje izvedljiva, obenem pa, kar je najvažnejše, katero bi se najhitreje in najcenejše moglo uresničiti. — Največ zimskega užitka bi planincem vsekakor dajala trasa po »stari« cesti, ker bi omogočala razgled na vso prelepo okolico Vršiča, Prisojnika in Mojstrovke.

Tudi sam sem velik prijatelj in obiskovalec naših prelepih gora, njihovih lepote se nikdar ne nasitim, zato sem vedno za to, da se vsakemu planincu in turistu, posebno pa še tujcem, ponudi lepote naših gora kar najbolj neokrnjene! — Upam, da bodo tudi projektanti sami planinci, ki ljubijo naše lepe gore in bodo vse projekte usklajevali s spoštovanjem do njih!

Rudolf Arh

ALPINISTIČNE NOVICE

Poročilo o delu AO Jesenice

Alpinistični odsek Jesenice je imel v času od 29. novembra 1984 do 28. novembra 1985 34 članov. Aktivnih je bilo 27.

Člani: 5 alpinističnih inštruktorjev, 8 alpinistov, 16 pripravnikov in 6 tečajnikov.

Aktivni člani: 4 alpinistični inštruktorji, 7 alpinistov, 10 pripravnikov in 6 tečajnikov.

Pregled opravljenih tur:

letni vzponi	I	II	III	IV	V	VI	VII
alp.	0	7	17	38	72	58	7
prip.	0	3	31	60	93	48	2
	0	10	48	98	165	106	9

zimski vzponi	I	II	III	IV	V	VI
alp.	0	1	8	5	8	2
prip.	0	8	12	2	8	2
	0	9	20	7	16	4

vzponi v zimskih razmerah

	I	II	III
alp.	4	3	0
prip.	4	9	1
	8	12	1

	pristopi		turni	delovne
	2000	3500	smuki	akcije
alp.	10	2	9	7
pripr.	17	3	30	10
	27	5	39	17

Opravili so 601 turo, med drugimi 436 letnih in 56 zimskih vzponov ter 31 vzponov v zimskih razmerah.

Alpinistično šolo je vodil alpinistični inštruktor Klemen Volonatar. Šola je uspešno zaključila pet tečajnikov od šestih vpisanih. Opravili so 31 letnih in osem zimskih vzponov ter štiri pristope (skupaj 43 tur).

Med alpiniste je bilo sprejetih enajst članov, v vrste pripravnikov pa šest. Alpinist z največjim številom opravljenih kvalitetnih vzponov je bil Benjamin Ravnik, ki je opravil 87 tur.

Alpinistični odsek pa je imel obilo dela tudi z bivaki v Julijskih Alpah — zaradi obiskovalcev gora, ki malomarno uničujejo tujo imovino ter puščajo okolico in bivak v slabem stanju.

AO Jesenice

VELIK USPEH JESENIŠKIH KEGLJAČEV NA LEDU V ITALIJI

V četrtek, 2. januarja, sta ekipi Vatrostalne in Zadruga odpotovali na veliko mednarodno tekmovanje v kegljanju na ledu v Völs v Alpe di Siusi v bližino Bolzana. To tekmovanje imenujejo Teden kegljanja na ledu in ga prirejajo že četrto leto. Udeležba in organizacija na turnirju sta bila na izredno visoki ravni. Do sedaj se je tega tekmovanja udeleževala Vatrostalna, letos pa tudi Zadruga.

Ekipi sta nastopili v naslednji postavi: Vatrostalna — Milenko Perič, Franc Čampa, Ivan Železnikar in Rudi Šapek; Zadruga — Stane Mlekuž, Borut Berčič, Marjan Pajsar, Roman Leban in Zvone Kokošar.

V petek je bil prvi tekmovalni dan. Nastopilo je 30 ekip iz Italije, Avstrije, Zahodne Nemčije, Švice, Luksemburga in Jugoslavije. Ekipi sta bili razvrščeni vsaka v svojo skupino. V finale sta se plasirali po dve ekipi iz vsake skupine. Vatrostalna je v svoji skupini zasedla 4. mesto. Do finala ji je manjkala samo ena točka. Zadruga pa je v svoji skupini zasedla 8. mesto. V finalu je zmagala ekipa E. V. Wiesen iz Italije. Po razvrstitvi je Vatrostalna osvojila 8., Zadruga pa 15. mesto.

V soboto je bilo tekmovanje v bližnjem in zbijanju za moške in ženske ter kombinacija moštvenega prvega dne. Nastopil je 101 tekmovalcev. Izreden uspeh je dosegel Franc Čampa z osvojenim drugim mestom. Tudi ostali naši so bili zelo dobri: Rudi Šapek 7., Borut Berčič pa 14. mesto.

REZULTATI: 1. Leonhard Kofler (Italija) 146 točk, 2. Franc Čampa (Jug.) 132 točk, 3. Franc Sapp (Avstr.) 131 točk, 7. Rudi Šapek 120 točk, 14. Borut Berčič 114 točk, 26. Stane Mlekuž 103 točke, 35. Milenko Perič 97 točk, 51. Marjan Pajsar 88 točk itd. Za kombinacijo se je štel po tri najboljši tekmovalce iz vsakega moštva. Ker je imela Vatrostalna zelo dobre uvrstitve posameznikov (Čampa, Šapek in Perič) in seštevke 3 x točke iz moštvenega prvega dne, je dosegla izredno drugo mesto. Zadruga pa je osvojila 12. me-

sto. Zmagovalno moštvo prvega dne je v kombinaciji osvojilo šele 7. mesto, pa čeprav je bil zmagovalcev med posamezniki prav iz te ekipe. Prireditelj je nagrajeval tudi najboljše doseženi rezultat na vsaki stezi. Na tretji stezi je bil najboljši med vsemi Stane Mlekuž z 42 točkami.

Zadnji tekmovalni dan je nastopilo 15 moštvev. Kegljaci Zadruga so se dobro odrezali in osvojili 6. mesto. Samo še ena zmaga jih je ločila od 2. mesta. Vatrostalna je osvojila 10. mesto. Zmagala je ekipa Luksemburga, ki bo nastopala na evropskem prvenstvu. Sestavljajo jo kegljaci iz Avstrije in Zahodne Nemčije.

Jeseniški kegljaci na ledu so za osvojenega mesta prejeli izredno lepe pokale in medalje.

Ruša

KEGLJANJE NA LEDU

V soboto, 11. januarja, je ekipa Murke nastopila na velikem mednarodnem turnirju v Spittalu v Avstriji. Nastopilo je 30 moštvev, ki so bila razdeljena v dve skupini. V svoji skupini so kegljaci Murke osvojili odlično 2. mesto, v finalu pa so osvojili 4. mesto.

Murka je nastopila v naslednji postavi: Vlado Sodja, Alojz Babnik, Franci Kralj, Rudi Plesničar in Zlato Radonič.

V dvorani Podmežakla pa je bilo v nedeljo, 12. januarja, tretje oziroma drugo kolo moštvenega slovenskega prvenstva, v organizaciji Kegljarskega kluba na ledu Jesenice. Prijavilo se je 15 ekip, nastopilo pa jih je samo 11. Najboljša je bila ekipa Piber z Bleda.

REZULTATI: 1. Piber, Bled 17 točk; 2. Murka, Jesenice 15 točk, 3. Vatrostalna, Jesenice, 14 točk itd.

Skupno: 1. Vatrostalna, 39 točk, 2. Piber, 37 točk, 3. Murka, 35 točk itd.

Ruša

Predstavljamo vam: Polono Rob, Urško Praprotnik, Stašo Melink in Sašo Robič iz plavalnega kluba Radovljica.

Dekleta so dvakratne državne prvakinja v konkurenci pionirke »A« (Sarajevo 85 — kratki bazen, Radovljica 86 — olimpijski bazen) in hkrati dvakratne državne rekorderke (v 50-metrskem bazenu v Radovljici so s časom 5.07.93 za sedem sekund izboljšale pet let star rekordni dosežek, na novoletnem mitingu v Mariboru pa so s časom 5.02.40 za dve sekundi izboljšale tri leta star rekord za 25 m bazene). Slika je posneta na državnem prvenstvu avgusta 1985 v Radovljici, kjer so v isti sestavi osvojile tudi 2. mesto v štafetah 4 x 100 m in 4 x 200 m kravl. (foto: Lozar)

POHVALE ZA »LEPE ROŽE IN VARSTVO OKOLJA«

Za posebno prizadevanje v akciji »Lepe rože in varstvo okolja« pri Turističnem društvu Jesenice so bili v letu 1985 pohvaljeni naslednji krajan:

CESTA POD GOZDOM: Pavla Ažman, Hela in Jurij Dolenc, Antonija Kalan, Marija Knific, Francka Krajnc, Amalija Lah, Erna Nago-de, Jožica Špec, Stane Vidmar in Magda Zupančič.

TOMŠIČEVA ULICA: Aleksander Ažman, Metka in Janko Čerenšek, Marija Čufar, Hedvika Hostnik, Božena Hribar, Ana Mesec, Ivanka in Albin Pajk, Drago Pogačar, Francka Razingar, Marija Skol, Maks Strle, Tončka Tepina in Toni Kliner.

RAZGLEDNA ULICA: Marija Blas, Marija Borštnik, Anton Brečko, Franc Globočnik, Ivanka Lainer, Mili Lenar, Albin Novak, Marija Vovk.

GREGORIČEVA ULICA: Malči Ambrožič, Janez Košnjek, Franč Markizeti in Jože Torkar.

Posebno lepe rože je imela Gabrijela Kalan, Pod Gozdom 16/a, ki bi sicer za prizadevnost zaslužila značko. Ker pa lahko značko isti osebi podelimo le enkrat, je zato med posebno pohvalnimi.

B. B.

TEH NAŠIH ŠESTDESET LET...

V juniju (7. juniju 1984) sta pripravila naša aktivna člana Fink in Pretnar samostojno razstavo v salonu DOLIK. Obisk je bil zadovoljiv, pa tudi odmevnost na razstavljenih dela ugodna.

Ob 40-letnici športnega društva Jesenice so pripravili foto razstavo, ki naj bi prikazala uspehe in delo v tem obdobju. Večina fotografskega gradiva je bila zbrana v tehničnem muzeju, ki je razstavo tudi pripravil. Avtor večine fotografij pa je dolgoletni športni delavec, športnik in fotograf Franc Crv, ki je ne-sebično več kot 25 let skozi fotografski objektiv beležil uspehe in neuspehe jeseniškega športa.

Štirinajstega julija 85 je pripravil Jaka Čop v domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici samostojno razstavo fotografij z naslovom KOZOLCI. Lep prispevek k praznovanju jubilejnega leta. V tem letu beležimo 70 rednih članov, aktivnih pa je 25.

PLAKETA, KI NAS OBVEZUJE...

Na slavnostni seji treh zborov Skupščine občine Jesenice ob občinskem prazniku 1. avgusta so po krajšem kulturnem programu in slavnostnem govoru predsednika Sob Jesenice Franca Brelia, podelili občinska priznanja 1. avgust, ki ga je med drugim prejel tudi foto klub Andrej Prešeren. Plaketo

in priznanje je v imenu foto kluba sprejel predsednik Izidor Trojar.

V obrazložitvi ob podelitvi plakete je zapisano:

»Foto klub Andrej Prešeren za 60-letno uspešno delo na področju razvoja fotografije in vzgoje mladih v tehnični kulturi. Ljubitelji fotografiranja so se že leta 1925 organizirali v takratnem alpinističnem klubu Skala. Prvim organizatorjem se je priključil tudi predvojni komunist Andrej Prešeren, po katerem se je klub po osvoboditvi tudi poimenoval. V začetnem obdobju so se fotomateriji predvsem navduševali nad planinskiimi motivi, katerim pa so se kmalu pridružili tudi socialni motivi in dogodki iz predvojne delavskega gibanja.

Po osvoboditvi so člani foto kluba Andrej Prešeren nadaljevali prevzeto dediščino dokumentarne in umetniške fotografije, s katero so se mnogokrat predstavili v občini, Sloveniji, Jugoslaviji in v zamejstvu.

Jeseniški foto klub danes vključuje sedemdeset članov in se uvršča med deset najbolj aktivnih foto klubov v državi, saj člani s svojimi fotografijami sodelujejo na štiridesetih do petdesetih razstavah vsako leto. Od 1972 dalje organizirajo foto razstavo Človek in jeklo. Uspešno sodelujejo tudi s fotomateriji iz Beljaka v Avstriji in biennialno prirejajo medklubske razstave.

Člani kluba so mentorji foto krožkov na šolah in na ta način prispevajo k usposabljanju mladih fotomaterjev, ki na različnih razstavah dosegajo vidne uspehe. Poleg širokega vzgojnega pomena fotomaterske dejavnosti člani kluba s svojo dejavnostjo veliko prispevajo k ohranjanju fotografske dokumentacije preteklosti in sedanjosti.

Dodeljena plaketa obvezuje člane tudi v prihodnje. Z njo je foto klub dobil priznanje za prehojeno šestdesetletno pot, ki ni bila lahka. Bili so vzponi in padci, krize in iskanja novih, uspešnejših poti. Danes ima klub včlanjenih sedemdeset članov iz jeseniške, radovljiške in kranjske občine. Pred nedavnim se jim je pridružil celo nek amater iz Avstrije. V foto klubu je en kandidat za mojstra fotografije in osem amaterjev fotografov I. stopnje. V šestdesetih letih so se morali kar štirinajstkrat seliti. Pred šestdesetimi leti so amaterji svojo dejavnost financirali kar sami. Danes pa dotacije, ki jih dobimo od ZOTK in ZKO Jesenice, komaj zadoščajo za organizacijske stroške.

Za svojo razstavno, organizacijsko in vzgojno delo je foto klub prejel tudi številna družbena priznanja: Čufarjeve plakete, plakete Borisa Kidriča, republiška priznanja ZOTK, Puhar-

jeve plakete in druga ter letos tudi najvišje priznanje naše občine plaketo s priznanjem 1. avgust.

BOLEZEN GA JE PRIKLENILA NA POSTELJO...

Poslovili so se od Lojzeta Tratnika, ustanovnega člana foto kluba iz leta 1925. Dalj časa je bolehal in bil priklenjen na posteljo. Še vedno so upali, da bo okrevljal in se bomo srečali na otvoritvi razstave ob šestdesetletnici kluba. Toda neizprosna smrt je prekinila Lojzetovo življenje. Rojen je bil 29. marca 1907 na Jesenicah. Bil je poseben in ves prežet s tehniko. Že v prvem letu obstoja foto kluba sta s pokojnim Francem Torkarjem sestavila soliden povečevalnik, ki so ga člani foto sekcije Skala uporabljali za prve povečave. Fotografiji in športnemu letalstvu je bil predan vse svoje življenje. S svojimi izvirnimi dokumentarnimi fotografijami je sodeloval na številnih razstavah. Za zasluge na področju fotografije v občini je prejel številne diplome in bronasto medaljo Železar.

Lojze pa ni bil samo odlični foto inštruktor, ampak tudi izjemen letalski inštruktor, nosilec najvišjega predvojnega odlikovanja za razvoj letalstva. Med drugo svetovno vojno je delal kot član OF in pomagal terencem s fotomaterialom. Po osvoboditvi ga ponovno srečamo v fotografskih in letalskih vrstah. Kot prvi na Gorenjskem je osvojil »C« značko, kar je bil tedaj, pred vojno, velik podvig. Vrsto let je deloval kot inštruktor, razstavljalec in snemalec. Posnel je tudi prvi film o delovanju Alpskega letalskega centra v Lescah.

Umrli je 3. avgusta 1985. Člani foto kluba se zahvaljujemo za pionirsko delo, ki ga je opravil pokojni Lojze za organizirano fotografsko dejavnost v občini.

DANES SE FOTO KLUB UVRŠČA MED NAJUSPEŠNEJŠE KLUBE V DRŽAVI

Predsednik kluba Izidor Trojar je ob letošnjem jubileju razmišljal in povedal naslednje: »V klubu namenamo stalno skrb vzgoji mladih. Pod vodstvom mentorja Andreja Malenska posebno uspešno deluje foto krožek OŠ Karavanskih kurirjev na Koroški Beli. Krožek je bil že nekajkrat najboljši v Sloveniji. Likovno življenje Jesenic bogatimo z razstavami fotografij v salonu DOLIK. Letos so se s samostojnimi razstavami predstavili Kolman, Črv in Sluga ter Fink in Pretnar, ki so najdejavnejši tudi na razstavah drugod.

[illegible]

HOKEJ NA LEDU

Teden derbijev:

V soboto, 18. januarja, ob 15. uri:

KRANJSKA GORA : VOJVODINA

V soboto, 18. januarja, ob 18. uri:

JESENICE : CRVENA ZVEZDA

V sredo, 22. januarja, ob 18. uri:

JESENICE : KOMPAS OLIMPIJA

Vabljeni!

SMUČARSKI SKOKI MLAJŠI PIONIRJI V PLANICI

Zadnje nedelje je bila na petindvajset-metrski skakalnici v Planici regijska kategorizacijska tekma pionirjev do 11. leta starosti. Pripravili so jo delavci TVD Partizana Žirovnica, sodelovalo pa je nekaj manj kot trideset tekmovalcev iz petih gorenjskih klubov. Največ uspeha so imeli mladi Žirovci, ki so osvojili prva tri mesta. Oba Žirovničana sta bila solidna: Zupan je bil četrti, Kokalj pa enajsti. Pionirja Smučarskega kluba Bled Vidic in Franc sta zasedla šesto in štirinajsto mesto, najboljšo uvrstitev Ratačanov pa je dosegel Brus, ki je bil sedemnajsti.

DVOJNA ZMAGA ŽIROVNIČANOV

Na Ravnah na Koroškem je bila prav tako v nedeljo druga tekma za Pokal Cockte v kategoriji starejših pionirjev. Med nekaj manj kot šestdesetimi tekmovalci iz vse Slovenije sta tokrat slavila oba Žirovničana. Zmagal je Gašperin, Petek pa je bil drugi. Tako sta oba potrdila letošnjo dobro pripravljenost, ki sta jo nakazovala že s prejšnjimi rezultati. Gašperin zdaj vodi v Pokalu Cockte s 45 točkami, Petek pa je s 30 točkami tretji. Nastopili so trije Žirovničani: Legat je bil 28., Modrijan 37. in Ravnik 44. Boljša od njih sta bila oba tekmovalca smučarskega kluba Bled: Triplat je bil 12. in Učar 26.

-A-

26. JANUARJA SMUK KARAVANŠKIH KURIRJEV

Na Pristavi v Javorniškem Rovtu bo v nedeljo, 26. januarja, tradicionalni, tokrat že 32. Smuk karavanških kurirjev. Veliko smučarsko spominski prireditev v počastitev 51-letja med NOB v Karavanškem padli kurirjev skupaj pritečejo Občinski odbor ZZB NOV Jesenice, krajevna organizacija ZB NOV Javornik-Koroška Bela in TVD Partizan v tej krajevni skupnosti. Tudi za letošnji smuk poteka obsežne priprave. Organizacijski komite vodi Jaka Klinar, v številnih odborih in komisijah pa delajo nekdanji kurirji, borci, telesnokulturni delavci in drugi.

Bistvenih novosti na letošnjem smuku ne bo. Tekmovanje se bo začelo ob 10. uri. Sodelovali bodo učenci osnovnih šol, člani borčevskih organizacij, teritorialne obrambe, ZRVS, milice, carine, osnovnih organizacij ZSMS, pripadniki JLA in drugi. Pomerili se bodo na dveh progah, lažji progi Kurir in težji Borec. Organizatorji so tudi tokrat za boljše priprave lepa priznanja. Učenci osnovnih šol se bodo borili za prehodni pokal, kip borca. Za uspešno izvedbo na pomoč prišočile različne delovne in druge organizacije, glavni pokrovitelj letošnjega Smuka karavanških kurirjev pa je Merkur Kranj - TOZD Universal Jesenice.

Pismene prijave do 23. januarja sprejema Organizacijski komite, C. Borisa Kidriča 37.

JR

NAMIZNI TENIS MARKEŽEVA ZOPET ZMAGOVALKA

Na 7. tradicionalnem pionirskem namiznoteniskem turnirju v Zalogu, imenovanem »Jahlov memorial«, so bili jeseniški igralci in delno igralci uspešni. Na turnirju, ki je odprtega značaja, je nastopilo okrog 350 igralcev in igralke iz 25 klubov iz Slovenije, pa tudi iz Zadra in Smedereva. To je vsekakor eden največjih turnirskih turnirjev v Sloveniji. Številno jeseniško zastopstvo je bilo tudi tokrat uspešno, predvsem dekleta. Barbara Markež je brez posebnih težav premagala vse svoje nasprotnice in ponovno osvojila prvo mesto, za kar je prejela tudi lep pokal. Tudi Mojca Smolej s četrtim mestom in Urška Samar s 5. do 8. mestom sta bili zelo solidni. Pri fantih se je v tej ogromni množici igralcev prebil od 5. do 8. mesta le Robert Ferbežar, medtem ko so Zmago Pem, Ellen Halilagić in Peter Rožić pristali na 17. do 32. mestu. V skupini mlajših pionirjev pa je Alen Halilagić zavzel 9. do 16. mesto.

V Hranstniku je bil sočasno odprti republiški turnir za člane in članice, imenovan »Rajkov memorial«. Na njem so nastopili tudi trije jeseniški mladinci, bolj zato, da bi kaj posebnega dosegli, saj v močni članski konkurenci od njih tudi ni kaj pričakovati. In tako je tudi bilo.

(Š)

SMUČARSKI SKOKI

V senci mednarodnih skakalnih prireditev potekajo domača tekmovanja za pokal Cockte v kategorijah članov, mladincev in starejših pionirjev. Sezona se je zaradi ugodnih snežnih razmer začela zgodaj in vse tekme potekajo po koledarju. Razumljivo je, da je bilo najbolj živahno v Planici, treba pa je povedati, da so večino tekem pripravili marljivi delavci športnega društva Rateče z Branimom Dolharjem na čelu, TVD Partizana Žirovnica in Občinske zveze smučarskih organizacij Jesenice. Na vseh tekmah so sodelovali tudi skakalci Žirovnice-Jesenice.

V začetku decembra sta bili dve tekmi članov na 90- in 120-metrski skakalnici. Član A reprezentance Grega Pelhan ima poškodovan gleženj in ne nastopa, član B reprezentance Rajko Lotrič - njegove nastope na Intersport turneji smo spremljali po televiziji - je v Planici skakal solidno, seveda pa ni več v jugoslovanskem vrhu.

Starejši mladinci so opravili že tri tekme pokala Cockte. Na devetdesetki in šestdesetki v Planici ter v Zireh. Več uspeha kot mladinci sta dosegla pionirja Petek in Gašperin, ki sta v pretekli sezoni pridobila izjemne možnosti, da letos nastopata v treh starostnih kategorijah. Gašperin na prvi tekmi ni nastopil, na drugih dveh pa osvojil štirinajsto in petnajsto mesto ter zbral tri točke v Pokalu. Starejša mladina sta bila nekoliko slabša: Kaltenekar je bil 23. in 22., Košelnik pa 33. in 38.

Na dveh tekmah mlajših mladincev, obe sta bili na šestdesetki v Planici, sta nastopila samo pionirja. Gašperin je bil obakrat osmi, Petek pa obakrat deveti.

Oba sta sodelovala še na prvi tekmi starejših pionirjev, ki je bila v Čušperku na Dolenjskem. Gašperin je dosegel drugo mesto, Petek pa šesto. Sodelovala sta še Lega, ki je bil trideseti, in Modrijan, ki je zasedel 33. mesto.

Tako je bil v prvem delu sezone med Žirovničani najuspešnejši Gašperin, ki je v treh kategorijah zbral 39 Cockta točk, Petek pa jih je zbral 24. Ta teden začnejo z nastopi mlajši pionirji »B« (do 11 let). Tekmo, ki bo predvidoma to nedeljo dopoldne na petindvajsetmetrski skakalnici v Planici, bodo spet pripravili delavci TVD Partizana Žirovnica, nastopila pa bosta dva njihova pionirja: Zupan in Kokalj, oba iz Begunj. Starejši pionirji bodo nastopili prav tako v nedeljo na Ravnah na Koroškem.

-A-

HOKEJ NA LEDU PRVI PORAZ KRANJSKE GORE

Hokejisti Kranjske gore so doživeli svoj prvi poraz v drugem delu državnega prvenstva. V Celju so izgubili proti Cinkarni s 3:5 (2:1, 0:2, 1:2). Strelci za Kranjsko goro so bili: Šturm, Lah in Kelih. Kranjska gora je še vedno na čelu razpredelnice z desetimi točkami, drugo in tretjevrstenci Medveščak in Cinkarna pa imata po osem točk.

D.

25. IN 26. JANUARJA DOSLEJ NAJVEČJA SANKAŠKA PRIREDITEV V SAVSKIH JAMAH

Člani Sankaškega kluba Jesenice bodo 25. in 26. januarja v Savskih jamah organizirali doslej največjo sankaško prireditev v jeseniški občini, in sicer 4. memorial Joža Jelovčana in 30. pokal mesta Jesenice. Omenjeno tekmovanje bo obenem tudi generalna pred dvajsetim evropskim prvenstvom v sankanju na naravnih progah, ki bo februarja prihodnje leto, prav tako v Savskih jamah. Prizadevni člani Sankaškega kluba so že lani preuredili in podaljšali progo, tako da sedaj ustreza normativom mednarodne sankaške zveze Fil.

Na tekmovanju za memorial Joža Jelovčana in pokal mesta Jesenice se obeta skoraj tako močna konkurenca kot prihodnje leto na evropskem prvenstvu. Nastopili bodo tekmovalci iz Švedske, Norveške, Zvezne republike Nemčije, Francije, Švice, Poljske, Českoslovaške, Italije, Avstrije, Finske, Sovjetske zveze in Jugoslavije. Organizatorje do izvedbe te velike prireditve čaka še veliko dela. Marsikaj bo potrebno še postoriti na progi v Savskih jamah, vsi pa si predvsem želijo čim boljše vreme. Pod vodstvom predsednika organizacijskega komiteja Janja Gregoriča delajo vse ustrezne službe, ki bodo poskrbele za nastanitev in prijetno počutje sankačev in seveda tudi gledalcev, ki jih letos v velikem številu pričakujejo v Savskih jamah.

J. R.

POPRAVEK

V članku Kritika kvazianalize »moškega« sporta, objavljenem v prvi letošnji številki Zelezarja, je namesto »(izjava...) Boga Jana« pravilno »(izjava...) Boga Jana«.

Uredništvo

IZMIŠLJOTINE, NERESNICE IN NESTROKOVNA RAZGLABLJANJA NE BODO REŠILI JESENIŠKEGA HOKEJA!

Ze v otroštvu so nas učili: »Kdor dela, ta tudi greši« in pristavili: »Na napakah se učimo«. To seveda ni opravičevanje kogarkoli, še posebej samega sebe ne, vendar pa je to življenjska resnica, ki velja tudi za pisanje Romana Lavtarja o KVAZI ANALIZI »MOŠKEGA« SPORTA.

Skoda je le, da so bralci že pozabili, kaj je pravzaprav pisalo 19. decembra leta 1985. Enako se zavedam, da bo najbrž malo tistih, ki jih bo zanimala ta dokaj brezplodna polemika - čeprav bomo v današnjem sestavku zasledili tudi nekaj strokovnih mnenj. Toda zmote in neresnice, ki so objavljene v Zelezarju 9. januarja, bodo v oči in jim je potrebno postaviti nekaj pojasnil.

Ze na začetku, pri naslovu, gre za zmoto, ali pa namerno zavajanje? Pisec teh vrstic, ki skuša še skoraj dvajset let obveščati bralce Zelezarja o dogajanjih v našem hokeju (bolj ali manj uspešno), nikdar ni imel ne želje, ne hotenja in ne cilje, da bi pisal kakršnekoli strokovne hokejske analize. Tako je bilo tudi 19. decembra. Lavtarju je toliko: analize naj pišejo pravi hokejski strokovnjaki, čeprav to ne pomeni, da se tudi strokovnjaki ne bodo razhajali v svojih trditvah. Moja naloga je bila - vsaj tako sem jo leta in leta razumel - zgolj informativna, posebej za tiste, ki ne hodijo, ali pa poredkoma, na hokejske tekme. V glavnem torej opisovanje dogodkov ali, če hočete, posledic, tako kot je praksa v ostalih časopisih: Delu, Dnevniku, Glasu... Ob tem sem tudi prepričan, da Zelezar nima na voljo toliko prostora in ne bi prinesel dolgih strokovnih hokejskih analiz vsakih sedem dni. Toliko torej o prvi in osnovni Lavtarjevi zmoti, ki pa v marsičem osiromaša njegove zastavljene cilje in v bistvu pokaže, da se je dela lotil povsem napačno.

Drugo dejstvo je v tem, da moje razmišljanje 19. decembra 1985 ni objavljeno v celoti tako kot v programu Radia Triglav. Uredniška politika Zelezarja je bila pač takšna, zato je potrebno izhajati tudi iz dejstva, da vse, kar sem napisal, ni bilo natisnjeno in Lavtar ni zasledil celote. Seveda pa ne moremo mimo ugotovitve, da so mnogi razumeli (ne tako kot Lavtar) sporočilo. Bodisi po telefonu ali v živem pogovoru so potrdili skoraj vse navedbe. Bili so celo zadovoljni, da na ta način in v tej obliki govorimo o hokejskih dogajanjih. Ne glede, ali sem se pogovarjal s finančnikom jeseniške Zelezarne (L.B.), upravljalcem teptalnega stroja (K.), natakarnjem v bifeju na »ESU« v Kranjski gori, zasebnim obrtnikom (J. K.), smučarskim delavcem (J. P.), ali pa strokovnjaki, ki skrbijo za izvoz v jeseniški Zelezarni (M. B.). Našel sem jih le nekaj.

Vsi seveda ne moremo enako misliti in dojemati stvari, vendar pa za vsako ceno »iskati« nekaj, postavljati majave teze, pisati nesprejemljive ugotovitve, ki s strokovnim mnenjem in resničnostjo nimajo nič skupnega in si celo marsikaj izmišljavati, VSE SKUPAJ PA NALOŽITI NA PLEČA PISCU D. - ni sprejemljivo.

Ze sama »prisrčna prisrčnost« o barki je jasna kot beli dan. Piscu D. je treba očitati, da jadrnico poganja veter in ne moč mišic. Kakšen butec je tale D., da tega ne ve. Ve, ve, morda je celo več prejadral kot Lavtar, zato ve, kaj je brezvetrtje, ko se nikamor ne premakneš. Tudi dober krmar je brez moči, dokler ne zapiha veter, ali pa: VZETI VESLO V ROKE IN Z MOČJO SVOJIH MIŠIC POČASI, A ZAGOTOVNO NAPREJ.

Ali pa: »Pravzaprav smo piscu na začetku omenjenega članka (ni več ANALIZA, oziroma KVAZIANALIZA o. p.) lahko hvaležni. Ko s pozitivistično natančnostjo opisuje razmere v jeseniškem hokeju, nam pravzaprav nehotne razkrije več, kot se na prvi pogled zdi.«

Da, da, piscu D. tako ali tako ne ve, kaj piše in se mu celo »okrompiri«, da je bralec izvedel tudi tisto, kar pa piscu ali noče ali pa ne želi, da bi le-ta izvedel. Sklep je jassen: Piscu D. ne ve, kaj dela.

Kdo se bo morda vprašal, ali je sploh vredno brati te vrstice? Imel bo, na žalost, prav, saj gre za čisto normalne stvari, ki so bile mnogim povsem jasne, Lavtarju, kot kaže, pa ne, saj je »iskal« in našel tudi to... »da jeseniška uprava hokejskega kluba celo novinarjem skuša narekovati, kaj naj bi o hokeju pisali...«

Se ena izmed zmot, če res tako misli. Dvajset let bolj podrobno spremljam dogajanja v HK Jesenice in moram povedati, da je bil v tem času odnos HK Jesenice do novinarjev vselej zgleden. V tem času je bilo seveda tudi veliko različnih gledanj, tudi takšnih, ko so posamezniki govorili o razburjanju javnosti, vendar nikdar in nikoli ni prišlo do kakršnih koli resnejših nesoglasij ali zapiranj v lastne plotove. O zahtevi HK Jesenice in narekovanju, kaj naj bi novinarji pisali, le toliko: to je Lavtarjeva ne le neresna in neresnična, ampak tudi zelo nesramna trditev, ki je velika žalitev za športni kolektiv, ki je osvojil 21 naslovov državnega prvaka. Zato ne čudi, da si Lavtar upa celo zapisati:...

... »potem je jasno, da obstajajo stvari, ki jih javno ne smemo izgovoriti. Ze samo dejstvo, da je določeno informacijo treba prikriti, vzbuja sum, da stvari niso na svojem mestu.«

Seveda pa se marsikaj vrti okrog moje trditve, ki sem jo resnično že velikokrat ponovil in ne le 19. decembra - tudi danes sem prepričan v to, ki pa jo Lavtar spodbija.

Gre za borbenost oziroma, bolj natančno povedano, za premešno igro jeseniških hokejistov. Jeseničanom namreč najbolj primanjkuje, v hokejskem izražanju, »igre na moža«. Sem pa sodi vse tisto, po čemer je hokej na ledu najbolj »moški« sport: borbenost, ostrina, hitrost, igra na telo. Res, vzrokov za slabo igro jeseniškega moštva je vsekakor več, vendar se zdi - to je mnenje tudi mnogih strokovnjakov - da je »premeška igra«

vzrok številnih porazov 21-kratnih prvakov. Lavtar omenja znanje. Znanje je samo po sebi razumljivo, saj brez njega ni moč igrati tako komplicirane igre, kot je hokej. Znanje ima vsekakor posebno mesto vse povsod, ne le v hokeju. To nam vsaj ni potrebno dokazovati, saj je večini povsem jasno, jasno pa mora biti vsem, tudi Lavtarju: vrhunske športne dosežke je v današnjem času mogoče doseči le po receptu »hitra moč«, pri čemer je znanje samo po sebi umevno. Brez »hitre moči« (moto in osnova vrhunskega športa) samo znanje ne prinese željenih, vrhunskih rezultatov. Pa še to: vrhunski športniki so pri svojem treningu veliko večji »fizikalci«, kot večina fizičnih delavcev. O humanosti takšnega športa se seveda da razpravljati, toda dejstva so takšna, če je Lavtarju prav ali ne.

Če je Roman Lavtar kot primer »drugega« načina dojemanja športa in hokeja vzel za primer Stefana Semeta in uspehe Kompassa Olimpije, bo moral pač pogoltniti zelo grenko tableto. Gorazda Hitja vsi poznamo. Nekoč je igral za Kranjsko goro, potem za Jesenice, pa za Olimpijo, nekaj časa je bil v Italiji, sedaj pa igra ponovno pri Kompassu Olimpiji. Med drugim še: njegov trener je Stefan Seme, sam pa se pripravlja tudi na trenerski poklic. Prava oseba za pravi odgovor: »Mnenje Romana Lavtarja je povsem zgrešeno in tudi nestrokovno. Osnova vrhunskega športa je maksimalna telesna pripravljenost in hitrost, kar še posebej velja za hokej, kjer je telesni stik igralca ob igralcu izrazit. Šele takrat, ko pridobimo dovolj telesnih moči in hitrosti, se lahko ukvarjamo z znanjem oziroma uigravanjem posameznih taktičnih variant. Brez tistega prvga pa nam uigravanje veliko ne pomaga. Današnji trend razvoja v svetovnem hokeju je: z močjo, agresivno in hitro igro, s pokrivanjem nasprotnika po vsem igrišču razbiti kakršnokoli možnost, da nasprotnik začne napad. Za takšno igro pa hokejisti potrebujejo ogromno telesnih moči. Kdor je podrobno spremljal zadnji svetovni prvenstvo v A in B skupini, je jasno videl, da takšno gledanje na hokej prinaša uspehe. Celo Sovjeti so se podredili takemu razbijaškemu hokeju. Če pa sedaj govorim o Stefanu Semetu, moram takoj povedati, da je prav Stefan zagovornik takšne igre. Pri njem je osnova vsega moč, zabeležena s hitrostjo. Ostalo je v ozadiju. S takšnim načinom treninga se tudi sam strinjam. Zakaj smo se pod njegovim vodstvom vrnili v skupino B? Samo zato, ker smo bili izredno dobro telesno pripravljeni. Povsem enako je z našimi dosežki v državnem prvenstvu. Kompass Olimpija je telesno najbolj pripravljeno moštvo v ligi. Res je, da imamo tudi najhitreje igralce, toda če ti igralci ne bi imeli kondicije, ne bi mogli uspešno uporabljati svoje hitrosti. Partizan ima veliko več znanja kot Kompass Olimpija, toda mi ga premagujemo zgolj zaradi tistega, kar sem že dejal, s hitro in ostro igro ter pokrivanjem Beograđanov po vsem igrišču uspešno razvijamo in onemogočamo njihove napade. Takšna so pač dejstva. Mi smo pravi fizikalci, saj smo v polnih mesecih imeli nekaj treningov celo do onemoglosti. Brez garancij ni uspehov v vrhunskem sportu.«

Za konec: 1. Ali si Lavtar res predstavlja, da bi v Zelezarju vsak teden pisali strokovne hokejske analize? Koliko takšnih časopisov na svetu sploh obstaja? Kdo bi imel na Jesenicah za kaj takšnega dovolj časa, volje, pa tudi znanja?

2. Povsem izmišljena in lažna je Lavtarjeva trditev: »Piscu nam torej predlaga, naj si glavo lepo zatakemo pod pazduho.«

3. Če Lavtarja »skrbijo...« da nam pisec to razkrije nezavedno, brez jasnega namena... pa nas mora vse ostale smrtnike resnično zaskrbeti njegov povsem jasen namen: dokazovati se s podkrikanjem, nestrokovnimi trditvami, izmišljotinami in podcenjevanjem.

4. Če ze avtoritativno hoče govoriti o Stefanu Semetu in uspehih Kompass Olimpije, naj koga tudi kaj vpraša.

5. Lavtar ne bi smel vleči bralca za nos z ugotovitvijo: »... to površnost, povprečnost in posplošnost si mi, navadni smrtniki, lahko mirno opustimo...« Torej on, navadni smrtnik, ki že v naslovu napiše: KRITIKA KVAZIANALIZE... , ki je v nadaljevanju izrekel vrsto neresnic, izmišljotin in celo podkripanj, on, ki avtoritativno nastopa: »... smoto pričujočega zapisa naj vendar ne bi bil toliko kritika pisarje kot kritika slabega novinarstva...« »modro« ogradi za morebitne strele mimo tarče s salomonsko »ugotovitvijo: to, kar je dovoljeno meni, ni tudi tebi. Težko je verjeti, do Roman Lavtar ne ve, da smo pred javnostjo vsi enako odgovorni. Ali pa je tudi na ta način hotel koga zavajati?

6. Glede na vse ugotovitve: ko človek potegne črto, se zdi, da je Roman Lavtar v našem primeru ali bojevnik z mlini na veter ali pa je učenjak iz Lagada.

Dušan Dragojevič

OPOMBA: Pisatelj Swift v Guliverjevih potovanjih opisuje akademijo v Lagadu, kjer so učenjaki iz kumaric hoteli pridobivati sončne žarke ter mečati marmor za blazine.

OBVESTILO

Nogometni klub Jesenice obvešča vse člane, da bo občni zbor 21. januarja ob 18. uri v restavraciji Kazina (zgoraj).

Predsednik NK
Raif Omanović